YIL : 38 SAYI : 3

ADALET
DERGİSİ

ADALET BAKANLIĞI TARAFINDAN ÇIKARILIR

MİLLİ KÜTÜPHANE
ANKARA

A N K A R A
Yeni Cezaevi Basımevi
1 9 4 7

131

Adli ve idari otoritelerin Münasebetleri

Yazan:
Hamdi Öner

Konu:

1—Başlangıç

2—Adalet ve idari otoriteler arasında ihtilafe sebebiyet veren başlıca kanunlar.

1—Ceza mahkemeleri usulü kanunu.

2—Memurin muhakemeti hakkında kanun ve bu kanunla ilgili sair kanunlar.

3—1609 sayılı kanun.

4—Millî korunma Kanunu.

III—Adlî ve idari otoriteler arasında tahaddüs eden ihtilafların kaza yoluyla halli.

IV—Polis vazife ve salâhiyetleri kanunu.

V—Kaçakcılık kanunu.

VI—İdari makamlara tanılan cezalandırma yetkisi.

I—Balangıç

Amme hizmetlerinin ifasında görevli başlıca iki büyük otorite olan idare ve Adalet makanizmalarının münasebetleri geniş bir konu teşkil eder. Bu konuyu bütün ayrıntılarile bir yazıda tedarüz ettirmiye tabiatile imkân yoktur. Ancak her iki kuvvetin yekdiğerleriye olan münasebetlerinde ihtilât doğurmaya müsait bulunan bâzı kanun hükümlerine temas ederek görev ve yetkilerinin sinirlerini tâyine çalışacağız. Belediye, köy enstitüleri, eltik kanunu ve benzerlerile idareye tanılan ve mevzuatımızda gittikçe çbir genişleme istidadını gösteren idari makamların cezalandırma yetkilerine ve bu kanunların genel hükümler müvacehesinde arzettikleri özelliklere de kısaca temas edeceğiz.

Kaza erkinin niteliği ana yasada belirtilmiş ve bu kuvvetin işleniş tarzı ile görev ve yetkileri de ana ve usul kanunlarında bütün incelik ve ayrıntılarile derpiş olunarak yapabileceği şeylerle bunları nasıl yapacağı kesin surette tesbit olunmuştur. Diğer mercilerin bilhassa idare makamların da özel kanunlarda geniş ve çeşitli görevleri gene bu suretle tâyin ve tahdit olunmuştur. Vazifeyi tâyin eden kanun kükümleri esaslı şekilde anlaşıldığı takdirde içtihada yerveren konular haricinde hiç bir ihtilâf ve ihtilâte mahal kalmaz. Bu takdirde memleket hizmetinde bu iki esaslı kuvvetin ahenkli ve hattâ iş birliği halinde çalışmaları sağlanmış olur. Bu hal de iş sahipleri ve memlekt hesabına şüpesiz feyizli neticeler verir, çünkü bir çok sahalarda bu kuvvetlerden biri diğerinin failiyetini tamamlar veya desdekler, bu itibarla aralarında bir ahenk teessüsü son derece arzu edilir. Bu da mevcut hükümlere tam bir vukufla ancak sağlanabilir.

II — Adalet ve idari otoritelerin münasebetlerinde ihtilafa sebebiyet vermesi muhtemel başlıca kanunlar.

1. Ceza muhkaemeleri usulü kanunu

Ceza kanunlarında yazılı suçları işlediği ileri sürülen kimseye ceza verilebilmesi için o kimsenin hakikaten o fiili işlemiş olduğunun tesbit edilmesi lâzımdır. Faili takip ve suçu işlediğini isbat edebilmek için de ilgili makamlara kanuni yetki tanımak, devlet memurlarına ve hattâ vatandaşlara külfet ve görev tahmil etmek zaruridir. İşte suçu araştırıp tesbit ile mükellef adalet ve zabıta makamlarının haiz bulundukları yetki ve görevleri ve riayete meçbur oldukları usulları ve diğer memurların ifasıle mükellef bulundukları kususları tayın eden ceza muhakemeleri usulü kanunun idarî münasebetleri ilgilediren bâzı maddelerine işaret edelim.

Madde: 151

(Suçlara dair ihbarlar şıfahi veya yazılı olarak C. M. Umumiliğine zabıta makam ve memurlarına sulh hâkimlerine yapılabilir. Bu ihbarlar kanuni mercilerine tevdi edilmek üzere vali, kaymakam ve nahiye müdürlerine de yapılabilir.

Şifahi ihbarlar üzerine zabıt varakası tutulur.

Takibi şikâyete bağlı olan suçlarda bu şikâyet yazı ile veya bir zabıt varakasına dercedilecek beyanla gerek mahkemeye ve gerek C. M. U. liğine yapılabilceği gibi yazı ile olmak şartıyle yukarıda gösterilen makamlara da yapılabilir.)

151 inci madde ihbar ve şikâyetlerin yapılacağı mercileri tâyin etmiştir. İhbarların kanuni mercii savcı, zabıta makam ve memurlarile sulh yargıcıdır. İhbarlar kanuni mercilerine tevdi edilmek üzere vali, kaymakam ve Nahiye müdürlerine de yapılabilr. Vali, Kaymakam ve nahiye müdürü ihbarlar hakkında hazırlık soruştrması yapamazlar. Hattâ bunları soruşturma kaydil zabıtaya da havale edemezler. Çünkü kanun bumakamlara bizzet veya bilvasıta bir soruşturma yapmak vazifesini yükletmemiştir. İhbarlar hakkında hazırlk soruşturmasını yapmak veya başka bir usulle takıbat icra etmek keyfiyeti savcı tarafından kestirilir Vali, kaymakam ve nahiye müdürleri ihbarlar hakkında saruşturma yapmaya veya yaptırmaya yetkili olmamakla beraber bu ihbarları kanunun tarifi dairesinde bizzat almalıdırlar zira hukuki neticeleri bakımından bucihei önemlidir. Mesela ceza kanununun 285 inci maddesine göre keyfiyetiAdliyeye tevdiye mecbur; bir makama yapılan ihbarın asılsızlığının ancak iftira suçunu teşkileder. Halbuki bilfarz Tekel Müdürü veya bir

Maliye memuru ihbarları Adliyeye tevdiye mecbur makamlar değildir. Ve bu itibarla bunlara verilen vasıtasile alınan ihbar ve şikâyet nameler kendi teşkilâtlarındaki yolsuzluklara teallük etmediği takdirde iftira suçuna esas teşkil etmezler idari mercilerin ihbar ve şikayetleri ne şekilde alacakları 151 inci maddede açıklanmıştır.

a — İhbarlar yazılı olarak yapılırsa aynen şifahen yapılırsa usulen bir zabıt varakasile tesbit olunarak alınır.

b — Şikâyetnameler ise bu makamlar tarafından yalnız yazılı olarak alınır. Şifahi şikâyet yani ceza kanunu hükümlerine göre takibi şikâyete bağlı bir suç hakkında mâdurun şifahi müracaatı üzerine zabıt tutmaya lüzum yoktur. Çünkü bu şekilde şikâyet muameleye esas tutulamaz.

Madde: 153

C.M.U.misi ihbar veya herhangi bir suretle bir suçun işlendiği zehabını verecek bir hale muttali olur olmaz hukuku amme davasını açmağa mahal olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin hakikatini araştırmıya mecburdur.

C. M U. misi yalnız maznunun aleyhine olan hususlları değil lehine olan cihetleri de arar ve kaybolmasından korkulan delillerin toplanmasına ve zabtına çalışır.

Bu madde suç işlendiği zehabını verecek hallerde C. Savcısını dava açmak ve takipsizlik kararı vermek üzere derhal harekete geçerek işin hakikatını araştırmağa mecbur tutmuştur.

Bu neticeye varmak için savcı sanığın lehinde ve aleyhinde olan ve kayıp olmasından korkulan delilleri toplamağa mâtuf bir hazırlık soruşturmasına girişir. Ve bu soruşturmadan zabıta makam ve memurlarından da istifade edebilir. Yani soruşturmayı doğrudan doğruya kendisi yapabileceği gibi talimat verme ve mürakebe ve nezaret hakkını kullanmak suretile bu soruşturmayı zabıta makam ve memurlarına da yaptırabilir. Ve bütün devlet memurlarından her türlü malûmatı isteyebilir. Zabıta makam ve memurları C. Savcısının emir ve talimatı olmaksızın resen hazırlık soruşturması yapamazlar bu makam ve memurlar bir suçun işlendiğine muttali olunca ceza muhakemeleri usulü kanunu 156 ncı maddesi uyarınca ancak acele tetbirleri almakla mükelleftirler. Bu tetbirler suçlunun yakalanmasına delillerin ziyadan vikayesine suç mütemadi mâhiyette ise temadisine mahal verilmemesine taallûk eder. Zabıta bu acele tetbirleri aldıktan sonra yeni usulün 156 ncı maddesi gereğince işi hemen C. Savcısının ittılâına vazederek ondan alacağı direktifler uyarınca hareket eder. Vali, kaymakam ve nahiye müdürleri ise kendilerine verilmiş olan ihbarnamelerin ace-

e hallerde ikdiza eden tedbirleri derhal almak için zabıtaya diğer hallerde C. Savcısına tevdi etmekle iktifa eder.

Madde: 154

C. Müddeiumumisi yukarıki maddelerde yazılı neticelere varmak için bütün memurlardan her türlü malûmatı isteyebilir. Gerek doğrudan doğruya ve gerek zabıta makam ve memurları vasıtasile her türlü tahkikatı yapabilir.

Bütün zabıta makam ve memurları C. Müddeiumumiliğinin adliyeye müteallik işlerde emirlerini ifa ile mükelleftirler . . . . . .

Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye müteallik vazife ve işlerde sui istimâl yahut ihmal ve terahileri görülen devlet memurlarile C. Savcılığının şifahi veya yazılı talep ve emirlerinin yapmakta suistimal ve tarahileri görülen zabıta âmir ve memurları hakkında müddeiumumilikçe doğrudan doğruya takibatta bulunulur.

Memurin muhakemat kanununa istisna teşkikil eden bu madde idarî ve adli merciler arasında görüş aykırılıklarına en çok sebebiyet veren bir maddedir.

Adlî bir görevin ifasından mütevellit bir suç hakkında usul bakımından idarî bir teminat olan memurin muhakemat kanunun hükümleri cereyan etmez. Zabıta âmirleri hakkında yargıçların takiplerine dair kanun hükümleri cereyan etmek üzere diğer memurlar hakkında temamen ceza muhakemeleri usulü kanununa tevfikan kovuşturma yapılır. Vali, kaymakam ve nahiye müdürleri bu madde hükmüne tabi değildirler yani bunlar mutlak surette memurin muhakemat kanununa tabidirler.

Bir memura adlî bir vazife iki surette teveccüh edebilir.

1 — Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun tarafından kendilerinden beklenilen vazifeler.

Meselâ usulün 156 nci maddesi zabıta makam ve memurlarının suçları aramak ve acele hallerde lâzımgelen tedbirleri almakla mükellef tutmuştur. Keza 152 nci maddesi şüpheli ölümlerin mercilerine ihbar etmeye köy muhtarlarile belediye memurlarını mükellef tutmuştur. Bu memurlar kanunun kendilerine verdiği veya kanunun kendilerinden beklediği görevleri yapmazlar veya kötüye kullanırlarsa haklarında genel usul hükümleri dairesinde doğrudan doğruya kovuşturma yapılır. Ve bunlar memurin muhakemat kanunun bahşettiği teminattan istifade edemezler.

2 — Adli mercilerden kanun dairesinde verilen emir ve taleplerin yerine getirilmesi hali de 154 ncü maddeye göre zaruri ve bu itibarla bir vazifee teşkil eder bu emir ve talepleri yerine getirmeyenler veya bu münassebetle görevlerini kötüye kullananlar hakkında da kovuşturma doğrudan doğruya yapılır. Meselâ bir suçun araştırılması veya soruşturulması hakkında zabıtaya verilen bir emrin ifasında veya tutukluk kararını yerine getirilmesinde yolsuzluk yapılması takdirinde kovuşturma doğrudan doğruya yapılır. Memurlara teveccüh eden görevlerden bahsederken zabıta ile diğer memurları yekdiğerinden ayırmak lâzımdır. Zabıta makam ve memurların suçların araştırılıp soruşturulmasında asli birer eleman yani adlî birer unsur vaziyetindedirler. Savcının direktifi dairesinde bütün tahkik muamellelerini yapmıya ve acele hallerde bütün tedbirlere başvurmıya yetkiliidirler halbuki diğer memurlara bu kadar şümullü bir adâlet görevi verilmemiştir. Acele hallerde arama, yakalama keşif ve saire gibi ferdi hürriyet ve mülkiyeti takyit edici bütün tedbirleri ancak zabıta alabilir. İdarî bakımdan zabıtanın üstü ve âmirleri olmalarına rağmen vali, kaymakam ve mahiye müdürleri muayyen istisnalar dışında bu yetkiyi haiz değildirler. Adlî bir görevin ifasından mütevellit suçlar hakkında memurin muhakemat kanunun hükümleri cereyan etmez dedik fakat bir görevin adlî veya idarî olduğunu tâyin keyfiyeti bazen muğlak bir durum arzeder bilhassa zabıtayimânia sıfatile hareket eden zabıtanın görevini tâyin bir çok ihtilâflara sebebiyet verebilir. Meselâ belediyeler şehirin sıhhî, iktisadî ihtiyaçlarını sağlamak amacile riayeti mecburi emir ve talimatnameler çıkarırlar zabıta bunları kontorol eder zabıtanın bu kontorolu tamamen idaridir. Meselâ belediyece tây n olunan fiyatlar fevkinde satış yapmak millî korunma kanununun 31 inci maddesi şartlarına tevafuk ederse buna muhalefet halî adı geçen kanunun 57 inci maddesine göre cürüm teşkil eder. Keza belediyece etiket konulmasına dair ittihaz olunan kararlara aykırı hareket de millî korunma kanununa göre suç teşkil eder. Bu takdirde zabıta bir suçun araştırılıp tesbiti görevi karşısında kanunen kendisinden beklenilen adlî vazifeyi ifa zorundadır ve bu takdirde hareket ve faliyeti tamamen adlîdir. Yargıtay içtihatlarile istikrar bulmuş bâzı adlî vazîfelere işaret edelim. Bir suç işlenince suçlunun yakalânmasına suç delillerinin toplanmasına taallûk eden bütün vazifeler adlî olduğu gibi suçlu hakkında verilmiş olan hüküm yerine getirilmesine müteallik bütün muameleler de adlîdir. İdare ve mesuliyeti adliyeye ait bulunan ceza evlerinin harici ve dahilî inzibatına mütedair vazifelerle mahkûm ve mevkufların sevk ve nakillerine taallûk eden vazifeler de adlîdir. Ceza ve tevkif evleri hekimlerinin ve bunların bulunmadıkları yerlerde bu işi gören belediye tabiblerinin yaptıkları vazife de adlîdir.

137

Şunu da ilave edelimki kanun adli vazifeleri yalnız Savcıyra tahmiil etmez zabıtada suçların soruşturulmasına memur edildiği takdirde memurlardan izahat isteyebilir. Mesela suçluyu muayeneye sevkedebilir. İlgili memurların zabıtanın adli vazifeye mütedair istekleri üzerine yaptıkllarrı işlemnde adli vazifedir. ve o suretle sorumludurlar.

Cezaevlerinin durumu bu konuda ihtilafa sebebiyet vermiiştir. Ceza evlerinin îdaresine dair 14/ Haziran /1930 gün ve 1721 sayılı kanumum 6, 77 ve 8 inci maddelerinde cezaevlerinin dahili ve harici emniyet ve muhafazası Adalet Bakanlığına verilmiş ve ceza evlerinden kaçanlarla kaçmaya teşebbüs edenler hakkında zabıtanın icabında silah kullanacağı da açıklanmmıştır. 1/Ocak 1937 günlü Jandarma nizamnamesinin 5 inci faslının 3 üncü kısmında da ceza evlerine jandarmanın alakası (Adliyece muhafaza teşkilatı yapılıncaya kadar)kayıdı ile takyit olunmuştur. Bir katil mahkûmu savcının haberi olmadan Jandarmaya teslim ederek postahaneye göndermiş ve jandarma erii de bu mahkûmu o sırada rakı aldırmak ve bir yerde beraberce içmek gibi aynı zamanda mesleki disiplin cezasını istilzam eden mübalaksızlıklara meydan vermesi suretiyle mahkûmün kaçmasına sebebiyet vermesi halinin adli vazifeden mümbeis olduğu yargıtay genel kurulun 25 eylül 1940 günlü tevhidi içtihat kararıyle kestirilmiştir. Çünkü bir mahkûmün muhafazası veya kaçmış ve yakalanması hususları yetkili bir merci tarafından havalesine lüzum yoktur. Bunlar kanunun zabıtaya tahmil ettiği Adli vazifelerdendir. Zabıtanın cezaevine mahküm ve mevkuflara taallûk eden münasebetleri adlidir.

Keza sanıklara ve suçlara mütedair soruşturmalar ve bunlara dair münasebetlerde tamamen adlidir. Suçunu ikrar ettirmek için suçluya veya doğru süyletmek için şahide dayak atılması veya bunların hürlyetlerini yolsuz takyit edilmesi halleri de adli vazifeden münbeis fiillerdir. Fakat emniyet teşkilatını zabıtai mana sıfatile haraketleri şüphesiz idari vazifelerden maluttur. Meselâ seyiri seferinintizamını sağlamak için baş vurduğu çareler, emniyet asayışın muhafazası kaygusiyle aldığı tedbirler tamamen idaridir. Meselâ her hangi bir kazaya ve münasebetsizliğe meydan vermemek için bir sarhoşun evine götürülmesi idari vazifesine taalluk ettiği yargıtay ictihad ile takarrur etmiştir. Konu şu şekilde formüle edilebilir.

a — Asayış, emniyet ve intizamı vikaye kayğısı ile ve zabıtai mania sıfatiyle olan hareket ve faaliyet idaridir.

b — Suç vukuunda yani asayış ve emniyet ihlal edildikten sonra ceza muhakemeleri usulu kanunu gereğince kendisine terettüp eden görevler de şüpesiz adlidir.

Belediyeler, şehrin içtimai, iktisadi ve sıhhı ihtiyatları bakımından riayeti mecburi emir ve talimatnameler çıkarırlar.

Meselâ bu meyanda havaici zaruriyenin fiatlerini tâyin etmeğe yetkilidirlier. Zabıtanın bu emir ve talimatnameleri kentrol etmek idari vazifesine taallûk eder. Fakat tâyin olunan fiat fevkinde satış hali Milli korunma kanunumunun 31 ci maadesi şartlarına tavafuk ettiği takdirde bu kanunun 517 ci maddesi uyarınca fiil cürüm teşkil eder. Keza belediyenin etiket konulmasına dair ittihaz ettiği kararlara muhalefat de bu kanuna göre suçtur. Bu takdirde zabıta bir suç karşısındadır. ve bu itibarla kanunun kendisinden beklediği vazifeleri ifaya mecburdur. Ve bu vazifeler de adlidir.

ŞAHADET:

İdare ile adalet görevlerinin münasebetlerinden bahsederken şahadet müessesesi üzerinde de biraz durmak uygun olur. Ceza muhakemeleri usulü kanununa göre şehadet içtimaî bir vazifedir. Kayıtsız ve şartsız herkes bu vazifeyi ifaya mecburdur.

Şahit Celpname ile davet edilir. Gelmezse zorla getirilir veya kanunda yazılı para cezasına mahkûm edilir. Geldiği halde şahadette bulunmaktan imtina ederse para cezasına çarptırılıp veya hapis ile tazyik edilmek suretile şahadette bulunmaya icbar olunur. Üçüncü bir şahsa bu derece ağır külfet tahmil etmekte ve bunu ceza müeyidelerile teyit etmekte kanun haklıdır. Zira cemiyette hakkın mutlaka ihkak edilmesi lâzımdır. Buda bâzı hallerde bir şahsın görgü ve bilgisine dayanır. Bu şahıs gelip bilgisini söylemeğe ve ihkakı hakka yardım etmeye mecburdur. Binaenaleyh memurin muhakemat kanunu hükümlerine göre tahkikat yapmaya memur edilen mütevazi bir memurun davetine bir Ağır Ceza mahkemesi başkanı veya Savcısı icabet etmek ve sorduğu suallere cevap vermek zorundadırlar, keza Adalet teşkilâtında yapılan bir soruşturma veya duruşmada bilgisine müracaat zarureti duyulan bir idare Amiride gidip şahadette bulunmak mecburiyetindedir. Aksi taktirde haklarında yapılacak muameleyi kanun tâyin etmiştir. (46 ve 64 cü maddeler.)

Kanunları tatbikle mükellef bulunan Amirlerin nümune olacak derecede kanunlara riayetleri takdirinde Devlet Otoritesine karşı halkın saygısı artar.

2 — Memurun Muhakematı hakkında kanun.

Memurların memuriyet görevlerinden münbaiz veya memuriyet görevleri sırasında işledikleri cürümler hakkında ilk soruşturma 4/Şubat/1329 günlü memurin muhakematı hakkındaki kanun hükümlerine tabidir. Bu kanun, bir memurun yolsuz olduğu ileri sürülen hareketinin görev icabı olup olmadığı ve işin mahkemeye tevdiini gerektiren bir sorumuluğu bulunup bulunmadığı hususlarının İdari Merciler tarafından takdir olunması prensibine dayanır. Bu kanunla İdari Otoriteye Kazi mahiyette

bir taktir hakkı verilmiştir. Kanun yayınlandığı günden beri İdari Makamlarla Genel Kaza organı olan Adli Merciler arasında görüş ayrılıklarına sebebiyet vermiştir. Bu kanun hakkında gerek İdari kaza ve gerekse Adli kaza sahasında bu gün oldukça zengin bir ictihat teessüs etmiş olmakla beraber ihtilâf ve görüş ayrılıkları hâlâ devam etmektedir.

Bilhassa memurlar tarafından işlenen suçlar hakkında istisnai hükümler kapsayan 1609 sayılı kanunla Millî Korunma kanunun bu konu etrafındaki ictihatlarda daha fazla karışıklıklara sebebiyet vermiştir. Bu ihtilâflar üç noktada toplanır.

1 — Kanunun birinci maddesindeki memur tabirine kimler dâhildir. Çünkü çeşitli amme hizmetlerini ifa ile mükellef bütün teşekküllerin elemanları memur sayılmaz.

2 — Bir suçun vazifeden münbeis olduğu nasıl tâyin edilir, Bu hususta Kıstas nedir.

— Vazife sırasında tabirinin şümulü nedir. Memur ne zaman vazife halinde sayılır.

Memurin muhakematı kanununa göre kimler memur sayılır? Bu mesele mevzuatımızda münakaşa ve fikir aykırılıklarına fazlaca sebebiyet vermiş konulardandır. Bu hal şu sebeplerden ileri gelir. Memurin muhakematı hakkındaki kanun memurlar kanunundan evvel çıkmıştır. Bu itibarla tarih ve ruh bakımından bu iki kanun çok defa yekdiğerlerile telif edilemezler. Vazifeler lâyetenahidir. Kanun ve nizamnameler hükmü iktizası olabileceği gibi yetkili bir merciin verdiği bir emrin ifası zaruretinden de doğabilir. Ceza sorumlulugu bakımından vazife bir unsur olduğu takdirde bu mesele ilgili kanunların açık hükmüne veya takdir hakkına dayanılarak hallonulur. Kanunun verdiği salâhiyeti tecavüzle Vatandaşların Hürriyet ve Mülkiyetleri aleyhine mütecavizane harekette veya devlet aleyhine müessese nizamı ihlâl halleri vazifeden münbeiz suçları vucüde getirir.

Vazife sırasında memurun işlediği suç vazife ile ilgili olmasa dahi memurun muhakemat kanunu hükümlerine tabıdır. Ne gibi fiiller vazife sırasında işlenmiş sayılır. Diğer tabirle vazife ne vakit başlar veya biter meseleside nihayet takdire dayanır.

Tahsilâta çıkan bir tahsildar Otomobil içinde yolda birisi ile kavga ederse fiil mücerret surette vazife sırasında işlenmiş sayılmaz. Meğer ki tahsildarı vazifesinden alıkoymak gibi hususi bir maksat gözetilmiş olsun. Koza köye gittiği zaman Kahvede istirahat halinde iken her hang birisi

ilee hususi bir sebepten kavga etse yine vazife halinde sayılmaz. Vazife mükeellef ile tahsilat mevzuunda karşılaştığı veya haciz gibi cebri muamelelerre teevessül ettiği zaman başlar. Ve bu muamelelerle beraber hitama erer. Faakat: sırf tahsilata gelmesinden muğber olan köylünün veya köy Halkının tahsildarı yolda çevirmesi ve vazifesini ifaya mâni olmak istemeleri yüzündeen taahaddüs eden vakalar tabiatile vazife sırasında sayılır. Hülâsa bu cihettte nihayet her hâdisenin hususiyetine göre mütalâa ve takdir olunması icap eeden Hukuki bir problem mahiyetini arzeder.

Sonra Ceza tatbikatında T. C. K. da 279 uncu maddesinde memuru kendi zaviyesinde tarif etmiştir. Ve Ceza kanunu memuru daha geniş mânada almıştır. Ücretli ve ücretsiz daimi ve muvakkat herhangi bir amme hizmettini ifa eden kimseyi memur saymıştır.

Bu şekilde karışık bir mahiyet alan mesele mahalle bekçilerinin memuriin muhakemat kanunu bakımından memur sayılıp sayılmıyacakları hususunda kanunun tefsiri münasebetile iş Büyük Millet Meclisine de intikâl etmiştiir. Bu münasebetle 8/8/941 gün ve 1255 sayılı tefsir kararile Ceza tatbikatında memur sayılan kimse takibatta da memur sayılır şeklinde bir prensip vazedilmiştir. Fakat bu pirensipte meseleyi kesin surette halletmedi. Çünkü Ceza kanunu memuru gayet geniş mânada almıştır. Meselâ mahkemelerce tâyin olunan ehlivukuf veya cemi'ianat nizamnamesi delaletile kamu menfaatine hadim Cemiyetler Ceza kanunu bakımından memurdurlar. Fakat bunlar hakkında tabiatile memurin muhakemat kanunu hükümleri mevzuu bahis olamaz. Onun için tefsirin koyduğu prensip tatbikatta bütün şümulü ile devam edemedi. İlerde göreceğimiz gibi Devlet Demir Yolları ve Limanlarile bu gün miktarı büyük bir yekûna baliğ olan iktisadi devlet teşekkülleri memurları Ceza tatbikatında memur sayıldıkları halde bunların memurini muhakemat kanununa tabi olmadıkları iştihat teessüs etti.

Şimdi Amme hizmeti ifa edenlerden kimlerin memurin muhakemat kanununa tabi oldukları hakkında mühim bâzı kanunlardaki hükümlerle bu konuda teessüs etmiş iştihatlardan bahsedeceğiz.

a— 788 sayılı memurin kanunun birinci fıkrasından yazılı kimseler memurin muhakemat kanununa tabidirler. Bu hususta ötedenberi tereddüt yoktur. Fıkra şu şekilde yazılmıştır. (Kendisine devlet hizmeti tevdi olunan ve sicili mahsusunda mukayyet olarak umumi ve hususi bütçelerden naaşlı kimseye memur denir).

Maddesnin ikinci fıkrasında müstahdemler tarif edilmiştir. Arzedildiği gibi Meclisin tefsir kararı uyarınca bu gün bunlar hakkında da kısmen nemurin muhakematı kanunu uygulanmaktadır. Frkra şu şekilde yazılıdır.

(Devlet İşlerinde ücretli kullanılan ve memurin sicilinde mukayyet bulunmıyan ve memurun Hukuk ve salâhiyetlerinden müstefit olmayan kimseeyee müstahdem denir.)

b— Belediye Memurları :

1580 sayılı Belediye kanununun 102 ci maddesi şöyle yazılıdır. (Belediye Reisi ile bilumum Belediye memurları ve müstahdemleri vazifelerinddem münbeiz veya vazifelerinin ifası sırasında hâdis olan cürümlerinden dolayı memurin muhakematı kanununa tabidirler .)

Belediye memurları bu madde hükmüne göre Memurin muhakemat kanununa tabidirler bu hususda ihtilaf yokdur. Noktai nazar ayrılığı Belediye Müstahdemleri hakkındadır. Yargıtay, Belediye kanunun 102 ci maddessile 1255 sayılı tefsir kararına dayanarak Belediyemüstahdemlerininde memurin muhakemat kanuunna tabi olduklarını ictihat etmiştir. Halbuki Danıştay, Bunlar hakkında Savcılıkca doğrudan doğruya takibat yapılacağı fikrindedir. Danıştay 2 ci Dairesinin 28/10/944 günlü ilâmile bunu takip eden ictihatları Belediye kanununun 15 ci maddesine dayanmaktadır. Bu Maddeye göre Belediyenin esas vazifesi seyrüsefer ve nakliyatı bizzat yapmak değil bunları kontrol etmektir. Yani şöförlük veya binekcilik belediye vazayifinden madut değildir. iki Kaza mercii arasında tahaddüs eden bu görüş ayrılığı henüz 1684 sayılı kanun hükümleri dairesinde telif edilmemiştir.

C – Çarşı ve mahalle bekçileri.

Ceza kanunu tatbikatında memur olan bekçiler meclisin tefsir kararına göre takibada da memur sayılmışlardır. Ve bu gün bunlar memurin muhakemat kanunnna tabidirler. Bunlar hakkında 29/2/1930 günlü kanunun 4 cü maddesinde (Çarşı ve mahalle bekçileri zabıtayi mahalliyenin tahtı nezaretinde olup zabıtai mania ve adliye vazifelerinde ona muavenetle mükellef ve işbu vezaii ifa sırasında polisin malik olduğu hak ve salâhiyeti haizdirler)

Ç — 1660 Sayılı inhisar kanun :

Bu kanunun 4 cü maddesi inhisar memurlarının halk ile muamelelerinde hususi müessese memurları hükmüne tabi olup haklarında memurin muhakemat kanunnnun uygulanmayacağı hükmünü kapsamakta idi. Beşinci maddesi de inhisar memurlarını ammeye taalluk eden vazifelerinde devlet memurları gibi mesul oldukları hükmünü ihtiva etmektedir. İçtihatlarda buna göre teessüs etmiş ve inhisar memurlarının halkla olan münasebetlerinden doğan suçlar hakkında umumi hükümlere tevfikan takibat yapılabileceği

142

kkabul olunmuştur. Ahiren hanunun 4 cü maddesi ilga edilmiş ve bu suretle inhhisar memurları takibat hususunda da tamamen diğer devlet memurlarınnın rejimine tabi olmuşlardır.

d — Devlet demiryolları ve limanları memurları:

Tefsir kararından sonra çıkan 23/3/943 gün ve 43 sayılı ceza genel kkuruulu kararına ve bu kararı teyit eden müstekar yargıtay içtihadına ggöre devlet demiryolları ve limanları teşkilatına mensup memurlar memurin mmuhakemat kanunu hükümlerine tabi değillerdir. Bunlar hakkında kovuşttturrma doğrudan doğruya yapılır. Bu içtihat Devlet demiryolları ve limanlarrı idaresine ait 1402 sayılı kanun 6 cı maddesine dayanmaktadır. Maddde(İdarei Umumiye, muamelatı dahiliyesinde eşhas ve müessesat ile münasselbattında hususi müessesat ahkâm ve kavaidine tabidir. Memurin ve müsttahdemini hakkında ayni ahkem caridir. Ancak idare mezküriye ait emval, mulkut ve eşyayı sirkat; itilas veya her ne suretle olursa olsun sui istimal eedenler veya zimmetine geçirenler aynen sair envali devlet hakkında ifa olunan bu gibi ceraime mürettep ceza ile cezalandırılır.

e — Köy kanunu:

Köy kanununun II ci maddesi muhtarın sıfatını tâyin etmiştir (köy muhtarının ve yapacağı işde muhtarla birlikte olanların köy işlerinde fenalıkları anlaşılırsa devlet memurları gibi ceza görürler) bu madde serehatına göre köy muhtarları mutlak surette memurin muhakemat kanununa tabidirler. Köy kanununun kendilerine yüklettiği görevlerde doğan suçlarından dolayı savcılık resen takibat yapılamaz. Yargıtay, hava kurumu namına toplanan ianeyi temellük halinde muhtarın fiilini zimmet saymıştır. 4 cü ceza dairesnin

Köy kanununun 11 ci maddesine göre azalar ancak muhtarla birlikte hareket ettikleri takdirde memurin muhakemat kanununa tabi olurlar. Müstakilen hareketlerinden doğan suçlarda genel hükümler dairesinde Savcılıkca takibat yapılır. Ceza genel kurulunun 10/11/947 gün 744 sayılı kararile bu yolda teessüs eden içtihat hâlâ devam ediyor. Köy kanununa göre resmi bir sıfatı bulunmadığı cihetle yargıtay köy kâtibini memur saymamıştır. 4 cü ceza dairesinin 5/10/935 gün ve 7848 günlü kararı bunu tayit etmiştir.

3238 sayılı kanunun 1 ci madesi hükmüne göre köy egitmenleri amme hizmetini ifa ve mükellef bulunduklarından bunların, takibatta ve tatbikatta memur sayılmaları gerekdiği düşüncesindeyiz. Şurasınıda arz edelim

ki istisnai bir kanun olan memurin muhakemat kanunu hükümleri ancak memurlar hakkında caridir. Memurların fiillerine şerik olanlar hakkında memurla birlikte idari merciler tahkikat yapamazlar memur şeriklerinin 24/-9/945 gün ve 82/62 sayılı kararını zikredebiliriz. Bu içtihat ceza genel kurulunun 5/10/936 gün ve 139 sayılı kararile teessüs etmiştir. Memurin muhakemat kanununun 15 ci maddesinin 2 ci fıkrası bu içtihadı destekler. Mezkur fıkra memurun suçunu şerik olup memur olmeyanların muhakemelerinin memurun tabi olduğu mahkemede görüleceğine âmirdir. Kanun ilk tahkikatın degil ancak muhakemenin birleştirileceğini açıklamıştır.

Memurin M.Kanunu memur hakkında lüzum veya menci muhakeme kararını vermek yetgisini idare meclislerine vermiştir. Bir meclisin kararına karşı da mafevk meclisi itiraz mercii tâyin etmiştir. Ve 6 cı maddesi hilafına serahat olmeyan hallerde ceza muhakemeleri usulu kanunu hükümleri uygulanacağı açıklamıştır. Mafevk meclisin itiraz üzerine verdiği kararın kesin olduğuna yargıtay 4 cü ceza dairesi 4/11/942 gün ve 1933 sayılı kararile içtihat etmiştir. Bu içtihat ceza M.U.K. nunun itiraz mercilerinin verdiği kararların kesin olduğuna mütedair bulunan 03 cü maddesine dayanmaktadır. Keza Mafevk meclis itiraz edilen kararı bozduğu takdirde mevzu hakkında gereken kararı kendisi vermek zorundadır. Zira bir yargıç başka bir yargıcın kanaatı dairesinde karar vermeğe zorlanamaz. Bundan dolayı Ceza M.U.K nun 302 ci maddesinde mevzu hakında karar vermek mecburiyeti itiraz merciine yükletilmiştir. Memurin mukakemat kanununa göre yapılan soruşturmada idare meclisleri yargıç rolünü ifa etmektedir. Binaenaleyh Vilayet idare meclisi itiraz üzerine yapdığı inceleme sonunda kaza idare meclisi tarafından verilen meni muhakeme kararını yerinde görmezse lüzumu muhakeme kararını kendisi vermeğe mecburdur. Yoksa verdiği direktif dairesinde yeniden karar vermek üzere evrakı kaza idare meclisine iade edemez.

f — İktisadi devlet teşekkülleri memurları.

3460 sayılı kanuna tabi iktisadi devlet teşekkülleri memur ve müstahdemlerinin vazifeden münbeis suçlarının adı geçen kanununun 43 cü maddesi şümulüne girip gimeyeceği ve binnetice bunların memurun muhakeme kanunu hükümlerine tabi olup olmadığı hususu gerek idare ile adli otorite arasında ve gerek adalet makaiziması içinde ihtilaf ve şiddetli tartışmalara sebep olmuştur. İktisadi devlet teşekkülleri özel hukuk pirensiplerine göre kurulmuş ve basiretli birer tüccar gibi hareketle mükellef müesseselerdir. Bu müesseseleri hukuk hayatında görülen sair teşekküllerden farkı, sermayelerinin devlete ait olması ve bâzı yünetim organlarının tâyin usullerinde mevcut hususiyetten ibarettir denilebilir. Bunlara ait kanunlar, bu teşekkülleri özel hukuk teşebbüsleri yanında hususiyetlere malik olma-

144

larını arzu etmiştir gerekçeler, iktisadi devlet kurumlarının fertler aleyhine faaliyette bulunacak birer uzviyet haline gelmeyeceklerini açıkca göstermiştir. Gerçi bu teşekküllerin görecekleri vazifelerden bir kısmı devletin ekonomik politikasiyle ilgili işlerdir. Ancak bu keyfiyet iktisadi devlet teşekküllerine kamu hukuku müessesesi vasfını varmeyip sadece kurucusunun devlet oluşunda ve kurulşunun bir kanuna dayanmakta bulunmasından ve idare meclislerin üyelerile genel müdürlerinin devletce tâyin edilmesinden ileri gelmektedir. Bu itibarlada, devlet hak, mal ve menfaatlerine tanılan ayrı sitatü; sermayesinin devlete ait oluşu bakımından iktisadi devlet teşekküllerinde dahi görülür. Bu hak, mal ve menfaatlere el koymuş bulunan çalışma elemanları eylem ve haraketlerinde devlete ait degerliler üzerinde işlemlerde bulunan kişiler durumundadırlar. 3460 sayılı kanunun 43 cü maddesi bunların devlet memurluğu vasfını tâyin etmiştir. Kanun bu maddesinde para, kıymetli evrak, vasika, defter ve bilançolar ile mallardan bahsediyor. Ve bunlar üzerinde işlenen suçlara memurlara verilen ceza gibi ceza tâyin olunacağını açıklayor buda memurların şahıslarında bir amme kudreti tanımıyor değil devlet malıarını koruma kaygusuna dayanır. İkdisadi Devlet teşekkülleri memurlarının memurini mühakemat kanununa tabi olup olmadıkları hususu ceza genel kuruluna intikal etmiş ve neticede 28/3/945 gün ve 6 sayılı tevhidi içtihat kararile bu memurların memurin mukakemat kanunu hükümlere tabi olmadıkları takarar etmiştir.

Toprak Mahsulleri Ofisi de hususi kanundaki sarahata göre iktisadi devlet teşekkülleri rejimine tabidirler.

g — 1609 Kanun

Memurin muhakemat kanunile ilgisi hasebiyle bu kanune ek mahiyette bulunan 1609 sayılı kanundan da bahsetmek lâzımdır. Memurların vazifeleriyle ilgili veya vazife sırasında işledikleri suçlar hakkında ilk soruşturma aslolarak memurin muhakemat kanuni hükümlerine tabidir. Memurin muhakemat kanunu bu itibarla ceza muhakemeleri usulüne karşı istisnai bir kanun maiyetindedir. Fakat memurin muhakemat kanununade istisna teşkil eden kanunlar vardır. Bunların başlıcaları 1609 sayılı kanunla Milli Korunma kanunudur. 1609 sayılı kanun, memurların bâzı suçlarını memurin muhakemat kanunundan çıkarmış ve hususi bir rejime tabi tutmuştur. Kanunun 1. nci maddesinde bu suçlar açıklanmıştır. İrtikâb rüşvet verip almak ihtilâs ve zimmete para geçirmek, kaçakçılık, müzaede ve münakeseye fesat karıştırmaktan, sahtelicikten ve devlet sırlarını ifşa veya ifşaya sebebiyet vermekten sanık olanlar hakkında C. Savcısı hazırlık soruşturmasını yaparak buna müsteniden Validen takibata muvafakat etmesini ister. Vali mavafakat etmesse bu izni memurin mensup bulunduğu vekâletten talep eder. Kaymakamlar hakkında bu kanuna göre hazırlık soruştur-

masını ağır ceza mahkemesi nezdindeki C. Savcısı bizzat yapmaya mecburdar. Vali ve müşteşarlar hakkında 1609 sayılı kanun hükümleri cereyan etmez. Takibat için evvelâ idari mercilerden izin alınması, soruşturma sırasında memurden mal beyanında bulunması istenilmesi, son tahkikatın mevkufen açılıp cereyan etmesi ve kısa müddette bitirilmesi gibi hususiyetlerden maada tamamen genel usul hükümleri cereyan eder.

Şurasını da arz edelim ki memura isnad olunan bir suçun 1609 sayılı kanuna tabi olabilmesi için evvelâ memurin muhakemat kanununa tabi olması lâzımdır. Meselâ imamlar ve devlet teşekkülleri memurları esasen memurin muhakemat kanununa tabi olmadıkları cihetle bunlar hakkında 1609 sayılı kanun uygulanmaz.

Bir suçun 1609 sayılı kanune tabi ve bu itibarla memurin muhakemat kanuni hükümleri dışında bulunup bulunmadığı hususları idare ile adliye arasında ihtilâf ve tartışmalara sebebiyet vermiştir. Bu ihtilâfların halli usulünden ilerde bahsedeceğiz.

h—Milli Korunma Kanunu

1609 sayılı kanun istisnai bir kanun olmakla beraber prensip itibarile yine memurin muhakemat kanununa bağlı kalmıştır. Çünkü bir memur hakkında kovuşturma yapmıya lüzum olup olmadığı hususu yine kaideten idari mercilerin taktir ve muvafakatine bağlı kalmıştı. Yani izin alma mecburiyeti memurin muhakemat kanununun ruhunu muhafaza ediyordu. Halbuki Milli korunma kanunu ile kabul olunan istisna ile memurin muhakemat kanundan temamen ayrılmıştır. Milli Korunma kanunile memurlar hakkında kabul olunan takibat rejimi şu şekilde hülâsa edilebilir.

1—Milli Korunma kanununun 64 cu maddesine göre memur ve müstahdemlerin bu kanuna taallûk eden işlerde vazife ve salâhiyetlerini suistimal edenler veya bu suretle diğer bir suç işliyenler vazife de ihmal ve terahide bulunanlar hakkında türk ceza kanununda yazılı cezalar iki kat olarak hükmolunur. Ve bunlar hakkında memurin muhakemat kanuni hükümleri tatbik olunmaz. Valilerle muavinleri, kaymakamlar ve belediye resilerile heyet halinde verdikleri kararlardan dolayı bedelediye encümen âzaları bu kanune tabi değiller.

2—Milli Korunma kanununun 67 nci maddesine göre 1609 sayılı kanunda yazılı suçlarla haksız mal iktisabına müteallik 4237 sayılı kanun da yazılı suçlar ile Milli Korunma kanununa göre resmî evrak ve vesaitten sayılan evrakta sahtecilik yapan memurlar hakkında da C. Savcılığınca doğrudan doğruya kovuşturma yapılır.

146

3 — Bu saydığımız suçlardan dolayı memurlar hakkında Milli Korunma mahkemesinde meşhut suçların muhakemesi usulüne tevfikan kovuşturma yapılır.

Madde 68—

4— 66 nci maddesinin son değişik şekline göre 1609 sayılı kanunda yazılı suçların failî hakkında son tahkikat yani muhakeme tutuklu olarak yapılır.

5— Bu suçlar hakkında müstakil bir rejim ihdas edilmiş olmasına göre 1609 sayılı kanunda yazılı izin alma mecburiyeti de kalmıştır. Bu gün iş henüz ceza genel kurama intikal etmemiş olmakla beraber hususî dairenin iştihadı bu yolda teessüs etmiştir. 4945 sayılı kanunla değişen 64 ve 67 nci maddelerinde yazılı suçlarından dolayı memurlar hakkında hiç bir kayıt ve şarta bağlı kalmıyarak C. Savcıları doğrudan doğruya takibat yapabilirler. Ve hâdise üzerinde nekadar zaman geçmiş olursa olsun 68 madde uyarınca bu takibat meşhut suçların muhakemesi usulünde tevfikan yapılır.

I— İdare amirlerile yargıçların şahsî suçları.

Yargıçlarla yargıç sınıfından olanlar ve sair memurları ancak görevlerinden doğan veya görevleri sırasında işlenen suçları özel bir takip rejimine tabi tutulmuştur. Bunların şahsî suçları temamen genel hükümler dairesinde takip edilir. Aacak gerek derece ve sıfatları bakımından ve gerek vazife gördükleri yerdeki otoritelerini muhafaza bakımından takibat mercilerinde değişiklik yapılmıştır.

Yargıçlarla bu sınıfta olanların şahsî suçları hakkında takibat yapacak merciler yargıçlar kanununun 110 uncu maddesinde tâyin olunmuştur. Ağır ceza çevresindeki yargıç ve savcıların takibi ağır ceza mahkemesi nezdindeki savcıya veya tahkikatlarile muhakemeleri ise ağır ceza nezdindeki sorgu yargıcile ağır ceza mahkemesine aittir.

Vali, kaymakam ve bucak müdürlerinin vazife ile ilgili olmayan suçları hakkında takibat yapacak merci ve ceza muhakemeleri usulü kanununun 422 nci maddesinde yazılıdır. Bucak Müdürleri mensup oldukları kaza mahkemesi, kaymakamlar hakkında vilâyet savcısı ile o yer mahkemesi yetkilidir. Valiler hakkında ise en yakın vilâyet merkezi adli teşkilat görevlidir. Bunlar dışında diğer memurların şahsî suçları hakkında takibat tamamen genel hükümler dairesinde genel mercilere aittir.

III— Adli ve idari atoriteler arasında tahaddüs eden ihtilâfların kaza yolu ile halli.

Adli kaza yanında birde idari kaza mevcuttur. Memurin muhakemat kanunu hükümlerile bu kanuna zeil veya istisna halinde çıkan müstakil kanunlar veya bâzı teşkilat kanunlarında bu konuya mütedair hükümlerin bir kısmına kısaca işaret etmiştir. Ve bu sati temastanda anlamış dıki çeşitli kanunların bu konu hakkında bir prensibe dayanmıyan müteferrik hükümleri ve âmme hizmetile görevli kurumların mütenevvi mahiyet arzeden bünyelari dolayısile bu konu gayet geniş ve karışık bir hal âlmıştır. Her iki kazanın hududunu kesin kıstaslarla tâyin ve tesbit etmiye esasen imkân yoktur. Zira bir hâdisenin vazife ile ilgisi olup olmadığı veya vazife sırasında hadis olup olmadığı hususunu kestirmek her vakıt kolay değildir. Yahut, meselâ bir fiilin ruşvet veya vazifeyi kötüye kullanmak, zimmet veya emniyeti suistimal teşkil ettiğini tesbit ve bu suretle vazifeyi tâyinle bâzen gayet mulak bir hukukî mesele halinde tecelli eder; Hattâ adli kaza sahasında ikmal olunan soruşturma ve muhakeme sonunda mevcut dosya üzerinde bile bu cihetleri kestirmek bâzen kolay olmaz. Düşünce ayrılıkları meselesi genel kurul ve tevhidi içtihada kadar sürükler. Daha soruşturma yapılmadan ilk safhada vazifeyi tayid eden suçun bu karekteristik vasıflarını kestirmek hele bu işlerle uğraşmayı meslek edinmiyenler için tabiatiyle daha zordur. İşte gerek mevzuu bizzatihi karışık ve kısmen takdire müsait bulunması ve gerekse bâzen de lüzumsuz iddia ve israrlara dayanılması her iki kuvvet arasında ahenk ve tesalüdün bozulmasına kadar varan ihtilaflara sebebiyet vermektedir. Adli Kaza ile idarî kaza arasında çıkacak ihtilafın halline mütedair bulunan 10/6/930 gün ve 1684 sayılı kanun bu ihtilafların halline yetkili olan kaza mercini tâyin etmiştir.

1684 sayılı kanuna göre adli kaza ile askeri ve idari kazalar arasında çıkacak ihtilâfların halli yargıtay ceza genel kuruluna aittir. Ceza genel kurulu bu kanun hakkında teessüs eden içtihatlarına göre her iki kaza arasında selbi veya icabi ihtilâf vardır denebilmek için iş hakkında özel kaza organları son sözlerini söylemiş olmalıdırlar. Meselâ kaza idare heyeti ile sorgu yargıçı arasında aynı meseleyi benimsemek veya vek diğeri üzerine atmak şeklinde çıkacak görüş ayrılığının yargıtay ceza genel kurulunun el koyabileceği bir ihtilâf haline gelebilmesi için kaza idare heyetinin kararlarını ikinci derecede tetkik eden vilâyet idare heyetinin noktayı nazarına iktiran etmesi lâzımdır. Madun meclisin noktayı nazarı mafevk meclis tarafından tashih ve islah edilmek imkânı mevcut oldukça fevkalâde mercilere başvurulacak bir ihtilâf tahaddüs etmiş sayılmaz. Vilâyet idare heyeti içinde son merci tabiyatile danıştayın ilgili dairesidir.

VI— 2559 sayılı polis vazife salâhiyetleri kanunu.

148

Polis vazife salâhiyetleri kanununun tatbikatında idari ve adli makamlar bâzen ihtilâfa düşerler. Çünkü bu kanun emniyet mülahazasile zabıtaya ferdin dokunulmaz hakları üzerinde tasarrufta bulunmak salâhiyetini vermektedir. Umumi yerleri kontrol ve icabında mahallin en büyük mülkiye âmirinin emriyle kapatabilir. Zabıta ve idare âmirleri bilhassa bu kanunun 18 inci maddesini geniş snrette tefsir ve tatbik etmektedirler. Ve bu yüzden şikâyetlere ve dolayısile adliye ile ihtilâflara sebebiyet verilmektedir.

18: Madde: Fevkalâde hallerde Devletin emniyet ve selâmetini ve içtimai nizamını tehdit ve ihlâl kabiliyetini haiz vaziyetlerde, bu hal ve vaziyesleri ihdas edeceklerinden veya devamına müessir olacaklarına şüphe edilenleri sebep ortadan kalkıncaya kadar polis nezareti altına alabilir.

Umumi ve hususi nakil vasıtalarına vaziyet edebilir.

Bu hal ve vaziyetin devamını takdiri en büyük mülkiye âmirine aittir.

Maddenin açık ifadesinden de anlaşılacağı gibi Devletin bünyesini tehdit edecek şümullü hareketlere karşı alınan fevkalede tedbirlerdendir. Devletin emniyet ve selâmetine veya müessese içtimai nizamı tehdit edecek şümul ve mahiyeti haiz bulunmayan mahalli zabıt varakalarında bu tedbire baş vurmaya cevaz yoktur. Mülkiye âmirinin bu hususda verdiği yolsuz emrin ifası zabıtayı mesuliyetten kurtarmaz.

V— 1918 Sayılı Kaçakçılık Kanunu.

1918 sayılı kaçakcılık kanunu kaçakcılık suçunun tesbitini sağlamak amacile mahallin en büyük mülkiye memuruna önemli yetkiler vermiştir. Bu kanunun 8 inci maddesine göre mahallin en büyük Mülkiye memurunun vereceği yazılı izin üzerine şartları bu maddede tâyin olunan usul dairesinde meskenlerde gündüz ve belli hallerde gece arama yapabilir. Arama, anayasa ile teminat altına alınan ve insanın tabi haklarından sayılan mesken mâsuniyeti aleyhine alınan bir tedbirdir. Ve bu itibarla doğrudan döğruya şahsi hürriyete müessirdir. Ceza muhakemeleri usulü kanununun 97 inci maddesine göre aramaya kaideten ancak yargıç tarafından ve kaza yoliyle karar verilmek icabeder. Müstacel hallerde Cumhuriyet Savcısı ile zabıta âmir ve memurlarına da bu yetki tanınmıştır. Kaçakcılık cürümlerinde bu yetki mahalli mülkiye memurlarına verilmiştir. Bu hal tabiatile mevzu genel kaideye istisna teşkil eder.

Ancak kanunun onuncu maddesi hükmüne göre mülkive memuru yargıç sınıfından olanlarla zabıta âmirleri hakkında bu yetkiyi haiz değildir. Yargıçların şahsi suçları hakkında takibat yapmak yargıçlar kanununun 110 uncu maddesinde yazılı özel mercilere aittir.

149

VI—İdari makamlara tanılan cezalandırma yetkisi.

Bütün medenî cemiyetlerde cezalandırma ve hakkın yerine getirilmesi hususları devleti teşkilâtlandıran anayasalarda en önemli mesele olarak derbiş edilmiştir. Ve kaza kuvvetinin teminatlı surette işlemesine son derece ehemmiyet verilmiştir. Anayasamızın 8 inci maddesine göre bizde de kaza kuvveti millet namına bağımsız mahkemeler tarafından kullanılır. Hakkın teminatlı ve en az külfetle yerine getirilmesi amacını güden kanun bâzı özel durumları ve husustaki ihtiyaçları nazara alarak bazen mahkemelerin murakebesi altında ve bazende tamamen bağımsız olarak bir kısım idare kurullarına veya makamlarına kaza hakkını tanımıştır.

Gerçekten bu mülâkaza tatbikatta bir çok faideler sağlar. Bir defa kurul kendi çevresinde veya bünyesinde ki hâdiseleri daha yakından takip ve takdir edebilir. Köylüler arasında olduğu gibi meselâ 10 liralık bir ihtilâfın çözümünü geniş teminatlı fakat o nisbette makanizması ağır işleyen umumî mahkemelerin usul hükümlerinden çıkarıp köy ihtiyar kurumlarına vermekte fayda vardır. Bu suretle köylü külfet karşısında nisbeten ehemmiyetsiz bulunan hakkını takipten vazgeçme tehlikesi önlenmiş olur. Keza köy enstitüleri kanununda olduğu gibi çocuğunu okula göndermiyen köylünün mazeretinin köylülerden seçilmiş bulunan ihtiyar kurulu daha yakından takdir ve tesbit edebilir. İşte bu gibi düşünce ve faideler dolayısile bizde de nisbeten ehemmiyetsiz itirafların halli ve kabahatların cezalandırılması hususunda bâzı idarî kurullara yetki verilmiştir. Bu sahada ilk adım köy kanununile açılmış belediye umuruna müteallik ahkâmi cezaiye, Çeltik, çekirge ve çiftçi mallarının korunması hakkında ki kanunlarla genel nüfus sayımı kanunları takip etmiştir. Bu kanunlarla konulan nizamı bozanlara idarî makam ve kurulları para cezası verebilmektedirler. Bu kanunların birer birer işlemiş tarz ve makanizmasını tahlile vaktimiz müsait değildir. Ancak ekseriya ihtilâflara sebebiyet veren şu noktalara işaret edelim.

Bu makam ve kurullarca hükmolunan para cezaları savcılar tarafından infaz edilmekte ve icabında hapse çevrilmektedirler. Kaza organları nekadar dikkat ve basriretle hareket ederlerse etsiler insanlara hasr olan hataya düşmekte kendilerini alamazlar. Herhangi bir hata yüzünden ceza mevzuubahs fiili işlemeyene verilmiş olabilir. Yahut meselâ yaş durumu nazara alınmadan veya zamanaşımı gözetilmeden ceza verilmiş olabilir. Yahut cezaya esas olan zabıt varakasının sahteliği sonradan tahakkuk edebilir. Bütün bu hallerde genel kaza sahasında iadeyi muhakeme, tasi karar, eski hale getirme ve yazılı emir gibi kanunî yollarla kesinleşmiş hüküm islah edilebilir. Halbuki bir belediye şube müdürünün yahut nüfus sayımı kanu-

nuna göre kaymakamın yahut bir çeltik komisyonunun vermiş olduğu ceza kararını islah için başvurulacak kanuni yollar mevcut değildir. Onun için hükmün infazı sırasında kendilerine vaki bu yoldaki müracaatların idarî makam ve kurullarca nazara alınmak imkânı vardır. Şahsi hürriyeti ilgilendiren bir meseleyi gösterilmesi gereken bir alâka ile savcının veyahut mahkumun müracaatlarını incelemek icabeder. Ve kanaatimize göre bu makam ve kurulların kararları aleyhine kanun yolları bulunmadığına ve hatalı kararın infazı da tecviz edilmiyeceğine göre bu kararları ihtihaz etmiş olanlara kararlarını tashih ve islah etme yetkisini tanımak gerekir. Bu kararlar idari bir tasarruf mahiyetinde bulunduğu anlaşılırsa idari surette düzeltilebilir.

4081 Sayılı çiftçi mallarının korunması kanunu.

Bu kanunun 26 inci maddesinde yazılı kararların tamamen hukuki mahiyette olduğu ve buradaki sulh yargıcının da sulh hukuk yargıcı olduğu yargıtay içtihadıyle takarrur etmiştir. Bineanaleyh hükmolunan parada temini mahiyette olup hiç bir cezayi mahiyeti yoktur.

4274 Sayılı köy okulları ve enstitüleri kanunu.

Bu kanunun 16 inci maddesinde yazılı şekilde işin adliyeye verilebilmesi için idari surette iki defa para cazası tâyin edilmiş olması lâzımdır. Ve yargıtay içtihadına görede bu cezanın kesinleşmiş yani idari makamlara yapılması icap eden itiraz hakkının düşmüş olması lâzımdır.

Bu kanunu özelliği 16 yaşında yani ceza rüştünü iklmal etmiş bir kimsenin suçundan dolayı velisi yani başkası sorumlu tutarak cezalandırmasındadır. Aile disiplini bakımından bunun böyle olması zaruridir. Zira çocuğun okula gidip gitmemesi takdiri ekser ahvalde babasının takdirine bağlıdır. Fakat 16 yaşındaki çocuğun babasının sözünü dinlemediği ve okula gitmediği anlaşıldığı taktirde tabiatile veliye ceza verilemez.

Amerikan İcra ve İflâs Hükümlerine Bir Bakış [*]

İngilizceden Çeviren: **Ali KARACA.**

İcra Kanunları Borçluyu Borcundan Kurtarmaz

Common Law'a göre borçlular borçları için hapis edilebilirler. Ve hapis müddeti muayyen olmayan bir süre için devam edebilirdi. Ancak 1759 yılındadırki İngiliz parlementosu borçluların borçlarından kurtulabilmesi için genel ve şümullü bir kanun kabul etti. Bu kanun, yüz İngiliz lirasından aşağı (sonradan iki yüz İngiliz lirasına kadar çıkarıldı) borcu bulunan hapislerin bir kaç ehemmiyetsiz eşyaları müstesna alacaklıları faydasına bütün mal ve mülklerini ferağ etmek suretile salıverilmelerini sağladı. Bununla beraber borçlu borcunun ödememiş kısmı için hukukî sorumluluktan kurtulmayordu. Borç için hapsin ilgasından sonra, hükümleri yukarda anlatılan icra kanunları gereğince, aciz halinde bulunan borçlular satılmağa elverişli mallarına hisseleri nisbetinde her alacaklı iştirak edebilmek için, kendilerine kredi verenlere mal ve mülklerini ferağ etmekte devam ettiler. Bu kanunlar, İngilterede ve Birleşik Amarikanın bâzı devletlerinde, borçluyu mallarını alacaklılarına devretmeğe macbur etmek ve kendisini devam etmekte olan hukukî sorumluluktan kurtarmak için değiştirildi. İcra kanunları bu noktaya eriştikten sonra tesir itibarile iflâs kanunlarını andırır hale gelmiştir. Borç için hapis Amerikan tarihinin ilk devresinde ilga edilmiştir.

İflâs Kanunları borçluyu borcundan kurtarır

İflâs Kanunları, İcra kanunlarından daha eskidir. Fakat ilkin yalnız eşya alım satımı ile uğraşan şahıslara veya tacirlere uygulanmıştır. İflâs kanunları, müflis taciri mallarını alacaklılarına devre mecbur tutmağı temin için hazırlanmıştır. Borçlarını ödemek için müflisin bütün mallarını alacaklılarına devretmesi ile ödenmiyen kısmın sorumluluğundan kurtulması ve önceki borçlarının yükünden serbest kalıp tekrar ticaretine başlayabilmesini teminen iflâs Kanunları sonradan tacirin yararına olarak genişletildi. Bir borçluyu kendi kendisinin iflâsını istemeğe ve borçtan kurtulmağı sağlamağa yardım etmek ve ister tacir olsun ister olmasın bütün şahıslara uygulanabilmek üzere bu kanunlar daha da tadil edildi.

---

[*] Amarika Birleşik Hükümetlerinde muhtelif şehirlerde çalışan Ginn and Company tarafından basdırılan ve Huffcut—Bogert taraflarından yazılan Elements of Business Law (İkinci Baskı) isimli kitabın 65—69uncu sahifelerinden çevrilmiştir.

Borçluyu borçlarından ve hapis olmaktan kurtarmak gayesi ile ve her çeşit borçluları dâhil etmek sureti ile İflâs Kanunları tadil edilerek iki ayrı sınıf teşkil eden her iki kanun zümresi tamamen birleştirildi.

Birleşik Devletlerin İcra Kanunları

Amerikan devletleri bazen İcra Kanunlarına ve bazen İflâs Kanunlarına benzeyen kanunlar kabul etmişlerdir. Aralarındaki dikkat edilecek başlıca fark, alacaklıları yararına bütün mallarını ferağ etmesi halinde borçlunun ödenmeyen borçları için devam edecek sorumluluktan kurtulup kurtulmayacağı hususudur. Eğer borçlu borcundan kurtuluyorsa ne isim verilirse verilsin kanun tamamen iflâs kanunudur; eğer borcundan kurtulmayorsa kanun tamamen icra kanunudur.

Amerikan birliğine dâhil herhangi bir devletin yürürlükte olan iflâs kanunu, 1 Temmuz 1898 de yürürlüğe konan Federal İflâs Kanunu ile talik edilmiş bulunmaktadır. Sadece alacaklıları yararına borçlunun mal ve mülkünü devir ve temlik edebilmesini hüküm altına alan herhangi bir Amerikan devleti kanunu ki o hükmü ile bir icra kanunu sayılır, talik edilmemiştir. Ancak alacaklılar yararına borçlunun kendiliğinden mallarını devir ve temlik edebilmek keyfiyeti bir iflâs işi mahiyetini arzeder. Bundan dolayıdırki bu takdirde alacaklılar isterse temlikte bulunan borçlunun Federal İflâs Kanunu hükümlerine tabi tutulmasını isteyebilirler.

1898 tarihli Federal İflâs Kanunu

Amarika Birleşik Devletleri Anayasası, Amerikan Kongresine (Birleşik Devletlerde iflâs muvzuunda yeknesak kanunlar çıkarılması) kuvvetini bahşetmektedir. Eğer Kongre bu nev'iden kanunlar kabul etmemişse birliğe dâhil devletler bu çeşit kanunlar yapmakta serbest olur. Fakat Kongre böyle kanunlar kabul etmişse, federal mevzuat yürürlükte kaldıkça birliğe dâhil devletin kanunu geçmez. Federal iflâs kanunları 1800 den 1803 e, 1841 den 1843 e, 1867 den 1878 e kadar ve 1 Temmuz 1898 den beri yürürlükde kalmıştır. Halen birliğe dâhil devletlerin kanunları talik edilmiş bulunmaktadır; fakat federal mevzuat ilga edilirse kendiliklerinden hayat kazanacaklardır.

İflâs Makamları

Birleşik Amerika Devletleri bölge mahkemelerinin iflâs olaylarını görmeğe yetkileri vardır. İflâs hakemleri (komserleri), muhtelif Amerikan bölge mahkemeleri tarafından tâyin edilen avukatlar

olup bunlar mahkemeler adına iflâs davalarını dinleyip karar verirler. Hakemler (komserler) iflâs işlerini görüp tamamlamada mahkemelerin yardımcıları olup gördükleri işlere mahkemelerce tekrar bakılabilir.

Hemen bütün iflâs davalarında, alacak iddialarının miktar ve alacaklıların adedi nazara alınarak onların oy çokluğu ile bir Sindik seçilir. Bu seçim mahkemece tasvip edilmiş olmalıdır. Sindik, alacaklıları temsil eder; müflisin bütün mallarına tasarruf eder; onları muhafaza ve semerelerini toplar; paraya çevirir ve alacaklılarına payları nisbetinde dağıtır

İflâsa Tabi Şahıslar

Herhangi bir şahıs, adî şirket veya korporasyon (belediye, demiryolu, sigorta veya banka korporasyonları müstesna)kendi müracaatı üzerine, gönüllü müflis tabir edilen, müflis olabilir.

Eğer borç miktarı 1000 dolar veya daha fazla miktara baliğ olursa alacaklılar tarafından usulü dairesinde müracaat edilmesi üzerine aşağıda kaydedilenler müstesna, herhangi bir şahıs; âdi şirket; hususi şirket; para alım verimiyle meşgul korporasyon; iş veya ticaret korporasyonunun iflâsına hükmedilebilir. İflâsdan başlıca istisnalar bir yılda 1500 dolardan eksik maaş veya gündelik alan işçiler ve belediye, demiryolu, sigorta ve banka korporasyonlarıdır.

İflâsın Hükümleri

Bu hükümler bir borçlunun mahkeme tarafından zorla müflis ilân edilmesini mucip olur. Eğer borçlu aciz halinde olur ve alacaklılarını geciktirmek, aldatmak niyetiyle mallarını (1) başkasına devreder, kaçırır, gizlerse veya (2) iflâs dilekçesinin verilmesinden evvel dört ay içinde kasti olarak bir alacaklıyı diğerine tercih ederse veya (3) bir alacaklının kanun yollarıyla diğerlerine üstünlük kazanmasına izin verirse, yahut (4) alacaklılar yararına mallarını ferağ eder yahut lüzumu yokken kendine vasi veya kayyım tâyini için müracaat ederse veya (5) kabul ettiği miktar üzerinden iflâsına hükmedilmek arzusunda bulunduğunu ve borçlarını ödemekten âciz olduğunu yazılı olarak ikrar ederse borçlu için iflâs hali var demektir.

İflâs Davalarında Usul

Aciz halinde bulunan bir borçlu, yukarda kaydedilen istisnalalarla beraber, kendi iflâsını isteyecek ise yargı çevresinde bulunduğu Birleşik Devletler bölge mahkemesine o maksatla bir dilekçe verir. Âdi iflâs takibinde üç veya daha fazla alacaklı dahi ayni mah-

keme nezdinde borçlunun iflâsına karar verilmek için muamelelere başlayabilirler. Borçlunun mallarının ve borcunun miktarına ve iflâs halini gerektirecek bilgi ve tahkikata ait delillerin mahkemeye ibrazı lâzımdır. Borçlunun iflâsına karar verebilmek için sebebin mevcut olduğuna dair ispat külfeti dilekçe sahibine düşer. Şayet mahkeme delilleri kâfi görürse borçlunun iflâsına hükmedildiğine dair usulüne tevfikan bir kararname tanzim eder.

Sındik tâyin edilir edilmez borçlunun mallarını himaye ve tasarrufu altına alır, onların bir defterini yapar ve müflise ödeme zamanı gelmiş alacaklarını tahsil ve mallarını muhafaza nev'inden muameleleri istilzam eden faaliyetlere girişir. Borçlu; mallarının listesini ve sındikin faaliyetine mesnet teşkil eden alacaklılarının cetvelini vermeğe davet edilir.

Alacaklılar iddialarını ispata çağrılır. Bu da ekseriyetle, iddianın istinat ettiği hususların doğruluğuna dair yeminli bir beyanın mahkemeye tevdii sureti ile olur. Bu iddialar mahkeme tarafından tanınır veya tanınmaz. Şayet tanınırsa alacaklıya müflisin sâfi gelirinin tâyininde ve mallarını borç için paraya çevrilip dağıtılmağa elverişli kısmında hisse sahibi olmak hakkını verir.

Mahkeme hususi bir satış tarzı tensip etmedikce, sındik müflisin mallarını açık artırma ile satar. Satış tutarı, masraflar ve ücretler çıkarıldıktan sonra, alacaklılar arasında dağıtılır. Borçludan ipotek, hapis hakkı, rehin veya müflisin bâzı mallarının getirdiği hâsılatı tahsil etmek nevinden teminat gibi başkaca bir menfaat elde edenlere teminatlı alacaklılar derler. Böylece, müflisin evi üzerinde ipotek tesis etmiş bir alacaklı teminatlı sayılır ve satılması istenen ev bedelinden ilk defa alacağının ödemesini sağlar. Bâzı teminatsız alacaklar dahi ilkin ödenir. Meselâ vergiler, müflisin mallarını koruma masrafları, vekâlet ücreti, müflisin müstahdemlerinin tahakkuk etmiş gündelikleri; mallar borca kifayet ediyorsa ilkin bunlar tamamen ödenir ve geriye ne kalırsa alacaklılar paylaşır.

Borçtan Kurtulma

Borçlu, iflâs açıldıktan bir ay sonra ve oniki ay içinde, borçlarından kurtulmak için baş vurabilir. Eğer kendisi dürüst hareket etmiş, bütün mallarını açığa çıkarmış ve mahkemenin her emrine boyun eğmiş ise iflâs esnasında, bâzı istisnalarla beraber, kendisine karşı ispat edilmiş bütün alacaklardan yani borçlarından kurtulduğuna dair mahkemece bir karar verebilir.

Borçtan kurtarılma, müflise yeniden işe başlamasına yardım eder ve eski borçlar mahkeme kararı ile tamamen ortadan kalktığı için tabiatile sonradan kazandığı mallar eski borçlarına karşılık tutulamaz.

Aşağıda yazılı olanlar iflâs kapanmadan ittihaz edilen borçtan kurtulma kararından müteessir olmayıp devam eden başlıca borç nevileridir. Vergiler, muvazaa yolları ile mal edinme, insan ve eşyaya kasti ve fena niyetle yapılan zarar ziyan sorurumlulukları, nafaka talepleri, çocuk ve annesinin bakım masrafları, zorla ve dolanla ırza geçmedeki zarar ziyan istekleri; evlenme vaadinden dönmede vâki istekler, yediemin durumunda olanların emniyeti bozmaları halinde sorumlulukları, iflâsa takaddüm eden üç ay içinde tahakkuk eden az ücretli müstahdemlerin yövmiyeleri.

Ceza sorumluluğu olmıyan küçükler

Yazan: Ahmet Erdoğdu

Konu:

1 — G İ R İ Ş
2 — Yargıtay İçtihadı
3 — Bu içtihat kanuna uygunmudur?
4 — Yargıtayın bu hususta bir birine uymıyan içtihatları
5 — Farik ve mümeyyiz olmıyan küçüğün İşlediği bir yıldan az ve bir yıldan çok cezalı eylemlerinin uygulamada Hukuki neticeleri birdir.
6 — Bana göre yapılacak iş

1 — G İ R İ Ş

Yargıtay ceza sorumluluğu olmıyan küçükler hakkında yeni bir görüşle, yeni bir usul safhası açtı. Suçu işlediği zamanda onbir yaşını bitirmiş ve fakat onbeş yaşını doldurmamış olan sanıkların işledikleri suçu farik ve mümeyyiz olmadıkları taktirde hiç bir ceza tertip olunamıyacağı kuralı uygulamada şimdi bu yeni usulle yürümektedir. Bu usul bilindiği gibi şimdiye kadar olanın tersine olarak bu durumda olan sanığın yargılaması yapılacak ve duruşma sonunda eğer üstüne atılan suçu işlediği sabit olursa ceza tertibine mahal olmadığına, sabit olmazsa beraatına karar verilecektir. Daha önceleri bu durumda olanlar için ceza tertibine kanunen imkân bulunmadığı için kovuşturma yapılmasına mahal olmadığına karar verilir ve dosyası hıfza kaldırılırdı. Şayet işlenen eylem öldürme veya tedbirsizlikle öldürme, soygunculuk gibi bir seneden daha çok hapis veya ağır hapis cezalarının tehdidi altında bulunursa o zaman çocuk, mahkeme başkanının istirdadı kabil tedabirden olmak üzere devletin bir terbiye müessesesinde yerleştirilmesine veya çocuklarının bir daha suç işlememesi için tetik bulunmadıkları taktirde ana babadan ikiyüz liraya kadar para cezası alınacağının ihtarile ana baba veya vasiye teslimine karar vermesi bakımından dosya mahkeme başkanına verilirdi.

2 — Yargıtay içtihadı

Yargıtayı bu sonuca ulaştıran düşüncenin dayandığın içtihadın gerekçesi şudur. (Ceza verilmiyeceğini gösteren 54 üncü maddenin duruşma yapılmasına engel olmamasına ve duruşma yapılıpta sanıkların suçu işledikleri tesbit edilmedikçe velilerini c e z a t e h d i d i altında bırakmağa sebeb bulunmamasına göre duruşma sonuna göre suçu işlediklerinin sabit olup olmadığının incelenmesi ve sabit olmazsa beraat ve sabit olursa veliye teslim kararı verilmesi gerekliğinden zuhul olunması). [1]

[1] Adalet Dergisi 946 yılı 3. Sayı, Yargıtay kararları ceza bölümü, sayfa 46

Gerekçeye göre sanıkların suç işlediklerinin tesbiti için maddenin duruşma yapılmasına engel olmaması esası ele alınmıştır. Filhakika kanun duruşmanın yapılması veya yapılmaması hakkında bir açıklığı ihtiva etmiyor. Fakat ceza kanununun yürürlüğe konmasına (Ceza kanununun mevki'i meriyete vazına dair olan 825 sayılı kanunun 13 üncü maddesinin kül halinde incelenmesinden bu hususta duruşma yapılmasına pekte lüzum olmadığı neticesi çıkıyor. Gerçi bu madde sağır va dilsizler ve deliler hakkındadır. Eğer yargıtayın bu içtihadını mücerred kabul etmek ve uygulamak lâzım gelirse bir deli çocuk hakkında da kanunun emrettiği tedbirlerin alınması için yargılamak lâzımdır. Delinin mahkeme huzuruna çıkarılması ve huzurunda tanıkların dinlenmesi çok gülünç bir şey olur.

3 — Bu İçtihat Kanuna uygunmudur?

Bu içtihat kanunun maksat ve amacına uygun olmasa gerektir. Çünkü içtihadın gerekçesinde (sanıkların suçu işledikleri tesbit edilmedikçe veli leri ceza tehdidi altında) bırakılamıyacağı kabul olunuyor. Halbuki:

a — Küçüğün ana, babasına teslim edilmesi kararı bir ceza değil bir tedbirdir.

Ceza kanununun 53 üncü maddesi ikinci fıkrasında (istirdadı kabil t e d a b i r d e n olmak) kaydile bu ciheti açıklamaktadır. Binaenaleyh bu içtihada yargıtayı kabule vardıran sebep kanunun açık hükmüne aykırıdır.

b — Küçüğün yargılanması için duruşma yapılması zaruri değildir.

Kanun vazı küçüklerin sosyal durumlarını ve istikballerini, müstakbel eğitimlerini gözönünde tutarak onlar lehinde hükümler koymuştur. Meselâ onbeş yaşından küçük sanıkların duruşmaları gizlidir. (Ceza yargılama usulü kanunu Madde 375). Sebebi onları korumak, kötü temayüllerinden ve halkın ve çevresinin şüpheli nazarlarından saklamak için. Hal böyle iken onbir yaşını bitirmiş veya onbeş yaşını bitirmemiş ve farik ve mümeyyiz olmıyan bir küçüğün suçu esasen sabit olmuş olsa bile ceza verilmesine kanunen imkân olmadığından ve neticede (ceza tertibine mahal olmadığına) kararı vermek için duruşma yapmak adalet mantığına uygun değildir. Bu usul hem Adli makamatı işgal hemde netice ve faydası olmıyan bir usuldür. Ceza sorumluluğu olmıyan küçük meşhut suçların yargılama usulü kanuna göre işlediği bir eylemden dolayı zabıta kuvveti ve tanıklarla beraber yargılanmıya gelir, duruşması yapılır ve sonunda da ceza tertibine mahal olmadığı kararile tekrar salıverilir. Cezası bir seneden aşağı eylemlerden dolayı yapılan yargılanmada hem ceza verilmez, hemde ana babaya teslim edilemez. Çünkü ceza bir seneden aşağıdır. Ve ceza bir seneden aşağı oluncada 53 cü

158

maddenin ikinci fıkrasının uygulanmasınada imkân olamaz. O halde soruyorum bu duruşmadan ne fayda var? Sanığın bu suçuişlediğini tesbit etmekmi? Suçu işlediği sabit olsada neçıkar? Mevzuat karşısında durum budur.

c—Uygulama bakımından da doğru değildir.

Yukarda (B) bendinde açıklandığı gibi neticeye dokunaklı ve faydalı olmıyan sonuçlar için zabıtayı ve esasen işi başından aşkın bulunan savcıları ve mahkemeyi boş yere işgalden başka bir fayda yoktur. Kamu hizmetlerini iş hacminin faydasız yere genişletilerek sekteye uğratılması her halde kanun vazıincada beklenilen bir amaç olamaz. Netekim farik ve mümeyyiz olmıyan ve haklarında 54 cü madde dolayısile 53 cü maddenin ikinci fıkrasının uygulanması gereken küçük sanıklar hakkındaki tetbirlerin duruşma yapılmadan evrak üzerinde mahkeme başkanı tarafından alınması gerekeceğini yargıtay ikinci ceza daireside 6/9/945 tarih ve 6953 Esas ve 7485 Karar sayılı içtihadile kabul etmiştir. [1]

4—Yargıtayın bu hususta birbirine Uymıyan içtihaları

Yargıtay ikinci ceza dairesi 11/10/945 tarih ve 8540/8205 sayılı içtihadında [2]: (Suç tarihinde onbeş yaşını ikmal etmeyen ve farik ve mümeyyiz bulunmayan küçük hakkında yargılama yapılarak fiili sabit olmadığı halde beraatına ve sübutu halinde ceza tertibine mahal olmadığına karar verilmek lâzım gelirken) diye suç tarihinde onbeş yaşını bitirmeyen ve farik ve mümeyyiz bulunmıyan küçüklerin duruşmalarının yapılmasını kabul ederken yine yargıtay ikinci ceza dairesi 6/9/945 tarih ve 6953/7485 sayılı içtihadında [3]. (Ceza kanunun 53 ncü maddesinde yapılması emrolunan tedbirin istirdadı kabil olacağı ve bunun heyetce değil savcının talebile mahkeme reisi tarafından emredileceği gösterilmek suretile bu tedbirin hüküm harici alınması lâzım geldiğine işaret edilmiş ve muamelenin ilgili yargıç tarafından yargılma icrası ve mahkeme sıfatile karar verilmesi suretile değil duruşma harincinde idari bir tetbir olarak ittihazı lâzım bulunmuş olmasına göre 54 ncü madde gereğince farik ve mümeyyiz olmadığı anlaşılan küçük Kâmil hakkındaki evrakın 53 ncü maddeye göre iktiza eden tedbirin alınması için ilgili savcılığa tevdii iktiza ettiği düşünülmeksizin yargılama yapılarak yazılı olduğu şekilde karar verilmesi yolsuz) olduğu içtihat edilmiştir. İşte aynı meselede bir birine uymıyan iki içtihat. Hangisine göre işlem yapılacağını kestirmek güçtür.

[1] 1945, Yargıtay kararları ceza bölümü Sayfe 165
[2] 1945, Yargıtay kararları ceza bölümü Sayfe 169
[3] 1945, Yargıtay kararları ceza bölümü Sayfe 165

BENCE : Ceza sorumluluğu olmıyan küçükler hakkında 54 ncü maddeye göre yapılacak kovuşturmada 53 ncü maddenin tedbirleri alınması gerekirse bunun duruşma yapmaksızın evrak üzerinde mahkeme başkanı tarafından savcının istediği üzerine yapmak yukarda üç numarada beyan ettiğimiz esbaba binaen doğru olur. Çünkü mademki işlenen eylem bir sene veya bir seneden daha fazla ağır cezayı müstelzim ise 54 ncü maddenin ikinci fıkrasına göre 53 ncü maddenin ikinci fıkrasındaki tedbir duruşma yapılmaksızın alınıyor ve halbuki daha az cezalı eylemlerden dolayı duruşma yapılarak suç sabitse ceza tertibine mahal olmadığına değilse beraatına karar veriliyor o halde çok cezalı bir eylem için duruşma yapılmıyacağı ve evrak üzerinde tedbir alınacağı ve bilâkis az cezalı eylemler için duruşma yapılacağı neticesile karşılaşmak zorundayız. Halbuki mantık pek açıkki bunun aksini kabul eder.

5— Farik ve mümeyyiz olmayan küçüğün işlediği bir yıldan az ve bir yıldan çok cezalı eylemlerinin uygulamada hukuki neticeleri birdir.

İşlenen bir eylemin bir seneden fazla hapis veya daha ağır bir cezayı müstelzim olduğu ve sanıkta suçunu farik ve mümeyyiz olmadığı takdirde istirdadı kabil tedbirlerden olmak üzere suçlunun 18 yaşını geçmeyecek bir sürede devletin denetlemesi altında bulunan bir ıslah veya eğitim müessesesinde yerleştirilmesine yahutta çocuklarına bakmadıkları ve dikkat etmedikleri ve yeniden bir suç işlemesine meydan verdikleri taktirde kendilerinden iki yüz liraya kadar para cezası alınacağı ihtarile ana, babaya veya vasiye teslim edilmesine karar verilecektir .

Bu durumda olan küçükler hakkında ölüm cezasını ve müebbet ağır hapsi müstelzim haller dışında ve işledikleri suç bir seneden daha çok cezayi müstelzim olmak şartile cezaları indirilecektir. Eğer ceza 12 yıldan daha çok cezayi müstelzimse bu ceza yerine üç yıldan 10 yıla kadar ve altı yıldan 12 yıla kadar olan cezalarda bir yıldan beş yıla kadar olmak üzere indirilecektir. Ayrıca ağır ve hafif para cezalarıda yariya kadar indirilecektir. (Madde: 47/4—5) Böyle ağır cezalı eylemler için bu madde hukuki müeyyide kudret ve değerini haizdir. Ammâ bu haller dışında olan işlerde yani ceza kanunun 47 inci maddenin 4 cü bendinde (Sâir hallerde) diye başlayan fıkra uygulamanın ekseriya ağırlık merkezini teşkil eder ve ceza yarıdan aşağı bir miktar indirilir. İşte bu durum neticeyi yani farik ve müeyyiz olmıyan küçükler için uygulanacak tedbirleri bertaraf eder. Bir misalle anlatalım.

Onbeş yaşını bitirmemiş farık ve mümeyiz olmayan küçük yargılama yapılarak duruşma sonunda geceleyin evden pençere kırarak beş lira değerinde bir şapka hırsızladığı sabit olduğundan suçunun bir yıldan fazla cezayi müstelzim olduğu hesap edilerek 53 inci maddedeki tedbirler alınacaktır. Halbuki sanığa T. C. K. nunun 493/1 inci maddesine göre tâyin olunan üç yıl hapis cezasının şapkanın değeri pek hafif görüldüğünden üçde birine kadar indirilerek bir yıl hapsine ve 54 ve 47/4 madde hükümlerince de yarısından aşağı bir miktar olan beş ay süre ile hapisine karar varilecektir. O halde sanığın cezası beş aylık bir hapistir. 53 üncü maddedeki tedbirlerin alınması için cezanın bir yıldan yukarı olması lâzımdır. O halde bu tedbirlerin alınmasına yine kanunen imkân yoktur. Ancak yukarda da söylediğimiz gibi ölüm, müebbet ağır hapis ve 47 inci maddenin 4 üncü bendinde yazılı haller dışında olan ve (sair haller) diğer tavsif edilen bir kısım hallerde böyledir. O halde uygulama bakımından eylemin bir yıldan daha yukarı veya daha az olmasının netice itibarile bir ayrılığı ve uygulamada bir faydası yoktur. Bu bakımdan küçüğün farık ve mümeyyiz olması veya olmamasının bir değeride yoktur. Şu hale göre beyhude yere esasen uygulamada pek lâübali olan farık ve memeyyizlik niteliğinin tâyini ilede uğraşmak külfeti çekilen ve amaç tutulan gayrete göre pekde yüz ağartıcı bir netice değildir.

6 — Bana göre yapılacak iş

1/7/926 Tarihinde yürüllüğe giren caza kanunumuzun yirmi yıllık bir uygulamadan çıkardığı sonuç göz önünde tutulunca küçükler hakkındaki hükümleri bu günkü ihtiyacı karşılamadığını gayet açık olarak görmek kabildir. Bunun için çare olarak iki şey hatıra gelir.

a)—Ceza kanunun 53 ve 54 icni maddelerini ihtiyaca göre genişletmek yahut yeni hükümler koymak.

Kanunumuz bu günkü ihtiyaçları karşılamak durumundan uzaklaşmıştır. Çocuk mahkemelerinin çoktan kurulmuş bulunduğu batı aleminin bu alanda elde ettiği tecrübe çok faydalıdır. Çocuk suçları, çocuk temayül ve ruhiyati başlı başına bir mevzudur. Farık ve mümeyyiz olmak veya olmamak durumunu tesbit bir defa uzman doktorların hassasiyetle ve fenni usullerle bütün dikkatlarını harcıyarak tâyin etmeye mecbur oldukları güç bir iştir. Kaldıki bu hal uygulamada o kadar lâübalidirki... Tamamen hükümet doktorlarının elinde olan bu mesele (yapılan muayenesinde farık ve mümeyyiz değildir veya farık ve mümeyyizdir) gibi bir cümle ile ve basit bir muayene ile güya çözülüyor kim muayene edildi, hangi suçu farık ve mümeyyizdir, hangi suçu değildir ve farık mümeyyizse veya değilse suç tarihindemi muayene tarihindemi ? bunlara hiç dikkat edilmez.

Binanaleyh tesbiti zor olan ve uygulamada isabeti sarsan bu iş kökünden halledilmelidir. Çünkü doktorun yanlış bir ölçümü bir sanığı bütün cesa ve tedbirlerden koruyacağı gibi icabında fenen ve hukukan korunması gereken bir sanıkta yine yanlış ölçüm dolayısiyle adalet pençesinin ve efkârı ammeye sunulmuş olur. Ve bundan da kötü sonuçlar çıkar. Cezanın çektirilmesine başlandığı sırada 18 yaşını bitrmemiş olan sanığın cezasının bir islahhanede çektirileceğini kanun 47 inci maddesinde emrediyor. Böyle bir islâhhane yoktur. Ve çocuklar genel cezaevlerinin özel koğuşlarında güya ayrı olarak bulundurulur. Bunlar, bu gibiler yıllanmış hükümlülerin kötü itiyatlarının daima tesiri altında kalan ve ıslah olmak şurda dursun eski halinden daha kötü duruma giren zavallılardır. Çünkü daima onlarla temas halindedirler. Binaenaleyh çocuklar hakkında ki hükümler bu gün ihtiyacı karşılamıyor. Bu hükümlerin genişletmek onları ıslahedici ve uygulamada kolayca imkân yaratıcı kurallar koymak zamanı gelmiştir.

b—*Çocuk Mahkemeleri kurmak*

Amerika ve Avrupanın ileri gelen her memleketinde artık bu mahkemeler çoktan kurulmuş ve uygulamadan alınan sonuçlara görede bir kaç defa değiştirilmiş olduğu şu zamanda memlektimizde de çocuk mahkemelerinin kurulduğunu görmek en samimi bir temennimizdir. Bu konuda daha fazla messeleyi derinleştirmeden şu iki misali anlatmak amacı ve düşüncemizi haklı göstermeğe yeter sayılabilir.

1—Amerikada Nevyork çocuk mahkemesine otomobil çalmaktan sanık olarak bir çocuk getirilmişti. Yargıç yapılan soruşturmada çocuğun babasının bir Japon anasının da bir İrlandalı olduğunu ve anasının öldükten sonra çocuğun soyuna karşı duyduğu derin utanç yüzünden mektepten kaçtığı ve kendisini hiç tanımayan serserilerle düşüp kalktığı ve onlara karşı kur yapmak, itibarını yükseltmek için otomobili hırsızladığı neticesine vardı. Çocuğun Japon olan babasından dolayı duyduğu utanç o sırada yani bir yıl önce Amerika ile Japonya arasındaki harpten doğuyordu. Halbuki babası çocuğunun ağîtimine çok itina etmiş ve ayrıca hakiki ve dürüst bir Amerikalı vatandaşı idi. Çocuğun babası çocuğunun bu halinden müteessir olarak mutamadiyen ağlıyordu. Nihayet yargıc çocuğa dönerek: (Kaideten size karşı çok daha sert tedbirler almam lâzım gelirdi. Ancak babanızın hal tercümesi ve burada anlattıkları, kendisinin en mükemmel bir Amerikalı yurttaş olduğunu gösterdi. Kendisine karşı derin bir itimat beslediğimden sizi onun himayesine veriyorum) dedi.

Yargıcın baba hakkındaki bu resmî tezkiyesi çocuğun soyundan utanma duygularını kaldırdı ve çocuk okul hayatına dönerek evinden ve okulunda ayrılmayarak temiz bir yurttaş oldu. [1]

[1] Adalet Dergisi 946 sayı 5 S. 463—464, amerikan çocuk mahkemeleri: çeviren Enver Erbil

Bu olayı genel ceza usulü çerçevesinde incelediğimizden çocuğu ceza. evlerinde uzun müddet beklettikten sonra yıllanmış şerirlerin yanında daha kötü temayüllerle mücehhez olarak ve daha açık bir deyimle sosyal bünyeye bir kurt olarak hazırlanmış görmekte gecikmiyecektik. tahsilinide yapamayacak eski haline dönmek için şefkatli bir yuvadan ve mürebbiden de mahrum kalacaktı. Çocuk mahkemeleri halbuki memlekete onu iyi bir yurttaş olarak kazandırdı

2 — Balıkesirin Dursunbey ilçesinde savcı bulunduğum sırada 944 yılında 10 yaşında bir çocuk 9 yaşındaki arkadaşını sokakta oynarken çakısile öldürdü. 53 inci maddenin 2 inci fıkrasına göre çocuğu ana babaya teslim ettik bu işlem halkın adalet duygularını doyurmadı, kandırmadı. Çünkü eylemin halk üzerinde bıraktığı tesir büyük olmuştu. Ölen çocuğun akrabaları ve kasabanın ileri gelenleri sanık çocuğun hala cezaevine neden alınmadğını ve ceza verilmeden neden serbest bırakıldığını ve eğer böyle olacaksa küçüklere çocuk öldürmenin kolay bir iş olacağını ve isterse herkes böyle varsın çocuk öldürsün denmekte mahzur bulunmayacağını ve bu hareketin doğru olmıyacağını söyliyerek gelip gittiler. Bizim yaptığımız teslimden çıkan netice şu oldu. Ölen çocukla öldürenin aileleri arasında çözülmesi çok zor geçimsizlikler doğdu. Öldüren çocuk sokağa çıkamadı. Aylarca devam eden bu hal sonunda cahil ana baba öldürme suçunu işlemiş bulunan çocukların çakı ve bıçakla techiz ederek ve eğer icabederse komşunun diger çocuğunuda öldürmesi ve cezaevinde kendileri sağoldukça gül gibi besliyeceklerini telkini ile sokağa çıkardılar. Bir olayın önlenmesi için zabıta hayli meşgul olmuştu.

İşte Amerika çocuk mahkemesinin vardığı netice ve bizdeki tatbikat: Memleketimizde de bu hâdiseleri adalet duygularını tatmin edecek şekilde ve tam bir disiplin çerçevesinde islâh ve eğitim amaçlarile çalışacak çocuk mahkemelerinin kurulmasını temenni ve arzu etmemek elden gelmiyor. Bahsus, çocuk mahkemelerinin memleketimizde tatbikatta elde edilecek tecrübelerle genel ceza hukukumuzda da yeni yeni ufuklar açacağından Avrupa ve Amerika mevzuatından alınan tecrübelere göre şüpe edilmez. Bu iş nekadar önemliki Almanlar harbin en sıkışık devirlerinde çocuk mahkemeleri kanunlarını 6/kasım/1943 tarihinde eski olup 1926, 1932, 1933, 1935, 1939 tarihlerinde tatil edilen 16/şubat/1923 tarihli kanunu kaldırarak uygulamadan alınan tecrübelerle yeni baştan daha geniş hükümlü kanun vücuda getirdiler. [1] Bu çok lüzumlu hukuk abidelerini Türk hukukununda dikeceğini ummakta kendimizi haklı buluyoruz.

[1] das Reichs jugend gerichtsges etz: Zeitschrift der Akademie für Deutches Recht, 10 mart, 1944, Heft. 3

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa nisbetle umumî bir kanun değildir.

Sahir ERMAN
İstanbul Üniversetesi
Ceza hukuku ve usulü asistanı

Gerek doktrin gerekse jürisprüdansımızda, H. M. U. K. nun, C. M. U. K. na nisbetle umumî bir kanun olduğu ve binaenaleyh C. M. U. K. nun sâkit bulunduğu hususlarda kendiliğinden tatbik edilmek lâzım geldiği, hemen de müttefikan kabul olunmaktadır. Bu mebhaste doktrin sahasında ayrıca bir esbabı mucibe ileri sürülmemekte ve sadece bâzı tevhidi içtihat kararlarına istinat olunmakla iktifa edilmektedir. [1]

Bunun içindir ki biz de sözü geçen tevhidi içtihat kararlarını incelemekle işe başlıyacağız.

Yargıtay umumî heyetinin 25/3/1931 tarih ve 19/25 numaralı tevhidi içtihat kararı [2]

«Ceza hâkimlerinin vazifelerinden mütevellit malî mesuliyetleri hakkında C. M. U. K. da sarahat olmadığından, aleyhlerine ikame olunacak tazminat davalarında da H. U. M. K. cari olacağı ve kanunun mezkûr 573 üncü maddesinde gösterilen ve esası dava hakkında verilecek hüküm ve kararlarla tebeyyün edecek olan sebeplere binaen ceza davasından dolayı ikame olunacak tazminat iddialarının sebebi şikâyet olan asıl davanın intacından mukaddem birlikte veya faslından sonra re'sen ceza mahkemesinde rüyetine imkân ve mesağı kanunî olmadığı cihetle, bu kabil iddiaların esası davanın tâbi olduğu temyiz ceza dairelerinde faslına imkân olmamasına....» ekseriyetle karar verilmiştir.

Fikrimizce bu karardan H. U. M. K. nun C. M. U. K. na nisbetle umumî bir kanun olduğu neticesini çıkarmak doğru değildir. Çünkü, bir kerre, bu kararla halledilen mesele, bir usul meselesi olmaktan çok, bir esas meselesidir. Kanunu koyucu yargıçların her hangi bir fiillerile yanlış karar vermeleri neticesinde sebep olabilecekleri bütün zararlardan hukuken mes'ul sayılmalarını doğru bulmamış, hâkimlerin ancak muayyen fiillerinden sorumlu olmala-

[1] Mustafa Reşit Belgesay, *Teorik ve Pratik Adliye Hukuku*, cilt I, İstanbul 1944 sah. 25 te şöyle demektedir: «Temyiz mahkemesi muhtelif tarihlerde tevhidi içtihat kararlarile, *haklı olarak*, Hukuk usulü muhakeme kanununu umumî addederek ceza usulü muhakemeleri kanununun eksiklerini tamamladığını kabul etmiştir„

[2] Cemal Köseoğlu *Tevhidi içdihat Kararları*, Ankara 1942, Sah. 126.

rını muvafık görmüştür. Yalnız bunu bir esas kanununda tesbit edeceği yerde, bir usul kanununda nizamlamıştır. Fakat bu keyfiyet meselenin mahiyetine tesir edemez.

Kaldı ki yargıçların hukukî mesuliyeti hakkında açılacak davanın, bizzat tevhidi içtihat kararında denildiği veçhile «ceza mahkemesinde rüyetine imkân ve mesağı kanunî» yoktur, çünkü ortada bir suç değil, sadece haksız bif fiil vardır. Bu böyle olunca davanın hukuk mahkemesinde görülmesi zarurî ve bu mahkemece H. U. M. K. nun tatbiki tabiîdir. Binaenaleyh ortada H. U. M. K. nun C. M. U. K. na nisbetle umumî bir usul kanunu olduğunu ispata medar olacak hiç bir cihet yoktur.

Yargıtay Genel Kurulunun 4/6/1946 tarih ve 12/14 No. lu tevhidi içtihat kararı [3] :

«Bir suçun taallûk eylediği eşyanın müsaderesi de kanun icabından olan yerlerde, müsadere cihetinin asıl cezaya müteallik davadan ayrı ve müstakil olarak esas davay görmeğe mezun mahkemelerce görülebelmesinin ve mahkemelerden bu hususta sâdır olacak hükümlere karşı kanun yoluna gidilebilmesinin cevazı C. M. U. K. nun müsadere usulünden bahseden faslında kabul ve tesbit olunmuş bir esas olmasına ve kanunun şu suretle başlı başına göz önüne alarak mahsus ve mustakil olarak kanun yolunu açık bulundurmuş olduğu bir mevzua müteallik hükümlerde aranacak temyiz kabiliyetinin de yine esas davadan ayrı ve müstakil olarak tetkik mevzuu olması kanunda kabul ve tecviz olunmuş olunca, bu cevazın tatbikattaki şumul sahasını her hangi bir düşünce ile tahdit ve takyit dahi kanunun maksadına aykırı düşeceğine binaen, ceza kanunu bakımından ceza ile birlikte mevzuubahs olduğu yerlerde ceza mahûmiyetinin hukukî neticelerinden olan müsadere keyfiyeti esas davadan ayrı ve müstakil bir dava halinde esası tetkike vazifeli olan sulh ve asliye mahkemeleri nezdinde mutlak surette tetkik mevzuu olabileceği gibi, temyiz mahkemesi nezdinde de yine mutlak surette kabili tetkik bulunduğuna ve bu sahada aranacak temyiz kabiliyeti haddinin tâyini bahsinde C. M. U. K. sâkit bulunmasından dolayı hukuk U. M. K. nun medarı tatbik olacağına çoğunlukla karar verildi.»

Mûlûmdur ki cezada iki türlü müsadere mevcuttur: Biri yapılması, kullanılması, taşınması, bulundurulması ve satılması bizatihî

[3] Cemal Köseoğlu, *s. g. e.* , sah. 31.

bir cürüm veya kabahat teşkil eden eşyanın müsaderesidir ki, bu gibi eşya bir ceza mahkûmiyeti olmasa ve faile ait bulunmasa bile mutlaka zabt ve müsadere olunur. (C. K. m. 36/2) ve inzibatî mahiyette olan bu nevi müsadereye «Sulh hâkimi tarafından duruşma yapılmaksızın karar verilir ve bu karar aleyhine alâkadarlar acele itiraz yoluna müracaat edebilirler» [4]; Diğeri ise suçta kullanılmak üzre hazırlanan veya suçtan husule gelen eşyanın müsaderesidirki, bu gibi eşya ancak cezaen mahkûmiyeti müteakip ve suçta methali bulunan kimselere ait olmaları şartile müsadere edilir. (6. K. m. 36/1): Cezaî mahiyette olan bu nevi müsadereye esas davaya bakan mahkemece karar verilir. Ve bu karar aleyhine savcı, ddvacı ve eşya üzerinde hakkı olanlar temyiz yoluna müracaat edebilirler. (C. M. U. K. m. 394) Ancak, davaya bakan mahkeme bu nevi müsadereye esas hükümle birlikte karar verebileceği gibi, savcı veya davacının ayrı ve müstakil bir müracaatları üzerine de, duruşma yaptıktan sonra, hükmedebilir ve bu hüküm aleyhine de temyiz yoluna gidebilir [5].

Bu izahattan sonra, tevhidi içtihat kararındaki hata kendiliğinden anlaşılır. Gerçekten tevhidi içtihat genel kurulu, bu şekilde ayrı ve müstakil bir dava neticesinde hükmedilen müsadereyi «*ceza mahkûmiyetinin hukukî neticesi*» addetmiş ve buna müstenidendir ki H. U. M. K. nun 427 nci maddesindeki 25 liralık temyiz kabiliyeti haddini bu gibi hükümlerin temyizinde de aramıştır.

Halbuki, müsadere ceza kanununda yer almış bulunan cezaî bir müeyyidedir vebu hususta C. M. U. K. da hususî bir muhakeme usulünün kabul edilmiş bulunması ve bn cezanın şahsî mülkiyeti izale eylemesi, mahiyetini değiştiremez. Aksi noktai nazar tervic olunduğu taktirde ceza kanunundaki para cezalarınında «suçun hukukî neticesi» sayılmaları lâzım gelir. Kaldı ki müsaderenin «suçun hukukî neticesi» addedilmesine umumî hukuk prensipleri de mânidir: Hukukî mes'uliyetin en esaslı unsuru «zarar» dır, Halbuki *faile ait bulunan* bir takım eşyanın suçta kullanılmış olmasından biç kimse zarar göremez. Her ne kadar C. M. U. K. da 20 liralık bir temyiz kabiliyeti arıyorsa da (m. 305 b. I), bu şart hem istisnaîdir hem de sadece «hafif para cezaları» na mûhasırdır. İstisnaların ise ancak mervitlerine mahsur oldukları, tevsian tefsir edilemeyecekleri, aksi halde maznunun aleyhine bir durum yaratılmış olacağı ve ceza işlerinde buna asla cevaz olmadığı bilinen şeylerdir.

[1] Tahir Taner, *Ceza Muhakemeleri Usulü*, İstanbul, 1945, sah. 408.
[2] Tahir Taner, *s. g. e.* ibidem.

Binaenaleyh mevzubahs tevhidi ictihat kararı da, hatalı bir esbabı mucibeye müstenit olması hasabile, H. U. M. K. nun C. M. U. K. na nisbetle umumî bir kanun olduğunu ispata medar olamaz.

Yargıtay Genel Kurulunun 4/6/936 tarih ve 36: 21/13 No. lu tevhidi içtihat kararı [6].

«İcra ve iflas» dairelerine karşı yapılan şikâyet ve itirazların tetkik mercii olan ve icraya ait cezaî hükümleri vermek salâhiyetini haiz bulunan icra hâkim ve muavinlikleri, hâkimlik mesleğine dâhil ve sınıf ve derecelerine tabi olduğu ve icra ve iflâs kanununda aksine bir sarahat bulunmadığı cihetle umumî hükümleri ihtiva eden H. U. M. K. a tefikan icra hâkim ve muavinlerinin de reddi hâkim esbabına istinaden reddolunabilecekleri oybirliğile tekarrur etmiştir.

Fikrimizce bu karardan H. U. M. K. nun C. M. U. K. a nisbetle umumî bir kanun olduğu mânasını çıkarmak doğru olmaz.

Bir kerre kararda C. M. U. K. dan bahis bile yoktur.

Sonra kanaatimizce tevhidi içtihat genel kurulu, bu kararı şu noktaları göz önünde tutarak vermiştir. İcra hâkimlerinin iki türlü fonksyonları vardır. Biri hukukî olup şikâyet ve itirazları halletmekten, diğeri de cezaî olup icra suçları hakkında karar vermekten ibarettir. Fakat gerek bu icra suçlarının ihdas edilmelerinin, gerekse taksiratlı ve hileli iflâs suçları müstesna, diğerleri hakkında icra tetkik mercilerinin salâhiyettar kılınmalarının sebebi, icra takip muamelelerinin süratle, masrafsız ve tezvirata sapmadan neticelendirilmelerini mümkün kılmaktır. Bunun içindirki icra yargıçlarının cezaî fonksyonları hukukî görevlerine nisbetle talî bir mahiyettedir. Bu böyle olunca kendilerinin ceza hâkimi değil, fakat hukuk yargıcı sayılmaları gayet tabiîdir, nitekim icra suçlarının temyiz mercii olan İcra ve İflâs dairesi bile ceza umumî heyetine değil hukuk genel kuruluna dâhildir.

İimdi icra hâkimleri, hukuk yargıcı olarak tavsif edilince, kendilerinin reddi hususunda İ. İ. K. da sarahat bulunmadığı taktirde, ***bu son kanana nisbetle*** umumî hükümleri ihtiva ettiği şüphesiz bulunan H. U. M. K. ndaki reddi hâkim kaidelerinin icra yargıçlarına tatbik olunabileceği gayet tabiîdir.

Binaenaleyh bu karar da H. U. M. K. nun C. M. U. K. na nisbetle umumî bir kanun olduğunu ispat edemez.

[6] Cemal Köseoğlu, *s. g. e.* sah. 145,

Yargıtay Tevhidi içtiht genel kurulunun 2/4/1941 ve 19 E./12 K. numaralı kararından [7]:

«..... Ceza Muhakemeleri usulünün sâkit bulunduğu hususlarda daha umumî bir usulü kanunî olan hukuk muhakemeleri usulünün hükümlerine müracaat olunmak mûtat bulunmasına göre.... "

biz bu cümleyi ikiye bölerek tahlil etmeyi muvafık buluyoruz;

1) Ceza Muhakemeleri usulüne nisbetle, hukuk muhakemeleri usulü daha umumî bir usulü kanunîdir;

2) C.M U. K. nun sâkit bulunduğu hususlarda H.U.M. K. nun hükümlerine müracaat olunmak mûtatdır.

1) Birinci noktai nazar hakkında — esas hususundaki mütaleamızı ileriye tâlik etmek şaratile—ilk yapabileceğimiz,itiraz bu iddianın her hanği bir esbabı mucibeden ârî bulunmasıdır. Tevhidi içtihat kararı, ispata muhtaç bir iddiayı, sanki hukukun ana prensiplerinden biri imiş gibi, kabul etmekte ve hiç bir gerekeye dayandırmamaktadır. Hukukta ise esbabı mucibeye istinad etmeyen bir iddianın her hanği hukukî bir kıymeti haiz olamayacağı malûmdur.

2) İkinci iddiaya gelince, böyle bir itiyat ve hattâ teamülün hakikaten mevcut olup olmadığınında ispata muhtaç bulunduğundan ve mücerret bir itiyadın bu mebhaste kâfi gelip gelemiyeceğinden sarfı nazar ederek, bunun aksine de bir itiyadın mevcut olduğu ileri sürülebilir. Gerçekten bâzı hususlarda H.U.M.K. sâkittir bu gibi noktalarda C.M.U.K. na müracaat edilmek lâzımgeleceği umumen kabul olunmaktadır. Meselâ H.U.M.K. üçüncü şahısların ve tarafların ellerinde bulunan bâzı senet ve vesikaları teslim ve ibraza mecbur tutmaktadır. Bu mecburiyete muhalif hareket edildiği taktirde, takkikat hâkimi gereken tedbirleri ittihaz edebilir ve bu meyanda ibrazla mükellef olanların nezdinde arama yapabilir. Mevzubahis evrakı bulursa, bunları zaptedebilir [8]. Arama ve zabıt hakkında ise H.U.M.K. da tek bir madde dahi yoktur. bu hususta C. M. K. daki şahsî dokunmazlığı mesken ve sırrın masuniyetini himaye edici mahiyette olan kaidelerin hukuk usulünde de cari olacakları bedihidir.

[7] Gemal Köseoğlu, *s.g.e.* sah, 92—bu kararın tahlil ve tenkidi hakkında bk .: Sulhi Dönmezer, *Hukuk mahkemelerinde tekevvün eden yalan yere yemin Suçunun ceza mahkemelerindeki duruşmalarında, ceza hâkimlerinin yazılı delil aramaları hakkında* Huk. Fak. ec,C.IV, S.I—2, sah. 431).

[8] Mustafa Reşit Belgesay, *Hukuk ve ceza usulü muyakemesinde deliller*, İstanbul, 1940, sah, 75, 108.

Keza C. M. U. K. 1 yargıcı resmen muvazzaf ehlihibre mevcut olduğu ve red, imtina gibi hususî sebepler bulunmadığı takdirde bu ehli hibreye müracaat etmekle mükellef tutmaktadır. H. U. M. K. ise, bu gibi sebeplerin bulunması halinbe başka bir ehlivukufa müracaat edilebileceği tasrih olunmamıştır. Fakat bu hükmün " hukuk işlerinde de tatbik edilmek lâzım" geleceği kabul olunmuştur[9].

C. M. U. K. nun hâkimi delilleri ancak duruşmadan ve tahkikatten edinecedeği kanaate göre taktir eyleyebileceğini tesbit ve binnetice resmî sıfatı haricinde edineceği şahsî bilğisini hükme esas tutmasını meneden 254 üncü maddesinin) böyle bir sarahatı ihtiva etmeyen H. U. M. K. da da tatbik olunacağı şüphesizdir.

Nihayet C. M. U.K. nun 377 nci maddesinin son fıkrası, bu madde hükümnün" hukuk muhakeme usullerinde dahi cari„ olacağını beyan eylemektedir.

Görülüyorki C.M.U. K. nun sâkıt bulunduğu ahvalde H.U. M.K. na müracaat etmek hususunda bir itiyad mevcut olsa dahi, bunun aksine de bir itiyad mevcuttur ve binnetice tetkik konumuzu teşkil eden tevhidi içtihat kararı da H.M.U.K. nuna C.M,U K. nisbetle umumî bir kanun olduğunu ispata medar olamaz.

Hakikat şudur ki, bütün usul kanunlarına şâmil, umumî ve müşterek bir takım prensipler mevcuttur ve gerek ceza gerekse hukuk yargıcı esaslardan istiane edebilir ve etmelidir. Bu prensiplerin her hangi bir kanunda ifade olunmalarına ihtiyaç bulunmadığı gibi, muayyen bir kanunda yer almış olmaları da mahiyetlerine tesir edemez.

Nitekim şimdi tekik eyleyeceğimiz son bir tevhidi içtihat kararı da, bu gibi zabitaların mevcnt olduklarını açığa vurmaktadır. yargıtay tevhidi içtihat genel kurulumu 8/11/1942 tarih ve 13 E/19 K No. lu kararı [10].

«Usulî hükümlere müteallik tâdilatın, müktesap bir hakkı ihlâl etmemek kayt ve şartile makabline dahi teşmili kaideten asıl olup, müktesep hakkın da yeni hükmü ihtiva eden tadilâttan evvel vücut bulması zarurî olarak, aksi taktirde böyle bir hakkı mütalâaya kanunen imkân bulunmadığı cihetle sözü geçen üsulün 2307 sayılı kanunla değiştirilen 365 inci maddesinin [11] suç tarihi ne olursa olsun, meriyeti tarihinde doğrudan doğruya veya hukuku âmme memurunun aleyhe vâki temyizine binaen, aleyhe bozulmak şıklarından

[9] Mustafa Reşit Belgesay, *s. g*, *Deliller*, sah. 114

[10] Yargıtay kararları 1941. 1942, sah. 662.

[11] Bu maddenin eski ve yeni şekilleri hakkında bk: Tahir Taner s. g, e' sah. 109.

her hangi birile duruşması derdest olan veyahut maddenin meriye tinden sonra ve kanun yoluna müracaat için kanunen muayyen olan müddetin inkizasından evvel karara bağlanan hâdiselerden, müdahillerin davayı hukuk âmme cinetinden de temyize salâhiyetleri bulunduğunun kabülü suretile 365 inci maddenin makabline de teşmili lâzım geleceği... Mevcudun 2/3 sinin reyleri ile karar altına alınmıştır„.

Bu kararda da, fikrimizce, umumî bir usnl prensipi teyit edilmektedir. Usul kanunları, müktesep haklara riayet şartile geçmişe şâmildirler [12]. Bu, bütün usul hukukunda cari olan bir esastır ve C.M. U. K. nun sâkit bulunmasına mukabil H. U. M. K. nun 578 inci maddesinin birinci fıkrasında «işbu kanun müktesep hakları ihlâl etmemek şartile makabline şâmildir» denmesi, bu pirensibi yalnız hukuk sahasına inhisar ettiremez.

Kaldı ki tevhidi içtihat kararında H. U. M. K. nun C. M. U. K. na nisbetle umumî bir kanun olduğunu ispat edebilecek hiç bir cihet yoktur;

Binaenaleyh, bu karar da mevzubahs iddiayı ispata medar olamaz.

Bütün bunlardan sonra problemi müsbet bakımdan halletmeğe çalışalım, ve bu menhaste evvelâ maslâhata uygunluk bakımından sonra da hukukî cepheden meseleyi inceleyelim.

a) Ceza usulü ile hukuk usulü arasında, gaye, mahiyet, mevzu, delillerin toplanması ve takdiri gibi hususlarda mevcut olan derin fark malûmdur. Bu şekilde bir birbirlerinden tamamile ayrı bulunan iki kanundan birinin muayyen meselede, sukût etmesi üzerine, diğerine müracaat edilmesi, maslâhata uygunluk bakımından tecviz olunamaz. Bu gibi hallerde her iki hâkimin, kendi tatbik ettiği usul kanununun mahiyet ve gayesini, pransip ve hükümlerini göz önünde tutarak ve icabında kıyas yoluna başvurarak, tatbik edilecek kaideyi bulması ve fakat sözü geçen kanunun çerçevesini aşmaması lâzım gelir. Aksi halde ayrı iki usul kanununun vaz edilmesile tâkip olunmak istenilen gaye ve tatmini düşünülen içtimaî menfaat zayi olur.

b) Meseleyi hukuki yönden inceleyelim.

Bir kere H. U. M. K., C. M. K. na nisbetle umumî bir kanun olsa idi, C. M. U. K nun bâzı maddelerinde H. U. M. K. na atıflarda bulunulmuş olunan izah edilemezdi. Gerçekten C. M. U. K, Tebligat hak-

[12] Nitekim bk. Tahir taner, s. g. e. Sah. 7.

kında (m. 35), şahsî davacının teminat vermesi hususunda (m. 349), H. U. M. K, na atfetmekte ve bu kanunun sözü geçen kanunlara mütedair hükümlerinin ceza işlerinde de tatbik olunacağını tasrih eylemekdedir. Habuki hususî bir kanunun umumî bir kanuna atfta bulunmasına ihtiyaç yoktur. Çünkü zaten bu umumî kanun, hususî kanunun sukût eylediği ahvalde kediliğinden uygunlanacaktır. Demek oluyorki kanun koyucu, ancak bâzı hallerde H. U. M. K. na atıfta bulunmakla bu kanunun yalnız zikri geçen maddelerde ceza işlerinde tatbik edilmesini arzu etmiş ve binnetice bundan gayrı hallerde H. U. M. K. nun ceza sahasına şâmil olmasına cevaz vermek istememiştir.

Bundan başka, halledilmesi iktiza eden mesele, bir usul kanununun bir diğerine nisbetle ne vakit umumî ve ne vakit hususî olduğunu tâyin etmekten ibarettir.

Fikrimizce bu mebhaste itibar edilmesi lâzım gelen cihet, bu usul kanununun tatbiki için gereken şartların mahiyetidir.

Çünkü hususi bir usul kanunu ya kanunî bir takım şartların mevcudiyeti halinde veya kanunda tahsisen tâyin edilmiş olan davalar mevzubahis olduğu takdirde tatbik olunabilir. Meselâ meşhut suçların muhakeme usulü hakkındaki kanunun uygulanması için, bu kanunda tesbit edilen dört şartın tahakuku icabeder. Askerî muhakeme usulü kanununun tatbiki için failin asker, suçun da ya askeri bir suç olması yahut umumî bir suç olduğu takdirde — diğer bir askerî şahıs aleyhine veya askerî bir müessesede işlenmesi veya askerlik vazifesine taallûk eylemesi lâzım gelir. Memurun muhakematı kanununun uygulanması için de failin memur, suçun da memuriyet vazifesinden münbais veya bu vazife esnasında hâdis olması iktiza eder.

Keza basit usulü muhakeme ekseriya idarî mahiyette olan ihtilâflarda ve kanunun gösterdiği dâvalarda, seri usulü muhakeme de gene kanunun tahsisen tâyin eylediği nizalarda tatbik edilebilir.

Halbuki umumî bir usul kanununun uygulanması için, bulunması gereken yegâne şart, davanın o kanunu tatbik edecek mahkemenin salâhiyeti dâhiline girmesidtr. Başkaca hiç bir şart aranmaksızın umumî usul kanunu kendiliğinden tatbik edilecektir.

Bu böyle olunca gerek hukuk gerekse ceza usulü kanunlarının umumî birer kanun oldukları kendiliğinden anlaşılır. Çünkü nasıl ki H. U. M. K. nun uygulanması için gereken yegâne şart davanın hukuk mahkemesinin salâhiyeti dâhiline girmesi ise, C. M. U. K. nun

tatbiki için aranan biricik şart da ortada bir suçun bulunması, yeni davanın ceza mahkemesinin salâhiyeti çevresine dâhil olmasıdır.

Binaenaleyh her iki kanun da umumî birer usul kanunudur. Bunların üstünde ve her ikisine de şamil bir takım prensipler mevcuttur; bu esasların kanun koyucu tarafından ifade edilmelerine lüzum olmadığı gibi, muayyen bir kanununda yer almış bulunmaları da, kendilerini yalnız o kanuna inhisar ettiremez. Gerek ceza gerekse hukuk yargıcı bu zabıtalara müracat edebilirler ve etmelidirler: ancak bu keyfiyet bu kanunlardan birinin diğerine nisbetle daha umumî veya daha hususi olduğu iddia etmeğe hak veremez.

Milletlerarası İktisadî münasebetlerde yeni hukuk anlayışları [1]

Konferansı veren :
Prof. Hâzım Atıf KUYUCAK,

Muhterem Arkadaşlar,

Fiilen sona ermiş bulunmasile beraber henüz sulh haline inkilâp etmemiş olan son cihan harbi bütün dünyanın üzerinden kuvvetli bir sel ve yıkıcı bir fırtına gibi geçmiş ve çok derin izler bırakmıştır. Milletlerin iktisadî bünyelerinde, içtimai ve siyasî düşünüşlerinde ve hattâ sihhat ve ahlâkları üzerinde kalan bu İzleri milletlerarası iktisadî münasebetlere hâkim olan hukuk anlayışlarında da görmek ve sezmek mümkündür.

Hukuk anlayışlarındaki yeni inkişafları harp içinde yapılan müşterek demeçlerden, varılan anlaşmalardan ve harp sonrasında varılması istenilen anlaşmalar hakkında ileri sürülen prensiplerden çıkarmak mümkündür Bu sebepledirki bu muhtelif vesikaları ve anlaşmaları evvelâ sırasiyle arzedeceğim.

11/Marat/941 tarihli iare ve icar kanunu,

14/Ağustos/1941 tarihli atlantik beyannamesi,

1/Ocak/942 tarihli birleşmiş milletler beyannamesi,

3/Haziran/943 tarihli birleşmiş milletler yiyecek maddeleri ve ziraat konferansının beyannamesi,

9/Kasım/943 tarihli bialeşmiş milletler yardım ve kalkınma idaresi anlaşması,

22/Temmuz/944 de Bretton Woodes de birleşmiş milletler para ve maliye konferansında imzalanan parafonu ve kalkınma bankası atlaşmaları,

1944 Fladelfiya beyannamesi,

7/Aralık/1944 de imzalanan milletlerarası sivil havacılık anlaşmaları, 26/Haziran/1945 de Sanfiransisko'da imzalanan birleşmişmilletler anayasası, İngiltere ile Amarika arasında 6/Aralık/1945 tarihinde imzalanan anlaşmalar,

6/Aralık/1945 de Amarika birleşik Devletleri Hükümetinin 15 Devlete tebliğ ettiği nota ki bunda toplanacak milletlerarası ticaret ve çalıştırma

[1] Bu Konferans Türk Hukuk Kurum adına 26/1/946 tarihinde Dil tarih coğrafya fakültesi Konferans salonunda verilmiştir.

konferansında müzakere edilmek üzere bâzı ana prensipler ileri sürülmektedir.

Bütün bu vesikaları ve bunları doğuran siyasî ve iktisadî sebepleri gözden geçirdiğimiz zaman bâzı ehemmiyetli noktaları tesbit etmek mümkündür.

İkinci cihan harbi bütün insanlara tekrar ve bir çok felâketler ve ıztıraplar bahasına anlatmıştırki dünya bir kül bir bütünlüktür. Ve bütün siyasî ve iktisadî meseleler bu bakımdan mülâhaza edilmedikçe beşer nesli için rahat ve refah mukadder değildir. Milletlerin infirat halinde yaşamalarına imkân olmadığı gibi muayyen iktisadî meseleleri el birliği ile halle teşebbüs etmedikleri takdirde de bunları bir veya bir kaç memleketin yalnız başına halletmelerine imkân mutasavver değildir.

Milletleri bu neticelere vardıran âmillerin başında teknik terakkiler geldiğini söylemek yerinde olur. Teknik ilerlemeler bu hususta üç bakımdan âmil olmuştur: Evvelâ, münakalat sahasında ve bilhassa havacılıkta görülen terakkiler mesafeleri kısaltmış dünyayı küçültmüştür. Saniyen istihsal usullerindeki ilerlemeler daha iyi ve daha ucuz mallar yapmağı mümkün kılmış ve fakat bunlar için dünyanın hemen her tarafından gelen ve yalnız bir memlekette, ne kadar geniş olursa olsun bulunmasına imkân olmıyan ham maddelere ihtiyaç göstermiştir. Salisen bunların neticesi olarak da her memleket başkalarının durumiyle ve akibetiyle yakından ilgili olmuştur.

İşte başka memleketlerin akipetile olan bu yakın ilgidirki Amerika birleşik Devletlerinde iare ve icar kanununun çıkarılmasındaki başlıca âmillerdendir. Acizane kanatimce, o memlekette uzun münakaşalardan sonra meydana gelen bu kanun milletlerarası iktisadî münasebetlerde yani bir hukuk görüşüne dayanmaktadır. Gerçekten Amarika İngilterenin ve müttefiklerinin akibetini kendi akibetiyle yakından ilgili gördüğü içindirki bu memleketlere peşin para almadan malzeme teslimi gibi bu harpten evvel, Amarikalılar bakımından belki tasavvuru bile güç, bir yol tutmuştur.

Geçen harpte de Amarika İngiltereye ve diğer müttefiklere mali yardımlarda bulunmuştur. Fakat iare ve icar sisteminin prensipleri bu malî yardımların dayandığı prensiplerden tamamiyle ayrıdır. Gecen harpte harp malzemesi tedariki için dolara ihtiyacı olan Devletlere Amarika hükümeti krediler açmış, harpten sonra bu kradilerin tahkimini istemiş, varılan tahkim anlaşmalarını, Finlandiya müstesna hemen hiç bir memleket tamamiyle yerine getirememiş ve bir çokları bugün bile halâ o hesaplardan Amerikaya borçlu kalmıştı.

Geçen harbte Amarikanın müttefiklere yardımı hususî hukuk bakımından bir ikraz mâhiyetinde idi. Binaenaleyh pek tabii olarak Amarikan umumî efkârının büyük bir çoğunluğu bu borçların ödenmesi hususunda ısrar ediyorlardı. Fakat müttefik hükümetlerin kabul etmelerine rağmen bu ödemeye evvelâ iktisadî imkânlar müsait değildir, çünkü müttefiklerin bu ödemeleri yapmak için Amarikaya bu memleketten aldıklarından fazla satmaları lâzımdı. Halbuki Amarikanın gümrük tarifelerine ve müttefiklerin istihsal kabiliyetine göre buna imkân yoktu. Saniyen müttefik milletlerin ruhî durumları da ödemeğe müsait değildir. Çünkü bu milletler müşterek düşmana karşı kendilerinin kanlariyle çarpışmalarına mukabil Amarikanın uzun bir müddet yalnız malzemesiyle harp ettiğini ileri sürerek ikrazları müşterek bir dâva uğrunda müşterek fedakârlıklardan saymakta ve ödemeyi çok ağır bir yük telâkki etmekte idiler.

Denilebilirki 1918 ile 1939 arasındaki senelerde dünyadaki siyasî ve iktisadî kararsızlığın ve buhranların esaslı sebeplerinden biri de bu harp borçları olmuştur.

İşte iare ve icar kanunu bu mahzurları gidermek maksadiyle milletler arası sahada ortaya yeni hukukî prensipler koymuş olan bir kanundur. (Bu kanuna göre 1) Amarika Birleşik Devletleri Cümhurbaşkanı müdafaasını Amarikanın müdafası için hayati telâkki ettiği her hangi bir memleketin Hükümeti için her türlü müdafaa vasıtası yine harbe yarar madde ve malzeme imal ettirebilir. 2) Yetkili Amarikan askerî makamlarına danıştıktan sonra eldeki müdafaa maddelerinden de her hangi birini bu hükümetlere devredebilir, kiraya verebilir veya ödünç verebilir. 3) Yine bu hükümetler için her hangi bir müdafaa vasıtasının tamirini veya tecrübesini yaptırabilir. 4) Bu Hükümetlere verilen müdafaa vasıtalarına müteallik müdafaa malumatının da verilmesine müsaade edebilir.

Asıl dikkate değer nokta şudurki bütün bu yardımlar karşılığı olarak nakdi ve peşin bir ödeme bahis mevzu değildir. Müteveffa başkan Roosevelt bu noktayı iki suretle izah etmiş ve bir defasında «mihverle çarpışanlarla yaptığımız muamelelerde dolar işaretini kaldıracağım» demiş diğer bir defasında da meşhur «bahçe hortumu» misalini vermiştir.

İare ve icar kanununa göre, bütün bu yardımların bir memlekete hangi şartlarla yapılacağını Cümhurbaşkanı tâyin edecekti. Bu yardımlar karşılığı Amarikaya ne verileceğine gelince bu hususta da kanun gayet geniş hareket etmiştir. Ya iare olunan harp vasıtaları aynen iade olunacak, ya bunların benzerleri veya başka harp vasıtaları verilecek veyahutta Amarikaya karşı her hangi bir hizmet ifa olunacaktır. Bunların hiç birisi olmasa dahi Amarika birleşik Devletlerinin yaptığı yardımın ödenmiş telâkisine

imkân vardır. Çünkü kanuna göre Cümhuraşkanınca yeter sayılacak derecede, doğrudan doğruya veya dolayısiyle Amarikaya temin edilmiş her hangi bir menfaat de bu yardım için bir karşılık telâkki olunabilir.

Amerika hükümeti bu kanuna dayanarak muhtelif müttefik memleketlerle karşılıklı yardım anlaşmaları aktetmiştir. Bu anlaşmalar kanunun ana hükümlerini ihtiva etmekle beraber bu hükümetleri gelecekte dünyanın ticarî ve iktisadî durumuna verilmesi düşünülen şekil hakkında da bazı taahhütler altına sokmaktadır.

Geçen harpten kalma borçların tasfiyesinde karşılaşılan zorluklar ve yine bu harpten sonra muhtelif memleketlerin aldıkları iktisadi ve mali tedbirler yüzünden dünya ticaretinde husule gelen daralmalar göz önüne alınarak mütekabilen girişilen bu taahhüdün esasları Hükümetimizle aktolunan 23/Şubat/945 tarihli anlaşmanın 7 nci maddesinde de şu suretle ifade olunmaktadır. «Kongrece ıstar olunan 11/Mart/941 tarihli kanuna ve bunun muaddel şekline tevfikan temin edilen yardıma mukabil Amerika Birleşik Devletlerine Türkiye Cümhuriyeti Hükümetince temin edilecek menfaatların nihai tesbitindeki kayıt ve şartlar iki memleket arasındaki ticarete yük olmıyacak, bilakis bu iki memleket arasında mütekabilen nafi iktisadi münasebetleri teşvik eyleyecek ve cihanşumul iktisadi münasebetin ıslahına yarayacak mahiyette olacaktır. Bu maksatla mezkur kayıt ve şartlar, bütün milletlerin hürriyet ve refahının maddi temelleri olan istihsali, çalıştırma ve malların mübadele ve istihlâkinin münasıp beynelmilel ve dâhili tedbirlerle tevsiine ve beynelmilel ticarette her türlü farklı muamelelerin bertaraf edilmesine, gümrük tarifelerinin ve diğer ticari engellerin tenzil ve tahfifine, umumiyetle 14/Ağustos/1941 tarihli müşterek beyannamede Amerika Birleşik Devletleri Cümhur Başkanı ile Birleşik Krallık Başvekili tarafından ileri sürülen bilumum iktisadi gayelerin tahakkukuna matuf olmak üzere Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye Cümhuriyeti arasında müştereken kararlaştırılmış tarzı hareketi derpiş eden ve aynı tarzda düşünen diğer bilcümle milletlerin de iştirakine açık bulunan hükümleri ihtiva eyleyecektir.»

Karşılıklı yardım anlaşmalarındaki bu madde Amerikanın bütün müttefiklerle yaptığı anlaşmalarda vardır ve aynıdır. Bu suretle Amerika hükümeti karşılığını peşin almadan yardımlar yaparken gerek kendisinin ve gerek anlaşma yaptığı memleketlerin gelecekteki ticaret politikalarını da muayyen esaslara bağlamak istemiştir. Bu esaslar maddede bahis mevzu edilen Atlantik beyannamesiyle tamamlanmakta olduğu içindirki şimdi bu beyannamenin ana hükümlerini arzetmek istiyorum.

Harbin en şiddetli ve İngiltere bakımından en tehlikeli bir devrinde Roosevelt'le, Çorçil tarafından Atlantikte bir gemide kararlaştırılan ve son-

radan imzalı metni dahi bulunmadığı söylenen Atlantik beyannamesi Anglosakson aleminde o derece benimsenmiş ve desteklenmiştirki bunu ve bu münasebetle muhtelif Devlet adamlarının ifade ettikleri fikirleri dünya iktisadi ve ticari münasebetlerini tanzim hususunda Anglasakson gurubunun hareketlerinde rehber saydıkları esaslı vesikalar olarak mütalâa etmek yerinde olur.

Amerikanın müttefiklerle yaptığı yardım anlaşmalarındaki atıf dolayısiyle bir kat daha ehemmiyet kesbeden Atlantik beyannamesinde ve bu beyanname münasebetiyle Anglosakson devlet adamlarının yaptıkları demeçlerde tesbit olunan ana prensipler şunlardır:

1 — Bu harbin sonunda sulh hangi şekilde yapılırsa yapılsın yeni bir harbin çıkması ihtimali mevcuttur.

2 — Binaenaleyh böyle bir harbi önlemek için icabeden bütün siyasi ve iktisadi tedbirleri almak lâzımdır.

3 — Geçen harpten sonra galip tarafın mağluplara tahmil ettiği şartların ve konulan kayıtların dünya için zararlı olduğu ve muhalif tarafın hayat hakkını tanımakta herkes için menfaat bulunduğu kabul edilmektedir.

4 — Küçük, büyük, galip, mağlup her memlekete ihtiyacı olan ham maddelerin temini düşünülmüştür.

5 — Her memleketin dünya ticaretine müsavi şartlar altında iştirak edebileceği kabul edilmektedir.

6 — İktisadi sahada milletler arası tam bir iş birliği lüzumlu görülmektedir.

14 Ağustosta İngiltere ve Amerika arasında tesbit olunan bu prensiplere 1/Ocak/1942 tarihli birleşmiş milletler beyannamesiyle diğer devletler de iltihak eylemiş bulunduğundan bugün elli devletin Atlantik Beyannamesinin esaslarını ve bunlardan Amerika ile yardım anlaşması yapanların da bu anlaşmanın biraz evvel arz eylediğim yedinci maddesindeki hükümleri kabul ve taahhüt eylemiş bulundukları neticesine varılır. Bu taahhütlerin ne gibi neticeleri olabileceğini biraz sonra arzedeceğim.

Bütün dünyanın bir kül olduğu ve bir memleketin refahının diğer memleketlerin refahiyle yakından ilgili bulunduğu gerçeği birleşmiş milletler yiyecek maddeleri ve ziraat konferansında 3 Haziran 1943 tarihinde yayınlanan bayannamede açıkça ifade olunmaktadır. Bu beyannamede insanların artık yiyecek maddeleri ve diğer zirai mahsuller darlığından dolayı ıztırap çekmelerine mahâl olmadığı ve her memleketin el ve iş birliği ile zirai istihsallerini artırarak milletin refah seviyesini yükseltebileceği ifade edilmekte ve bu maksatla daimi bir milletler arası teşkilat kurulması kabul olunmaktadır.

Bu konferansta seçilen muvakkat komisyonun hazırladığı anayasa ile bugün böyle bir teşkilat kurulmuştur. Bu teşkilata dâhil memleketler muayyen maksatlar için münferit ve müşterek hareketlere germi vermek suretiyle dünyada umumi refah seviyesini yükseltmeği taahhüt etmektedirler. Bu maksatlar da şunlardır.

1 — Kendi hükümranlık sahalarında bulunan halkın tağdiye ve hayat seviyelerini yükseltmek,

2 — Bütün gıda maddelerinin ve ziraat maddelerinin istihsalinde ve tevziinde daha fazla randuman temin etmek,

3 — Çiftçi sınıfının durumunu ıslah etmek,

4 — Ve bu suretlerle de genişleyen bir dünya iktisadi kurulmasına yardım etmek,

Milletlerarası gıda maddeleri ve ziraat teşkilatı esas itibarile teknik bir müşavere uzvudur. Bu teşkilât tağdiye ve ziraat işlerine müteallik teknik, iktisadi ve içtimai araştırmalar yapacak topladığı malumatı yayacak, hükümetlere istedikleri teknik yardımda bulunacaklardır.

Yiyecek maddeleri ve ziraat teşkilatı anlaşması esas itibariyle âzalarına yalnız kendilerini ilgilendiren noktalarda taahhütler yüklemektedir. Yani her âza devlet teşkilâtın gayesi olan zirai istihsali artırma ve zirai mahsullerin ve yiyecek maddelerinin inkısam ve tevziini tanzim etme hususunda elinden geleni yapacaktır. Asıl mühim nokta bu gayretler için müeyyide olarak rapor sistemiinin kabul edilmiş bulunmasıdır. Her âza devlet teşkilâtca tesbit olunan zamanlarda teşkilâtın gayesini tahakkuk ettirmek ve teşkilâtca yapılan tavsiyeleri ve bu mevzularda varılan anlaşmaları tatbik eylemek hususundaki faaliyetini ve elde edilen neticeleri bir raporla teşkilâta bildirecek ve bu raporlar yayınlanacaktır. Bundan başka yine teşkilâtça talep vukuunda her devlet tağdiye, gıda ve ziraat mevzulariyle ilgili kanunlarını, nızamlarını, resmî raporlarını ve istatistiklerini teşkilâta bildirmeği taahhüt etmektedir.

Dünyanın bir iktisadi kül teşkil ettiği gerçeğine dayanan, birleşmiş milletler yiyecek maddeleri ve ziraat teşkilâtı daimi bir taazzuv olarak kurulmuştu. Fakat harbin devamı ve istilâ altına girmiş memleketlerin yavaş yavaş kurtarılması âcil tedbirler alınmasını gerektiriyordu. Bu maksatladırki ismi Unrra olarak kısatılmış bulunan birleşmiş milletler yardım ve kalkınma teşkilâtı kurulmuştur. Bu muvvakkat bir teşelküldür ve gayesi de hayırperverlikten ziyade harp dolayısiyle zarar görmüş ve iktisadi kudret ve kabiliyetlerini kaybeylemiş memleketlerin bir an evvel kalkınmalarını sağlamaktır. Bu sebepledirki istilâ görmeyen memleketlerin millî gelirleri

nin yüzde biri derecesinde ve diğerlerinin de iktidarları dâhilinde yapacakları yardımlar merkezi bir idare emrine verilmiş ve bu yoldan dünyanın her tarafında harpten zarar gören ve ihtiyaç içinde bulunan ve bu ihtiyaçlarını kendi kaynaklariyle sağlayamıyan memleketlere, yiyecek, giyecek maddeleri, sıhhî ve hattâ sinaî malzeme verilmek suretiyle yardımlar yapılmaktadır. Bu arada eski düşman memleket olan İtalya ve hattâ kısmen Almanya bile yardımdan istifade eylemektedir.

Şimdi Milletlerarası iktisadî münasebetler bakımından çok ehemmiyetli sayılacak diğer bir mevzua geçiyorumki bu da 1944 senesi 22 temuzunda Amerikada *Bretton Woods* da imzalanan milletlerarası para fonu ve milletlerarası kalkınma ve inkişaf bankası anlaşmalarıdır. Bu anlaşmalarla şimdiye kadar nakdi ve malî işlerde değişmez sanılan bâzı hukukî prensipler değişmekte ve ortaya yeni görüşler ve anlayışlar çıkmaktadır. Bu görüşlerin ve anlayışların iyice belirebilmesi için meselenin gerilerine doğru gitmek gerektiği kanaatındayım.

Malûmdurki ötedenberi devletler para işlerindeki hükümranlık haklarını büyük bir kıskançlıkla muhafaza edegelmişlerdir. Hattâ para basmak devlet olma vasfının esaslı bir rüknü sayılmıştır. Devletlerin para işlerine müdahalesi muayyen kıymetli madenleri sikke haline getirmekten ibaret kaldıkça kendilerine bu sahada tam bir hükümranlık tanımanın da esaslı bir mahzuru görülememiştir. Gerçekten milletlerarası ticarette esaslı mübadele vasıtası olan altunun ithal ve ihracı serbest olduğu ve her memleketin kıymet vahidi olan parasıda altundan meskuk bulunduğu müddetçe bir memleketin altun sikkelerinin ağırlığını veya kıymetini değiştirmesi dahi milletlerarası sahada büyük güçlükler doğurmamakta idi. Çünkü muhtelif milletlerin paraları arasındaki nisbetler umumiyetle muhtevi bulundukları altun miktarına göre taayyün eylemekte idi. 1914 harbine takaddüm eden bu devrede lâtın para ittihadı gibi, bir kaç memleketin aynı cinsten para çıkarmaları ve bu paraların bunlardan her birinde kanuni para olması gibi anlaşmalar müstesna, milletlerarası bir umumi para anlaşmasına ihtiyaç duyulmamıştı.

Fakat devletler altun para zamanında alıştıkları bu tam hükümranlık fikrini paralar altundan ayrıldıktan sonra da devam ettirmeği yine bu hükümranlığın tabii bir neticesi telâkki etmişlerdir. 1914 harbi içinde bir çok paraların altundan ayrılması ve bu harpten sonrada yine bir çok memleketlerde geniş bir kâğıt para enfilasyonu başlaması milletlerarası ticaret te sakim tesirlerini göstermekte gecikmemiş ve bu sebebledirki cemiyeti akvamın önayak olmasıyle milletler bir kaç defa toplanarak dünya para-

larına bir istikrar verme işini görüşmüşler ve her defasında da değerli temennilerden başka bir neticeye varamamışlardır.

Bu inkişafın neticesi olaraktırki 1939 da ikinci cihan harbi başladığı zaman dünya para durumu şöyle bir manzara arzediyordu. Hiç bir memlekette altun sikke tedevül etmiyordu. Devletler altun ihracını ya tamamiyle menetmişler veya şiddetli tahditlere tabi tutmuşlardır. Bir kaçı müstesna, bütün dünya paralarının altunla münasebeti kesilmişti ve bu münasebeti idame eden paraların dahi her an kıymetlerinin değiştirilmesi ihtimali mevcut bulunuyordu. Milletlerarası alış verişlerde takas ve kliring gibi tahdit edici usullere tabi idi ve dünya alış veriş bakımından adeta üç dört sahaya ayrılmış ve her sahada iktisadi bakımdan hâkim bir devletin tesbit ettiği esaslar hâkim olmağa başladı: Dolar sahası, isterlin sahası, mark sahası, yen sahası hep bu devrin mahsulleridir.

Bu durumun ve bilhassa iki harp arasındaki müddet içinde para kıymetlerindeki geniş tahavvüllerin devaloasyon hareketlerinin neticesidirki bütün isteklere ve gayretlere rağmen dünya ticareti iktisadi buhrandan sonra arzu edilen kalkınmayı gösterememiştir.

İngiltere ve Amerika, geçen harpten sonra ve iki harp arasındaki müddet içinde geçirilen bu tecrübelerden istifade ederek aynı zorlukların bu harpten sonra da tekrar etmemesini sağlamak maksadiyle harp içinde dünya para meselesini mutahassıslarına inceletmişlerdir. Bu incelemeler neticesinde anlasılmıştırki 1914 den evvel ki şekilde bir altun sistemine dönmek adeta mümkün değildir. Bu imkân bulunsa dahi çok güç tahakkuk ettirilebilecek bir neticedir. Ve zararlı olması ihtimali vardır. Devletler bu harpten evvel olduğu gibi para işlerinde tamamiyle serbest olduğu takdirde ise yine de valoasyon yarışlarının başlanması ve ticari tahditlerinde bir kat daha arttırılması ihtimali çok kuvvetlidir. Bu sebeble dünya para meselesinin halli için ancak dünya ölçüsünde bir tedbir gerektiği ve bu işin en salim hal şeklininde milletlerarası bir anlaşma olacağı neticesine varılmış ve her iki memleketin mutahasısları böyle bir anlaşmanın ana hükümlerini hazırlamağa başlamışlardır. İngilterede meşhur iktisatçı Lord Keynes ve Amerikada yine bu sahadaki bilgisiyle tanınmış Prof. Nhicte birer plân ortaya koymuşlardır. Bunlara birde Kanada plânı ilâve olunmuş tur. Bu plânlar muhtelif birleşmiş milletlerin mütahassısları tarafından incelenmesine ve iki sene kadar süren bu incelemelerden sonra Amerika da 44 milletin iştirakiyle toplanan BrettonWoods para ve maliye konferansı iki anlaşma kabul etmiştir. Bunlardan biri parafonu anlaşması diğeri de milletlerarası kalkınma ve inkişaf bankası anlaşmasıdır.

Para fonunun mahiyetini ve nasıl işleyeceğini şöyle hulâsa edebiliriz: Bir defa fona dâhil olan her memleket muayyem taahhütlere girişmekte yani

şimdiye kadar para işlerinde haiz olduğu serbestinin bir kısmından feragat eylemektedir. Evvelâ her memleketin parasının kıymeti ya altun veya 1/ Temuz/1944 deki kıymetiyle Amerikan doları olarak tesbit olunacak ve memleketler bu kıymetleri ancak muayyen hallerde ve fon idaresile mutabık kalmak şartile değiştirebileceklerdir. Saniyen her memleket para ve kambiyo işlerinde farklı muameleler tatbikinden tevakkı edecektir. Buna mukabil bütün memleketlerin iştirakiyle toplanacak olan fondan her memleket yine muayyen şartlar altında ihtiyacı olan ecnebi parasını tedarik edebilecektir.

Kısa bir ifade ile parafonu iki harp arası devre içinde bâzı memleketlerin kullandıkları kambiyo istikrar sermayelerine benzemektedir. Bilindiği gibi bu sermayeler memleket parasının kambiyo kıymetini müstakar tutmak için gereğine göre kambiyo alım veya satımı yapmakta idiler. Milletlerarası parafonu da buna benzer bir vazife görecektir. Şu farklaki idaresi tek bir devletin değil milletlerarası bir teşekkülün elinde bulunacaktır.

Fon her memleketin iktisadî ve mali durumu ile ve dış ticaretiyle mütenasip olarak koyacağı sermayeden terekküp etmektedir. 8 milyar 800 milyon olarak tayyün eden ilk sermayenin muhtelif devletler arasında nasıl tevezzü ettiğini görmekle bu devletlerin mali kudretleri hakkında bir fikir sağlamak mümkün olur meselâ Amerika birleşik Deletlerinin hissesi 2,750, 000,000 dolar olduğu, Izlandanın bir milyondan Irakın sekiz milyondan ibarettir.

Her memleketin fondaki hissesinin mıktarı üç bakımdan ehemmiyetlidir. Evvelâ her memleket bu mikdar kadar parayı fonun emrine verecektir. Bunun dörtte biri altun ve mütebakisi memleket parası olarak ödenecektir. Saniyen her memleketin dış ticaretinin icaplarına göre ecnebi dövizi tedariki hususunda fondan edebileceği istifade de fondaki hissesi mikdariyle mütenasıptır. Salisen fonun idaresinde her devletin rey hakkı fona iştirakiyle mütenasıptır. Her memleketin müsavi olarak haiz bulunduğu 250 reye ilaveten her bir yüzbin dolar sermayeye karşı bir rey verilmektedir. Bundan başka fon bir memleketin parasından 400,000 dolar veya daha fazla sattıkça da o memleket bir veya daha fazla rey sahibi olacaktır. Fonun 12 kişilik idare meclisinde 5 âza en yüksek hissesi olan memleketleri temsil edecek ikisi latin Amerika memleketleri tarafından ve beşi de bütün diğer memleketler tarafından seçilecektir. Ve asıl mühüm nokta da budur.

Bundan evvel kurulmuş bulunan gerek Unnra da gerek Ziraat teşkilâtlarında tam bir demokrasi esası cari olduğu yani her devletin bir rey hakkı bulunduğu halde fon işinde reyin sermaye ile mütenasıp olması ve bâzı devletlere idarede ruçhan verilmesi bir değişiklik arzetmektedir.

Bunu iki suretle izaha imkân vardır. Evvelâ şurası muhakkaktırki fona büyük sermaye koyan devletlerin üzerlerine aldıkları reyin derecesinde söz sahibi olmaları lâzımdır. Bu belki tâbii görülebilen bir neticedir. İdare meclisindeki daimi âzalık ise biraz sonra temas edeceğim diğer bir nokta ile ilgilidirki bunu siyasi mahiyette telâkki etmek daha yerinde olur.

Fon idaresinin âza devletlerin fondan tedarik ettikleri dövüzleri kullanma şeklini öğrenmekle ve aza devletlerden, şimdiye kadar bir çok devletlerin dışarı sızdırmak istemedikleri bir takım malûmatı da istemeğe hakkı olacaktır.

Bütün bu tedbirlerin bir tek hedefi vardırki o da geçen harpten sonra dünya ticaretinde ve para işlerinde görülen acı tecrübelerin tekrar etmemesini sağlamaktır ve bu maksatla da devletler şimdiye kadar para işlerinde haiz bulundukları tam bir hükümranlık durumunu değıştirmek lüzumunu duymuşlardır.

Parafonu cari ve kısa vadeli muamelelerle iştigal edecek ve asıl hedefi kambiyo istikrarını sağlamak olacaktır. Fakat milletlerarası başka malî muameleler de vardırki bunlar uzun vadeli ikraz ve istikrazlardan terekküp eder. Bunlarla meşgul olmak üzere ayrı bir teşekküle ihtiyaç olduğu meydandadır. Bu maksatla Bretton Woods de imzalanan ve bugün meriyete girmiş bulunan ikinci anlaşmada yeni hukukî görüş ve anlayış bakımından ehemmiyetli bir vesika sayılabilir.

Şimdiye kadar cari usullere göre milletlerarası sermaye hareketleri şu şekillerden birinde olurdu. Hususi şahısların başka memleketlerdeki işlere para yatırmaları, hususi şahısların ve ekseriya bankaların başka memleketlere para ikrazı, bir devletin diğer bir devlete para ikrazı ve nihayet bir devletin başka bir devlet ülkesi içinde tahvilât satmak gibi bu son şekil de yine hususi şahısların ikrazına müncer olurdu.

Harp sonrasında dünyanın en kısa bir zamanda kalkınması sermayenin bol olan memleketlerden buna muhtaç bulunan memleketlere akmasiyle mümkün olabilir. Halbuki harbin sarsıntıları neticesi bu akışın zor olacağı ve belki uzun bir müddet ihtiyaçları karşılayamayacağı düşünülmüş ve gerek bu akış ve gerekse akan sermayenin temini milletlerarası bir teşekküle bağlanmak istenmiştir. Milletlerarası kalkınma ve inkişaf bankasının kuruluşundaki sebep budur.

Kalkınma bankası da parafonu gibi iştirak eden memleketlerin koydukları sermaye ile teşekkül edecektir. Sermaye şimdilik on milyar dolar olarak tesbit edilmiş ve fonda olduğu gibi her memlekete iktidariyle ve imkânlariyle mütenasıp bir hisse ayrılmıştır. Bankanın idaresi hususunda

rey meselesi de fondaki usule göre yani en çok hissesi olanların en fazla reyi olması ve büyük devletlerin idare meclisinde beş daimi âzalık muhafaza etmesi şeklinde halledilmiştir. Yalnız lâtin Amerika devletleri için ayrıca iki âzalık yoktur.

Kalkınma bankasının başta gelen maksadı harpten zarar gören memleketlerin iktisadi bünyelerinin düzeltilmesi, istihsal vasıtalarının harp istihsalinden sulh istihsaline çevrilmesi ve fazla inkişaf edememiş memleketlerin istihsallerinin ve iktısadî kaynaklarının inkişaf ettirilmesi gibi müsmir maksatlar için sermaye yatırılmasını kolaylaştırmaktır. Bunu sağlamak için banka lüzumlu gördüğü işlerde evvelâ hususî müteşebbüslerin yapacakları ikrazları garanti edecek ve hususî sermayenin yetmediği yerlerlerde de bizzat ikrazda bulunacaktır. Bankanın ya kefalet etmek veya bizzat yapmak suretiyle alâkadar olacağı ikraz muameleleri için esaslı şart ikrazın yapılacağı memleket hükümetinin muvafakatı ve bankanın hususi kudretinin ikraz mevzuu olan projeyi tasvip etmesidir. Bankanın bizzat yaptığı veya kefalet ettiği bir ikraz muamelesi neticesinde alacak tahsil edilemediği takdirde bu zarar evvelâ bankanın birikmiş ihtiyatlarından sonra sermayesinden ödenecek ve bu da yetmediği takdirde hissedarlar hisseleri nisbetinde zarara iştirak edeceklerdir. Bu suretle bankanın tekeffül ettiği milletlerarası ikrazlar bütün âza devletlerin müşterek kefaleti altında yapılmış olmaktadır.

Bretton Woods anlaşmalarından sonra dünya emniyeti bakımından belki daha ehemmiyetli olan Dumbarton Oaks teklifleri ortaya atılmış ve bu teklifler Sanfransisko konferansında bâzı tadillerle kabul edilerek birleşmiş milletler ana yasası ve teşkilâtı meydana gelmiştir. Birleşmiş Milletler ana yasasında büyüklerin daimi âzalıkları bulunan emniye konseyine çok mühim yetkiler verildiği ve büyük devletler için veto hakkı tanıdığı halde ne demokratik esaslara dayanan genel kurula ve ne de ekonomik ve sosyal meclise böyle yetkiler tanınmış değildir. Bununla beraber bu ana yasanın mevzumuzla alâkalı noktaları da vardır. Her şeyden evvel Sanfransısko anlaşmasıda gerek siyasi ve gerek iktisadi bakımdan dünyanın bir kül olduğu düşüncesine dayanmaktadır. Bu düşünce ile ve dünya işlerindeki bu mahiyete göre tesbit olunan hereket tarzları için tamamiyle demokratik denilemez ve anlaşmanın bütün hükümlerinin, eğemen eşitliği ve hak eşitliği prensiplerine uydukları da iddia olunamaz. Fakat dünya işlerinin her memleketi alâkadar ettiği ve tedbirlerin de bu yönden alınacağı açıktır. Çünkü, emniyete müteallik bahislerden başka birleşmiş milletlerin barış ve dostluk münasebetlerini sağlamak maksadiyle, hayat seviyelerinin yükseltilmesini, tam çalıştırmayı ve ekonomik ve sosyal alanda ilerleme ve gelişme şartlarını, kolaylaştıracağı tasrih edilmekte ve âza devletler de bu he-

deflere erişmek için gerek beraberce ve gerek tek başlarına teşkilâtla iş birliği halinde hareket eylemeği taahhüt etmektedirler.

İkinci çihan harbi içinde beliren yeni anlayışların ilk tatbik yeri ingiliz Amerikan malî anlaşmaları olmuştur. Harp içinde siyasi askeri ve bilhassa iktisadi sahada büyük ölçüde bir iş birliği yapan ve ham maddeleri' deniz münakale vasıtalarını bir elden idare eden bu iki memleket harp sonrası ticaret ve para politikası bahis mevzuu olduğu zaman kolayca anlaşamadıklarını görmüşler ve bu sebeple de aralarındaki müzakereler üç aydan fazla sürmüştür. Bu müzakerelerde beliren görüş farkları şöyle hulasa olunabilir.

İngiltere harp sonaası kalkınması için lüzumlu krediyi almak isteyor ve bunun için gereken malî şartları kabule de razı oluyordu. Fakat Amerika bu krediyi vermeği ve iare ve icar dolayısiyle İngiltereden alacağı olan miktardan da büyük fedakârlıklar yapmağa hazır bulunmakla beraber İngiltere ile bu anlaşmayı yaparken Atlantik beyannamesinin ve karşılıklı yardım anlaşmalarının biraz evvel arzettiğim 7 inci maddesinin ihtiva ettiği esasların İngiltere tarafından da filen kabul edilmesinede ısrar ediyordu. Çünkü şimdiye kadar Atlantik beyannamesi prensipleri iki hükümet reisinin aralarında takarrür ettirdikleri ve başka devletlerin de iltihak eyledikleri esaslardan ve 7 inci madde hükümleri de muhtelif devletlerin Amerika ile yaptıkları ayrı ayrı anlaşmalardaki taahhütlerden ibaret kalmıştı. Amerika hükümeti bu esasları ve taahhütleri milletlerarası yeni dir teşekkülün temelleri yapmak arzusunu gösteriyordu.

Uzun müzekerelerden sonra nihayet İngilterenin Amerikan notainazarını kabul etmesiyle anlaşmayı varıldı. Bu anlaşmanın imza edlldigi gün yani 6/ Aralık/ 1945 belkide dünyada milletlerarası ticari ve iktisadî münasebetler bakımından bir dönüm noktası olacaktır. Çünkü o gün imzalanan ve tebliğ olunan vesikalar iki harp arasındaki devre içinde milletlern tatbika tam bir hak ettikleri ticaret ve tediye esaslarının değiştirilmesini ve milletlelarası ticaret ve tediye işlerine yeni bir nizam verilmesini istihdaf etmektedir.

Şimdi bu vesikaları hulâsaten gözden geçirebiliriz: Evvelâ iki hükümet arasında bir kredi anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşma ile Amerika İngiltere ye 50 senede ödemek ve senevi %2 faize tabi olmak üzere 3,750 000,000 dolarlık bir kredi açmaktedir. Bu anlaşma İngilterenin güçlükle kabul ettiği bir kaç hükmü ihtiva etmektedir. Bunlardan birine göre bir sene içinde cari muameleler üzerindeki kambiyo tahditleri kalkacaktır. İkincisi, muayyen istisnai haller dışında, idhalat üzerine miktar tahditleri konulduğu takdirde bunlar memleketler arasında tefrik yapan mahiyette olmıyacaktır. İsterlin sahası hakkındaki esaslar ortadan kalkacak ve bu sahaya dâhil memlekerlerin alış verişleri ve tediyeleri serbest olacaktır.

İngiltere ile Amerikan arasında imzalanan ikinci anlaşma ile iare ve icardan, karşılıklı yardımdan ve fazla harp malzemesinin İngiltereye bırakılmasından doğan hesaplar tasnif edilmektedir. Bütün bu hesaplar neticesi İngiltere Amerikaya ancak 650, 000, 000 dolar borçlanmaktadırki Amerikadan aldığına nisbetle adeta sembölik mahiyettedir. Çünkü yalnız iare ve icar yoliyle Amerikanın İngiltereye teslimatı 1945 haziran sonunda onüçbuçuk milyar dolara yaklaşmıştı.

Aynı gün amerika hükümeti 15 devlete bir nota vererek toplanmasını teklif ettiği milletlerarası ticaret ve çalıştırma konferansında görüşülmek üzere ileri sürdüğü esasları bildirmiş ve İngilterede amerika ile müştereken nerettiği beyannamede bu teklifteki mühim esaslarda tamamiyle mûtabık olduğunu ve bunları milletlerarası bir konferansta müzakere mevzuu olarak kabul ettiğini ve bu müzekkerelerin muaffakiyetle neticelenmesi için elinden geleni yapacağını bildirmiştir.

Vaşington müzakerelerinin neticelerini şöyle sıralayabiliriz: Amarikan iare ve icar kanunundaki esaslara sadık kalarak bu kanun gereğince İngiltereye yaptığı yardımlar ve harp sonunda İngiltereye bıraktığı fazla malzeme vesaireden dolayı âdeta nominal bir miktarla iktifa etmiştir. İngiltere de , zor kabul etmekle beraber Amerika ile yaptığı karşılıklı yardım antlaşmasın 7 inci maddesindeki taahhüdünü yerine getireceğini resmen ilân etmiştir.

Demekki geçen harpten sonra cereyan eden hâdiselerden tamamiyle başka olarak evvela harp borçları en başta gelen müttefikler arasında kabili tediye bir şekle ifrağ olunmuş ve sonra bu iki müttefik milletlerarası tediye ve ticarette esas olacak hükümler üzerinde de ittifak ederek bunların diğer devletlerce de kabulünü sağlamak hususunda çalışmayı deruhte etmişlerdir.

Şimdi 6. XII. 945 de Amerika Hükümetinin 15 müttefik devlete ilk müzakerelere esas olmak üzere verdiği notadaki hükümlere geçebiliriz. Bunlar evvela bu 15 devletin mütahassısları arasında görüşülecek ve sonra da, Dumborton Oks tekliflerinde olduğu gibi varılan neticeler bütün milletlerin iştirak edeceği bir konferansta müzakere olunacaktır.

Amerika Hükümetinin bu notasında evvela milletlerarası iktisadi iş birliğinin lüzumu belirtilmekte ve milletlerarası tediye ve ticaret işlerindeki kayıtların ve tahditlerin kaldırılmasının ve tam bir iş birliği sağlanmasının dünyanın sulh ve emniyeti için lüzumlu olduğu ifade edilmektedir.

Notaya göre her memleketin tam bir çalıştırma temin etmesi yani her vatandaşa bir iş bulması umumi refahın en lüzumlu bir şartıdır. Bunu her devlet taahhüt etmelidir. Bununla beraber hiç bir memleketin kendi vatandaşlarına iş temini için başka memleketlerde işsizlik yaratacak ve milletlerarası ticareti daraltacak tedbirler almağa hakkı olmıyacaktır.

Bir birleşmiş milletlerticaret teşkilatı kurulacak ve bunn dâhil devletler ticaret politikalarını bu teşkilatın ana yâsasındaki esaslara göre tanzim eylemeği taahhüt edeceklerdir. Bu esasları tahlil ettiğimiz zaman görülürki bunlar Amerika hükumetinin ötedenberi ileri sürdüğü ve milletlerarası ticaretin inkişafı için lüzumlu gördüğü tekliflerdir. Bunlar da : Tefrik muamelelerinin kaldırılması, tahditlerin kısa bir zamanda asgariye indirilmesi ve ancak istinai hallerde ve teşkilâtın müsaadesiyle tatbiki, tercih sistemlerinin kaldırılması, Gümrük tarifelerinin devamlı bir tenzile tatbi tutulması, karteller gibi ticareti tahdit eden anlaşmalara sed çekilmesi gibi hükümlerdir.

Milletlerarası ticaret teşkilatının genel kurul ve idare konseyi umumî kâtipliği ve diğer lüzumlu uzuvları olacaktır. Genel kurulda her devletin bir reyi bulunucak fakat 18 devletten mürekkep idare konseyin iktisadi bakımdan ehemmiyetli olan devletler daima aza olacaklardır.

Konuşmanın başındanberi ana hükümlerini arzettiği anlaşmaları, beyannameleri ve teklifleri toptan mütâlâa etttğimiz zaman milletlerarası iktisadi münsebetlerdeki yeni hukukî anlayışları bir dereceye kadar meydana çıkarmağa imkân görebiliriz.

Evvela şurası muhakkaktırki her devlet, işine gelsin gelmesin, dünyanın iktisadi bir kül olduğunu kabul etmek zorunda kalmıştır. Şimdiye kadar girişilen ve girişileceği muhakkak bulunan taahhütlerin hepsinde bu esasa rastlamak mümkündür. Ve bu esasın neticesi olarakdirki devletlerin bu harbe kadar büyük bir kıskançlıkla muhafazaya çalıştıkları hükümranlık haklarının bâzılarından fedakârlık etmek zarureti ortaya çıkmıştır. Ve bu fedakârlıklar şimdiye kadar yapıldığı gibi şimdiden sonra da yapılacağı anlaşılmaktadır. Kısa bir ifade ile devletlerin hâkimiyetı prensibi 19 uncu asırda geçirdiği istihaleden sonra bu asrın ortasında da yeni bir isiihale geçirme yoluna girmiştir. Para ve ticaret politikalarındaki bağımsızlıklarından iş fedakârlık eden devletler mukabilinde ne bekleyeceklerdir. Bunlara sanfransko antlaşması emniyet, Bretton woods anlaşması müstakar para ve kambiyo ve icabında iktisadi inkişaf için gereken sermaye, yeni teklif olunan ticaret teşkilâtı anlaşması da müstekar ve geniş bir diş ticaret ve ihtiyacı olan ham ve mamul maddeleri tedarik imkânları vadetmektedir. Fakat bu antlaşmaların tatbikinde ve kurulan ve kurulacak olan teşkilâtın idaresinde milletlerarasında tam bir müsavat sağlandığı iddia olunamaz.

Bu bakımdan hukuki anlayışta bir yenilik görüldüğü de söylenemez. Çünkü anlaşmalar devletlerin eğemen eşitliği esasını ilan etmekle beraber teşkiletın idaresinde hukuki müsavat esasını sağlayamamışlardır.

Bu müsavatsızlığı izah edenler devletlerin ne siyasi ne askeri ve ne de i ktisadi bakımından eşit sayılmasına imkân olmadığını ve tam eşitlik pre-

186

nsibiuden yapılan inhirafların da bu gerçeğin neticesi olduğunu ileri sürmektedirler. Hattâ birleşmiş milletlerin son toplantısında bir diplomat reyleri saymamalı tartmalı» diyerek bu görüşü pek açık belirtmiştir. Bir zamanlar milli hud tlar içindeki fertlerin müsavatı bahis mevzuunu olduğu zaman da bu gibi mülahazalar ileri sürülmekte idi. Fakat nihayet hukuk eşitliği münakaşa edilmez bir esas olarak takarrur etti. Bu esasın milletlerarası işlerde de bir gün takarrur ettiği görüldüğü zaman insanlığın tam saadet ve refah devrinin başladığına hükmedilecek ir. Fakat o zamana kadar nâkıs da olsa milletlerarası iş birliğini arttıran bu yeni görüş ve anlayışlara iltihak etmekle münferiden her memleketin büyük faydalar sağlayacağı da muhakkaktır.

Bibliyografya

Son İçtihatlar: Yıl: III, No.3. Çıkaranlar: NECATİ VOLKAN, YAKUP ŞEKİP MUSLU, FEVZİ M. ALPEREN. İstanbul Cumhuriyet Matbaası: 1947, Krş: 50.

Yukarda isimlerini koyduğumuz kıymetli hukukçularımız tarafından 943 yılındanberi her iki ayda bir yayınlanan "*Son içtihatlar*ın 3. ncü yılına ait 3. ncü sayısı 1/Şubat/947 de çıkmıştır.

En yeni ve orijinal içtihatları kapsayan hukukçuların ve aydınların pek ziyade faydalandıkları derginin bu fasikülü ***MEDENİ HUKUK*** bölümünde:

Mülkiyette şahıs çokluğu ve miras hukukunda durum, kira karşılığının ödenmemesinden doğan tahliye davaları, Millî Korunma Kanununa dayanılarak açılacak tahliye davalarının zamanı, kiracının kiracısiyle mal sahibinin hukukî münasebetleri, istenebilecek en yüksek faiz tutarı, tarafların tâyini.

CEZA HUKUKU bölümünde:

Türk Ceza Kanununun 99. ncu maddesinin uygulanışı; kamu davasının zaman aşımı ve kesilmesi, zimmet, ihtilâs suçları ve bu suçlarda iade hükmü; Rüşvet ve ihtilâs suçları; Türk Ceza Kanunu 435 nci maddesile 436 nci maddesinin unsur bakımından ayrılıkları, çehrede sabit eser ve Türk ceza kanununun 457 nci maddesinin iki defa uygulanışı; Türk ceza kanununun 492/2 nci maddesinde yazılı suçların doğuşu; Millî Korunma Kanunun 30 ncu maddesindeki «Kanunun tatbikine takaddüm eden son kira mukavelesi» sözünün anlamı; rüşvet verme suçlarında Millî Korunma Mahkemelerinin vazifeleri; İktisadî Devlet Teşekküllerı ve bu teşekkül mensuplarının sorumluluğu; sıhatte zararlı yağ satmak suçları ve umumî hıfzısaıhha kanununun 282 nci maddesinin uygulanışı; gözlükçülük kanununun 8, 15 nci maddeleri hükümlerile 12 ve 13 ncü maddeleri hükümlerinin münasebetleri hakkındaki kararlar bulunmaktadır.

Kıymetli derginin İstanbul posta kutusu: 283 den istenebileceğini hatırlatırız.

***

İleri Hukuk Dergisi. Ocak: 1947, sayı: 19, krş: 50, çıkaran: KÂMİL BORAN: İstanbul 3 ncü Sorgu Yargıcı.

Muntazaman heray başında faydalı yazı ve seçme kararlarla yayınlanan derginin bu nüshasında da aşağıdaki yazı ve içtihatlar yer almıştır:

KÂMİL BORAN: Kadın kaçırma ve sarkıntılık suçları; HÂMİT SELEKLER: Matbuat hürriyeti; Dr. NECMETTİN M. BERKİN: Hukuk Usulü Kanununun tadili ve yargıç meselesi: Dr. ORHAN HAMAMİ: İş kazalarından doğan tazminatın dayandığı prensip; MAHMUT GOLOĞLU: Tütün kanunu tadile muhtaçtır. Başlıklı yazılardan başka: «Mahkemenin yetkisizlik kararları temyizi kabil olmayıp itiraz kabil olduğu» hakkında Yargıtay Tevhidi İçtihat Genel Kurulu; «Dükkân anahtarının mucire teslimi akit münasebetlerine tesir etmez»

«Haksız iktisap edilen malın mülkiyeti ve şahit dinletmesi» hakkında Yargıtay Hukuk Genel Kurulu; «Çatma, gemi adamlarının kusurlarından ileri gelmesi»; «Navlun ücretinden doğan alacaklara uygulanacak zaman aşımı»; «Bağıt hilâfına dükkânın kullanma tarzının değiştirilmesi» hakkında Yargıtay Ticaret Dairesi; «Delil azlığından verilen men'i muhakeme kararları iftira davasına esas olmıyacağı» hakkında Yargıtay 4. ncü ceza dairesi; «Üç şanığın müştereken iki davacıyı dövmelerinde asıl failin belli olmaması» hakkında Yargıtay 2. nci Ceza Dairesi; «İddianame son soruşturma kararının hukukî neticelerini haiz olmadığı» hakkındaki Yargıtay 3. ncü Ceza Dairesi kararları...

Aynı dergi: Sayı: 20, Şubat: 947,

Bu sayıda da şu yazı ve kararlar bulunmaktadır:

Makaleler bölümünde: Ordinaryüs Prof. MUSTAFA REŞİT BELGESAY: Mahkemene tarafların temsili; AHMET ERDOĞDU. Hukuk Sanatı ve Tenkit, Dr. ORHAN HAMAMİ: İş kazalarından doğan tazminatın dayandığı prensip; HALİT KORKUT: Takip hukukunda tebligat;

İçtihatlar bölümünde: «Belediyece ihale edilen gayrimenkulün bedelinin ödenmemesi ve ikinci ihale bedeli farkı» hakkında Yargıtay Tevhidi içtihat Genel Kurul Kararı; «Medenî Kanununun 906 ve 907 nci maddeleri hükümleri, noter senedile satılması vadedilen maden, ecri misil, tazminat mükellefiyeti davaları» hakkında Yargıtay 4. ncü Hukuk dairesi; «Avrupada olmasından ilân tebliğatını duymamanın mücbir sebebi», «Ferdlerin tapulu ağaclı tarlalarının orman addile devlet tescillerinin yapılamıyacağı»; «Medenî Kanunun 931nci maddesi maliyece haczen satılan gayrimenkullerin 3. ncü şahıstan

189

istirdat edilemeyeceği» hakkında Yargıtay 1. nci Hukuk Dairesi; «Şaka suretile alınan eşyada hırsızlık kasdinin aranması»; «Umumun tekâfülü altındaki yerde çalışanların suçları»; «Köy adına kamulaştırılan tarladan ağaç kesilmesi»; Karısı ale hine işlediği müessir eylem»; Bicilip açıkta bırakılan otun çalınması»; «İstasyonda askeri ranpadan askerî eşyanın çalınması»; hakkında Yargıtay 2. nci ceza dairesi kararları ve bibliyografya...

İdare Dergisi. Kasım — Aralık 946, Sayı: 183 İçişleri Bakanlığının 17 yıldır yayınlandığı «*İdare Dergisi*"*nin* bu nüshasıda şu olgun münderacatla çıkmıştır:

Tetkikler: EKREM ERGÜVEN: Fransada Yeni Teşkilâtlanma Ceryanları; Vasfi GERGER: İdarede Halk Sevgisi; Sefaettin KARANAKCI: Bizde Esasiye Hukuku Hareketleri; Rağip ÖĞEL: Tekaütte Fiilî ve İtibarî Hizmetler; Fevzi TAŞBAŞ: Memurun Muhakematı hakkındaki Kanun Tatbikatı.

Tercümeler: H. BERKSUN: İsveç' de Mahallî İdareler; İ. ERAYDIN: Britanya ' da çeitli Anayasa tipleri; Dr. A. ÖZOĞUZ: Göreve dair mevcut kaideler.

Fikir Hareketleri: R. ÇEVİK: İdare Teşkilâtımız; Korg. M. ERGÜDER: İdare teşkilâtımız; VECİHİ TONUK: İdarî Yargı mercilerindeki savcılık teşkilâtı;

İdari Coğrafya Akseki İlçesi.

Yabancı Mevzuat: Memur Bankaları; Amarika'da Mesken meselesi.

Bibliyografya: Yeni eserler ve Genel Fihrist. V.S...

KÂMİL BORAN..

İleri Hukuk Dergisi: Mart 947, Sayı. 21, krş. 50. İstanbul Kardeşler matbaası.

Kıymetli Hukuk Dergisinin bu sayısıda şu seçme yazı ve yargıtay içtihatleriyle yayınlanmıştır. SADRİ ERTEN: çok çocuklu yargıçlara yardım ve ikramiye hakkındaki kanunun bâzı maddeleri değiştirilemezmi? Dr. M Necmettin M. BERKİN: Hukuk usulü kanununda tadilât projesi; MAHMUT GOLOĞLU: Tüccar tütünleri nasıl rehnedilir? Başlıklı yazılar ve: yargıtay Hukuk Genel kurulu'nu: 1 —« İstimlâk kararnamesinin 4 ve 16 ncı maddeleri istimlâk muamelelerinin kanununa uygun şekilde yapılması ve adlî görev» 2 — « Fuzuli işgâlden doğan tahliye dâvalarında ve sözleşmede serahat bulunmayan hallerde tanık dinlenmesi, ayrı olayların isbatı için mahkemeye verilen ikinci tanık listesi » ; yargıtay 1 nci Hukuk Dairesi : « Medeni

190

kanun yürürlüğünden önce ve sonra gayrimenkullerin ait ve üst kısımlarına tasarruf ve tapu siciline düşürülen kayıt ve üçüncü şahsın mülkiyet hakkı»: yargıtay ticaret Dairesi: 1— « merhum malın satışına karar veren mahkeme reisinin kararına karşı itiraz » ; 2 — « 446 No. lu kararname ve kömür tahliyelerinde surastarya isemi »; yargıtay 2 nci ve 3 ncü ceza dairesi: 1 —« sanığın sorguya çekilmeden duruşma yapılmıyacağı» ; 2 — «yargıtay genel kurul kararı ile telsiz k. nunun 36, 37 deki fazla alınan üşretlerin görüleceği mahkeme» ; 3 - « sıtma ile olağanüstü savaş yapılması»; 4 — « 11 yaşını bitirmiyenler hakkındaki T. C. K. 53 ncü maddesi ve zamanaşını » ; 5 — « küçük sanatlar kanununa aykırılık halinde dâva yetkisi; v. s.

Son değişikliklere göre Matbuat kanunu.... Ankara, Başbakanlık Devlet B., 1946, (23,5+17), 28 s. (Başbakanlık Basın ve Yayın U. Md. yayınları: 15). F. ... K

***

Son değişiliklerle birlikte Matbuat Kanunu. ... İst., İnkilâp K., 1946, (17,5+12,5), 32 s. F. 40 K.

***

TİMUR, Dr. Hıfzı.
Üniversiteler Kanunu. ... İst., İsmail Akgün B., 1946, (21X14,5) VIII+ 143 s. F. 75 K.

***

T. C. Sicilli kavanini. Cilt 26. ... İst., Ciban K., 1946, (25X17), XI + 1108×4 s. F. ... K.

***

Yeni muamele vergisi kanunu. ... İst., Becid B. 1946, (20×14,5), 144 s. F. ... K

***

GÜCÜN, prof. Cevad Abdürrahim
Nazarî ve ameli hukuk dâvaları. kitap II. ...İst., Üniversite K, 1946, (24, 5+ 17), 928 s F. 1500 K

***

SCHWARZ, Dr. Andreas B
Roma hukuku ve İngiliz hukuku. ... İst., Kenan B., 1946, (24×17), 60—77 s., Ay.: Üniversite konferansları 1945—1946. F. ... K,

***

BAŞGİL., Ali Fuat

Hukukun ana mesele ve müesseseleri. ... İst., Hak K, 1946, (25X17), XII+468 s. F. 750 K.

***

BELGESAY, Mustafa Reşit

Türk kanunu medenisi şerhi IV. Fasikül 2. Üçüncü bası.... İst., Maarif K., 1946, (25X17, 5), 97-192 s. F. 150 K.

***

Türk kanunu medenisi ve borçlar kanunu. ... İst., Üniversite K., 1946, (17,5X12,5), 391 s. F. 300 K.

***

BRAND, Ernest.

İpdal davası. Çev. Ferzan Arif Aras. ... İst., Güven B.,1946, (21X15) 59 s. (Ankara Barosu yayınları: 1) F. 125 K.

***

TANJU, Fahrettin.

C. Savcısı ve münferit sulh yargıcının görevleri. ... İst., Sinan Neşriyat Evi, 1946 — 1947, (21,5 X 15). 344 s. F, 300 K

***

ALTINER, Mehmet.

Yargıtay İçtihat Birleştirme Genelkurulu ve Hukuk Genelkurulu ve Yarıgtay özel dairlerinin 1946 yılına kadar yayınlanan karalarını muhtevi notlu Türk Medeni Kanunu ve bu kanunla ilgili diğer iki kanun ve bir nizamnameyi ihtiva etmektedir. ... İst., Reklâm B., 1946, (25 X 16, 5), 359 s. F. 600 K.

***

DEMİRHAN, H. Orhan.

Eski ve yeni hükümlere göra mirascılar ve payları ... Kayseri, Sümer B., 1946, (20 X 14), 72 s. F. 150 K.

***

KARAYALÇIN, Yaşar

Kamuya faydalı müesseseler. ... Ankara, Başbakanlık Devlet B., 1946, (24 + 17,5), 143 s. (Türk Hukuk Kurumu telif ve tercüme serisi: 19). F. 200 K.

192

***

SCHWARZ, Dr. Andreas B.

Aile hukuku I. Çev.Dr. Bülent Davran. İkinci bası... İst., İsmail Akgün B., 1946, (25 X 17), 240 s. (İstanbul Üniversitesi yayınları: 176. Hukuk Fakültesi yayınları: 38). F. 124 K.

***

GÖKNİL, Mazhar Nedim.

Deniz ticareti hukuku. Üçüncü bası... İst., İbrahim Horoz B., 1946, (25 + 18), XXXVII + 387 + 24 + 13 s., 9 ilâve. (İtanbul Üniversitesi yayınları: 308. Hukuk Fakültesi yayınları: 63). F. 500 K.

***

İcra ve iflâs kanunu. ,.. İst., İnkilâp K., 1946, (17 + 12), 128 s. Kanunlar serisi: 6). F. 125 K.

***

DÖNMEZER, Dr. Sulhi.

Matbuat Suçları.... İst., İsmail Akgün B., 1946, (25 × 17,5), VIII + 159 s. (İstanbul Üniversitesi yayınları: 298. Hukuk Fakültesi yayınları: 62— Doktora İbtisas Kurları serisi: 9). F. 85 K.

KÂZİM DERELİ

Mevzuat Arasında

Yeni kabul olunan kanunlar :

Yargıçlar Kanununa ek Kanun [*]

Kanun No: 5017 *Kabul Tarihi: 19/2/1947*

Madde 1 — 4/7/1934 tarihli ve 2556 sayılı yargıçlar kanununun 17 ve 18 inci maddelerine göre yargıçlık ve savcılık meslekinde bulunan ve sınıf ve dereceleri aynı kanuna bağlı 1 ve 2 sayılı cetvellerde gösterilenlere ve bilfiil yargıçlık ve savcılık görevlerinden Bakanlık hizmetlerine alınıpta yargıçlar kanununun 74 üncü maddesine göre bu memurluklarda geçirdikleri hizmet süreleri yargıçlıkta geçmiş sayılanlara (Bakanlık Özel Kalem Müdürlüğü hariç) aylıklarile birlikte, bağlı cetvelde gösterilen miktarda yargıç ödeneği verilir.

Ödeneklerde, kadro aylıkları ve bulundukları görev kadrosundan aşağı derecede aylık alanlara, aldığı aylık derecesi esas tutulur.

Madde 2 — Adli tatilden faydalananlar ve yargıçlar kanununun 68 inci maddesinin birinci fıkrası ve Memurlar kanununun 78 inci maddesi hükmüne göre verilen izinleri kullananlarla yurt içinde geçici bir görevle başka tarafa gönderilenler ve vazifeleri icabı ayrılanlar dışında her ne suret ve sebeple olursa olsun görevleri başında bulunmayanlara görevlerinden ayrı bulundukları müddetçe ödenek verilmez.

Hastalık sebebiyle işi başına gelemiyenlere, bu yüzden ayrıldıkları günlerin bir yılda toplamı altmış günü geçmemek üzere, yargıç ödeneği verilir.

367 sayılı kanun hükümüne göre geçici yargı yetkisi ile başka yerlere gönderilen yargıç, savcı ve yardımcılarına asli görevlerine ait ödenekten başka yargıç ödenegi verilmez.

Madde 3 — Birinci maddede yazılı ödenekler ay başlarında ve aylıklarla birlikte ödenir.

Bu ödeneğe hak veren bir göreve tâyin edilenlerin ödenekleri göreve başlayış tarihini kovalıyan ay başından verilmeğe başlanır ve bu görevlerden ayrılanların ay sonuna kadar olan istihkakları geri alınmaz.

---

[*] yayınlandığı Resmî Gazete Ta: 25—2—1947, No. 6541

İkinci madde hükümlerine göre yargıç ödeneklerinin kesilmesi gerekenlerin ödeneklerinin kesilmesinde ve görevlerine dönmeleri üzerine tekrar ödenmeğe başlanmasında yukardaki hükümler uygulanır.

Terfi edenlere terfi ettikleri dereceye ait yargıç ödeneği ise başladıkları günü takibeden ay başından itibaren verilir.

Madde 4 — Bu kanunun yayımı tarihinden sonra merkez teşkilatında bir görevden diğer bir göreve terfian tâyin edilenler evvelce yargıçlık veya savcılıktan gelmiş sayılmazlar.

Bu kanunun yayımından önce Bakanlık hizmetlerinde görevlendirilmiş olanlar bulundukları kadro ve göreve münhasır olmak üzere bu hükmün dışında kalırlar.

Madde 5 — B kanunu yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 6 — Bu kanun Bakanlar kurulu yürütür.

CETVEL

D.	Aylık yargıç ödeneği
10	75
9	100
8	100
7	150
6	150
5	200
4	250
3	300
2	400
1	500

[2556 numaralı Hâkimler kanunu ile bu kanunun ek ve değişiklikleri ve T. B. M. M. kararı 6145 sayılı resmi gazete' ye bağlı yıllık fihristin 9 uncu sahifesinde 4791 numaralı kanun başlığı altına tabşiye edilmiştir.]

No.	Başlığı		Düstür Tertip	Cilt	Sahife	Resmî Gazete Sayı
	Sözü geçen kanunlar:					
788	Memurin Kanunu	31 3/1926	3	7	667	336
2556	Hâkimler Kanunu	14/7/1934	3	15	1359	2751

Temsil Ödeneği Kanunu [*]

Kanunun No: 5027 *Kabul Tarihi: 21/2/1947*

Madde 1— Görevleri aşağıda gösterilenlere hizalarında yazılı aylık Temsil Ödeneği verilir:

Aylık temsil ödeneği Lira	
250	Danıştay Birinci Başkanı
250	Sayıştay » »
250	Türkiye Büyük Millet Mecilsi Genel Kâtibi
250	Cumhurbaşkanlığı Genel Kâtibi
250	Başbakanlık Müsteşarı
250	Genel Müfettişler
250	Ordu Müfettişleri
250	Dişişleri Genel Kâtibi
175	Müsteşarlar (Millî Savunmada Bakanlık Müsteşarı)
175	Genel Kurmay İkinci Başkanı
175	Kolordu Komutanları (İstnbul Komutanı dâhil), Hava Kuvvetleri Komutanı, Hava Savunma Genel Komutanı, Donanma Komutanı ve Jandarma Genel Komutanı
175	Valiler
125	Tümen ve Müstahkem Mevki Komutanlariyle Gümrük Muhafaza Genel Komutanı ve Harb Filosu Komutanı
100	Kaymakamlar

Katma bütçe ile idare edilen genel müdürlükler ve Devlet iktisadi Teşekkülleri genel müdürleriyle Umumi Murakabe Heyeti Başkanı, özel kanunlarla kurulan bankalar genel müdürleri ve özel surette kurulup ödenmiş sermayesi iki milyon lira ve daha ziyade olan millî bankalar genel müdürlerine ayda 100 liradan 175 liraya kadar temsil ödeneği verilebilir.

Bunlardan hangilerine ve ne miktar temsil ödeneği verileceği Bakanlar kurulunca tâyin edilir.

Yargıç ödeneği alan Adalet Bakanlığı Müsteşarı bu ödenekten faydalanmaz.

Bu ödenekler aylıklarla birlikte ay başlarında ödenir.

Madde 2 —Temsil ödeneğine hak kazanmak için 1 inci maddede yazılı görevleri asil veya vekil olarak fiilen yapmak şattır.

[*] Yayınlandığı Resmî Gazete Ta : 27—2—47, No: 6543

Geçici görev, başka göreve vekillik, kanuna dayanan izin gibi sebeplerle de olsa görevden geçici olarak ayrılış halinde temsil öteneği verilmez. Ancak Memurlar kanununun 78, 79 ve 84 üncü maddelerinde yazılı izinleri kullananların temsil ödenekleri, yerlerine yetkili üstmakamlar tarafından vekil tâyin edilmemiş olmak şartiyle, kesilmez.

Madde 3—Temsil ödeneğine hak veren bir göreve, asîl olarak tâyin edilenlerin ödenekleri göreve başlayış tarihini kovalıyan ay başından verilmeğe başlanır. Bu görevlerden ayrılanların ay sonuna kadar olan istihkakları geri alınmaz.

Ödeneğe hak veren bir göreve vekil olarak tâyın edilenlerin ödenekleri açık kadroya tâyin edildikleri takdirde işe başladıkları tarihi kovalıyan ay başından ve ikinci maddenin 2 ve 3 üncü fıkralarında yazılı hallerde vekilliğe tâyin edilenlere asîlin temsil ödeneğinin kesilmesini kovalıyan ay başından itibaren ödenir.

Bunların vekillikten ayrılışlarında ayrılış tarihini kovalıyan ay başına kadar istihkakları geri alınmaz.

Madde 4—2 nci maddede gösterilen sebeblerle görevlerinden geçici olarak ayrılanlardan temsil ödeneklerinin kesilmesi gerekenlerin ödeneklerinin kesilmesinde ve görevlerine dönmeleri üzerine tekrar ödenmiye başlanmasında 3 üncü maddedeki hükümler uygulanır.

Madde 5—İki ve daha fazla yerden temsil ödeneğine hak veren görevlerde bulunanlara yalnız bir yerden ve yüksek olanı verilir.

Geçici Madde 1—Adalet Bakanlığı bütçesinin 180 inci (Aylıklar) bölümünün 3 üncü (Yargıç ödeneği) maddesinden sağlanacak tasarruflardan başka bakanlık ve daireler temsil ödeneği tertiplerine gerekli miktarlarda aktarma yapmağa Maliye Bakanı yetkilidir.

Geçici Madde 2 —Katma bütçe ile idare edilen genel müdürlükler bütçelerinin memur aylıkları veya ücretleri bölümlerinde temsil ödeneği adı ile yeniden maddeler veya ayrıca bölümler açmağa ve bu maddelere memur aylıkları veya ücretleri tertiplerinden yeter miktarda olağanüstü ödenek aktarmağa Maliye Bakanı yetkilidir.

Madde 6 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7 — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

No.	Başlığı	Düştur Tertip	Cilt	Sahife	Resmî Gazete Sayı
	Sözü geçen Kanun:				
788	Memurin Kanunu 31/3/1926	3	7	667	336

İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri hakkında kanun[*]

Kanun No: 5018 *Kabul tarihi: 20/2/947*

Madde 1—Aynı is kolunda veya bu iş kolu ile ilgili işlerde çalışanların yardımlaşmaları ve ortak menfaatlerini korunaları ve temsil etmeleri amaçlariyle kendi aralarında kurabilcekleri dernekler işçi sendekilardır.

Bir iş kolunda işverenlerin aynı maksatlarla kendi aralarında kurabilecekleri dernekler de işveren sendikalarıdır.

Sendekalar bu kanun hükümlerine tabidir.

Bu kanunda sarehat olmayan yerlerde Cemiyetler kanunu ile medeni kanun hükümleri uygulanır.

Madde 2 — İşçi ve işveren, İş Kanunun 1 inci maddesinde vasıfları tâyin edilen kimselerdir.

İşçi sıfatile çalışmayan kimseler işçi sendikalarına ve işveren sıfatında bunmayanlar işveren sendekilarına üye olamazlar.

Bu sıfatlarını deyvamlı suretle kaybedenler sendikadan çıkarılırlar.

Bu kanun, esnaf ve esnaf yanında çalışanlar hakkında uygulanamaz.

Madde 3 — Türlü işlerde çalışan işçiler bu işlere ait sendikalardan birine veya birkaçına üye olabilirler:

Aynı iş kolunda birden ziyade sendnkalar kurulabilir.

Madde 4 — işçi ve işveren sendikaları tüzel kişi olarak genel hükümlere göre haiz oldukları yetkilerden başka aşağıda yazılı teşebbüs ve faaliyedlerde bulunabilirler.

A) Üyeleri adına genel sözleşmeler akdetmek;

B) İşçi ve işverenler arasındaki iş ihtilâflarında yetkili hakem kurullarına vesair mercilire ihtilâfın konnsu hakkında mütalâa bildirmek ve hal şekli hakkında istekte bulunmak;

C) İşverenler veya sendikaları, iş arayanlara karşı ücreti rayiçgen aşağı düşürme teşebbüsiyle birleştikleri hallerde toplulukla iş ihtilâfını tetkike yetkili merci ve hakem kurullarına başvurmak (Bu tibi hallerde toplulukla iş ihtilafı hakkendaki hükümler uygulanır);

[*]Yayınlandığı Resmi Gazete Tarihi: 26/2/947, No.6542,

D) Hastalık, işsizlik, sakatlık ve ölüm halleri için yardımlaşma sandıkları kurmak ve üyelerin yararına sigorta süzleşmeleri akdetmek;

E) Hizmet akdini ilgilendiren hususlarda hakkını arayan üyelerine ve hak sahibi mirasçılarına hukuki yardımda bulunmak ve genel sözleşmeden ve meslekin müşterek menfaatlerinden doğan hususlarda ve sigorta haklarında üyelerini ve mirasçılarını temsilen dava ve husumete ehil olmak;

F) İşçi Sigortaları Kurumu Kanunu ile iş ve işçi Bulma Kurumu kanunu ve Çalışma Bakanlığının kuruluşu hakkındaki kanun hükümlerne göre toplanan kurullara temsilci göndermek,

G) Üyelerinin mesleki bilgilerini artıracak ve kültürlerini genişletecek kurslar ve konfresler tertip etmek ve boş zamanlarını iyi geçirmek için imkânlar sağlamak;

H) İstihsal, istihlâk, kredi ve yapı kooperetifleri kurumak için teşebbüste bulunmak ve yardım etmek;

I) Ticari gayelerle olmamak şartıyle sağlık ve spor tesisleri kurmak ve işletmek.

Madde 5 — İşçi ve işveren sendikaları, sendika olarak, siyastle, siyasi propaganda ve siyasi yayın faaliyetlriyle iştigal edemezler ve her hangi bir siyasi teşekkülün faaliyetleriylene vasıta olamazlar. Sendikalar millî teşekküllerdir. Milliyetçiliğe ve millî menfaatlere aykırı hareket edemezler. Bakanlar Kurulu kararıyle her türlü milletlerarası teşekküllere iştirak edebilirler.

Madde 6 — İşçi ve işveren sendikaları gelirlereni bu kanunda ve kendi tüzüklerinde yazılı gayeler dışında bir maksat için kullanamazlar. Sendika tüzüklerine bu esasa aykırı hükümler konulamaz.

Madde 7 — Birnci maddenin birinci ve 2 nci maddenin ikinci fkrasında yazılı şartlara yahut 5 inci ve 6 ncı maddelerdeki hükümlere aykırı hareket olunması veya sendika yönetim kurulu üyeleriyle sendika idaresinde ödevli olanların İş Kanununa göre suç sayılan grev, lokavt fiillerine teşvikte bulunmaları veya bu fiillere teşebbüs edilmesi hallerinde bu hareketlerin istilzam ettiği ceza hükümleri mahfuz kalmak şartıyla sendika, makema kararıyle, üç aydan bir seneye kadar geçici veya devamlı olarak kapatılır.

Sorgu yargıcı veya mahkeme, soruşturma ve yargılamanın her safhasında hükümden önce dahi bu gibi sendikaların faaliyetlerini menedebilir; cumhuriyet savcıları da mahkemeden ve yargıçtan men istiyeyebilir.

Sorgu yargıcı veya mahkeme, faaliyetten menettiği sendikaların mallarını idare ve menfaatlarını koruyacak tedbirleri de birlikte tâyin eder Faaliyetten men kararı, esas hakkında verilecek hükümle kendiliğinde kalkar.

Haklarında kapaltılma hükmü verilen sendikaların yönetim kurulu üyeleriyle bu fiillere teşebbüs ve iştirak edenler bir sene müddetle başka bir sendikaya üye olamazlar.

Geçici surette kapatılmasına hükmolunan aendikaların mallarını idare etmek ve menfaatlerini korumak üzere Medenî Kanunun 377 inci maddesinin 4 nemaralı fıkrasında yazılı kayıym sıfatını haiz olmak üzere mahkemece bir veya üç kişi tâyin edilir.

Hükmolunan süranin sonunda yeniden seçileçek olan idare kurulu, sendika vazifelerini bu kayimlardan devir alır.

Madde 8 — sendikaların aralarında kuracakları birlikler de bu kanun hükümlerine tabidir. Bu gibi birliklerin kurulabilmesi ancak birliğe katılmak istiyen sedikaların mevcut üyelerin üçte ikisinin muvafakatine bağlıdır.

Madde 9 — Sendikaların kurulması ihtiyarîdir. Hiç bir kimse, herhangi bir sendikaya üye olmaya veya olmamay ve yahut üyelikten çekilmeye veya çekilmemeye zorlanamaz. İş sözleşmelerine veya işyerlerinin iç yönetmeliklerine bu hükme aykırı şartlar konulamaz.

Sendikadan çekilen üyelerin sendikaya ait yardımlaşma sandık ve tesisleriyle ilgilerini devam ettirip ettirmemeleri kendi arzularına bağlıdır.

Madde 10—18 yaşını bitirmemiş küçük işçiler veli veya vasillerinin rızasiyle işçi sendikalarının yardımlaşma tesislerine üye olabilirler.

Madde 11 — Cemiyetler Kanununun 4 üncü maddesi gereğince verilecek tüzük ve bildirimin bir örneği sendikanın kurulduğu ilin valisi tarafından çalışma Bakanlığına gönderilir.

Cemiyetler Kanununun 28, 29, 31 ve 32 nci maddeleri hükümleri mahfuz kalmak şartiyle sendikalar Çalışma Bakanlığının denetimine tabidirler.

Geçici Madde — Bu kanun yayınlandığı tarihe kadar 1 inci maddede yazılı amaçları gütmek üzere türlü adlar altında kurulmuş olan işçi ve işveren derneklerinin faaliyetlerine devam edebilmeleri

200

için tüzeklerini üç ay içerisinde bu kanun hükümlerine intibak ettirmeleri ve bunun faalivette bulundukları yerin kaymakam veya valisine bildirmeleri şarttır.

Madde 12 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 13 — Bu kanun hükümlerini Bakanlar kurulu yürütür.

No.	Başlığı		Düstur Tertip	Cilt	Sahife	Resmi Gazete Sayı
	Sözü geçen kanunlar:					
743	Türk Kanunu Medenisi	4/4/1926	3	7	237	339
3008	İş Kanunu	15/6/1936	3	17	1146	3330
3512	Cemiyetler Kanunu	14/7/1938	3	19	1575	3959
4763	Çalışma Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkında Kanun	2/6/945	3	26	1228	6042
4792	İşçi Sigortaları Kurumu kanunu	16/7/945	3	26	132	6058
4832	İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve görevleri hakkında Kanun	25/1/946	3	27	842	6215

Bâzı maddeleri Değişen kanunlar İş Kazalariyle Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları hakkındaki 4772 sayıl kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddelerinin kaldırılmasına dair Kanun [*]

Kanun No: *5019* *kabul tarihi*: *20/2/1947*

Madde 1— 4772 sayılı kanunun 12, 20, 30, 32, 49, 56 ve 60 ıncı maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Madde 12 — Doğurduğu, hekim veya diplomalı ebe raporiyle veya nüfus kaydıyle sabit olan sigortalı kadına ve sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısına Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca müştereken tesbit edilecek maktu bir para ödenir.

Bu Paranın miktarı iki Bakanlıkça lüzum görüldükçe değiştirilebilir.

Gebeliği usulen sabit olan sigortalı kadına veya sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısının Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca miktarı tesbit edilecek para yardımı yapılacağı gibi doğumdan ileri gelen hastalık hallerinde resmi sağlık makamlarından alaçakları rapor vesair belgelere dayanan masrafları da ayrıca ödenir.

[*] Yayımlandığı Resmi Gazete Ta: 26/2/1947, No : 6542

İşçi Sigortaları İdaresi amelî bakımdan imkân gördüğü yerlerde doğum ve doğumdan sonreki haller için ödeyeceği yardım parası yerine doğumu ve doğumdan sonreki tedaviyi münasip göreceği sağlık müesseselerinde yaptırılabilir.

Madde 20 — İş kazasiyle meslek hastalığı sonucu olan ölümlerde:

A) Sigortalı erkeğin dul karısına yeniden evleninceye kadar,

B) Sigortalı kadının kendi geçirdiği tam iş göremez durumdaki kocasına herhangi bir şekilde yoksulluktan kurtuluncaya kadar yıllık kazancının yüzde otuzu derecesinde bir yıllık gelir bağlanır.

Bu gelire hak kazanmak için evlenmenin kazadan önce bağıtlanmış olması şarttır.

Ancak ölüm zamanında boşanma ve ayrılma sebebiyle sigortalının karı veya kocasına bir nafaka vermesi mahkemece kararlaştırılmış ise bu nafaka gelir olarak verilir. Şu kadar ki gelir olarak verilecek nafakanın bir yıllık tutarı sigortalarının yıllık kazancının yüzde otuzunu geçmez.

C) Sigortalının çocuklarından her birine yıllık kazancının yüzde onbeşi nisbetinde yıllık gelir bağlanır. Bu gelir çocuklara 10 yaşına, tahsilde iseler 18 yaşına kadar verilir.

Sigortalının ölümyile hem anasız hem babasız kalan veya sonradan bu duruma düşen çocuğa bağlanacak gelir nisbeti yüzde yirmi beşe çıkarılır.

Çalışmıyacak derecede sakat olan çocukların gelirleri yukarda yazılı yaşlara vardıktan sonra da kesilmez.

Sigortalının ölümünden sonra doğan çocuğa da bu gelir verilir.

D) Kazadan önce sigortalı tarfından evlât edinilmiş veya tanınmış yahut nesebi düzeltilmiş veya sigortalının babalığı hüküm altına alınmış olan çocuklar da bu haklardan faydalanır.

Sigortalı ananın ölümünden doğan haklarda çocuçuğun babasının belli olması şart değileir.

E) Sigortalının cenazesini kaldırma karşılığı olarak hak sahibi olan kimselere toptan elli lira verilir

Madde 30 — Sigortalı kadına veya sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısına çocuğun ölü doğmaması şartıyle miktarı Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca tesbit olunacak bir emzirme ödeneği verilir.

Madde 32 — Analık yardım ve ödeneklerinden faydalanmak için:

A) Sigortalı kadının yardıma hak kazanacağı tarihten önceki altı ay içinde İş Kanununun uygulandığı bir veya birkaç iş yerinde en az üç ay ve karısı için ödenek alacak sigortalının ise doğumdan önceki bir yıl içinde altı ay çalışmış bulunması ve bunun çalıştığı işyerlerince belgelenmesi;

B) Sigortalı kadını gebelik ödeneğinden veya sigortalı erkeğin sigortalı olmıyan karısının gebelik yardımında faydalanabilmesi için gebeliğini ve umulan doğum günü doğumdan önce hekim veya diplomalı ebe raporiyle bildirmesi;

C) Doğumun ilgili sigortlı tarafından 40 gün içinde İşçi Sigortaları İdaresine bildirmesi; şarttir.

Doğumun sübutu ancak hekim veya diblomalı ebe raporiyle veyahut tasdiklı nüfus kaydı örneği ile belgelenir.

Madde 49 — Devlet, il ve belediylerle ilgili yapı işlerinde geçici prim tesbit edilmez ve sigorta primleri her ay sonunda verilmiş bulunnan ücretler üzerinden kesin prim olarak tarifesine göre hesaplanır ve ertesi ay içinde ödenir.

Bu gibi yapı işlerini üzerlerine alanlarla bunların işyerlerinin adresleri ilgili makamlar tarafından sigorta idaresine bildirilir. Bu işlere karşılık gösterilen her tülü teminat İşçi Sigortaları idaresine borçları kalmadığı anlaşılmadıkça ilgililere geri verilmez. Ödenmemiş sigorta primleri bu teminatlardan kesilerek sigorta idaresine ödenir

Madde 56— İşveren veya vekili iş kazasını, kaza olur olmaz hemen o yer için yetkili zabıtaya ve en geç 48 saat içinde İşçi Sigortaları İdaresine yazı ile bildirmek zorundadır. Bu bildirme İşçi Sigrtaları İdaresince hazırlaumış haber verme kâğıtları doldurulup verilmekle yapılır.

Haber verme kâğıtlarında aşağıdaki sorular açıkça cevaplandırılmış olmalıdır:

A) İş yerinin ticaret adı,

B) İşyerinin adresi,

C) İşveren veya vekilin adı, soyadı ve konut adresi,

D) Kazaya uğrayrnın adı, soyadı, doğum yeri ve yılı, işçilik numarası,

E) Kazanın nasıl ve neden olduğu,

F) Kazanın olduğru gün ve saat,

G) Tanık varsa adları, soyadları, adresleri,

MİLLİ KÜTÜPHANE
ANKARA

H) Kazaya uğraynın o iş yerindeki günlük kazancı.

Sağlık ârızasının ne olduğunu ve iş göremeziğin ne kadar sürebileceğini göstermek üzere işyerinin hekimi ve yoksa ilk bakımı yapan hekim tarafından iki eş yazı olarak verilecek raporlardan birisi birliğe bağlanır.

Madde 60 — Haber verme kâğıdına bağlı hekim raporuna göre sigortalının ölümüne ve on günden daha fazla süre ile iş göremezliğine sebep olan kazalar için adalet makamları veya zabıtaca yerinde soruşturma yapılır. On gün veya daha az iş göremezliğe sebep olan hallerde iş göremezliğin tesbitinde İşçi Sigortaları İdaresi adalet ve zabıta makamlarınca yapılan soruşturmadan faydalanabileceği gibi bu halleri, gerekli gördüğü her türlü vasıta ve yollarda da soruşturabilir.

Soruşturma, işveren veya vekili ile sigortalı veya hak sahibi kimselerin ve varsa kazada tanıkların anlatışlarını ve gerekiyorsa kazanın nasıl olduğu üzerinde bilirkişilerin incelemelerini kapsar ve:

A) Haberin gerçek olup olmadığını;

B) Kazanın işçi, işveren veya üçüncü kişilerin kasit ve kusurlarından ileri gelip gelmediğini,

C) Kazaya uğrıyan sigortalının geçindirmekle ödevli oldugu karı veya kocası veya çocukları bulunup bulunmadığını;

D) Ölüm halinde hak sahibi kimselerin adlarını, soyadlarını, doğum yıl ve yerlerini ve adreslerini;

Tesbit eder.

Soruşturma sonucu haberin alındığı tarihten en geç on beş gün içinde İşçi Sigortaları İdaresine bildirilir.

Madde 2—4772 sayılı kanunun 31 ve 50 nci maddeleri kaldırılmıştır.

Madde 3—Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4—Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

No.	Başlığı		Düstur Tertip	Cilt	Sahife	Resmî Gaz Sayı
	İlgili Kanunlar :					
3008	İş Kanunu	15/6 1936	8	17	1146	3330
4772	İş kazalariyle meslek hastalıkları ve aanlık Sigortaları Kanunu	7/7/1945	3	26	1262	6051

204

Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun [*]

kanun No: 5020 *kabul tarihi: 21/2/1947*

Madde 1 -- Millî Korunma Kanununun 4648 sayılı kanunla değiştirilen 30 uncu maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Madde 30 — 1 Millî Korunma Kanununun uygulandığı süre içinde şehir, kasaba, iskele, liman ve istasyonlarda gayrimenkullerin (tarla, bağ, bahçe, bostan gibi musakkaf olmıyanlar hariç) kira bedelleri Millî Korunma Kanununun uygulanmaya konmasına takaddüm eden yıl içindeki son kira sözleşmesiyle belli olan kira bedellerine konutlarda % 20 ve konuttan başka yerlerde % 50 zammı ile bulunacak kira bedellerinden hiç bir suretle fazla olmıyacağı gibi sözleşme şartlarında kiracılar aleyhine değişiklik yapılamaz.

II—a) Kiraları sözleşme ile belli olmıyan veya Milli Korunma Kanununun uygulanmaya konulmasından sonra kirya verilmeğe başlanan yahut kullanma tarzı tamamen de iştirilerek kiralanan gayrimenkullerin kiraları, belediye encümenlerince o mahal veya semtteki mümasilleri nazara alınarak 1939 takvim yılının rayicine göre takdir olunacak kirayı konutlarda % 20 sinin, konutlardan başka yerlerde % 50 sinin zammı ile bulunacak miktarları aşamaz.

b) Milli Korunma Kanununun uygulanmaya konulduğu tarihten sonra inşa edilmiş bulunan veya asli heyeti tevsi veya tebdil ediilerek esaslı surette tadil edilmiş olan gayrimenkullerde bina vergisi Kanununa göre katî olarak tesbit edilen gayrisâfi iratlar, kira olmak üzere kabul edilir ve sözleşme şartları emsali nazara alınarak mahallî örfe göre belediye encümenlerince tâyin olunur. Bu şekilde taayyüm eden kira bedellerine % 20, % 50 ve % 80 zamlar yapılmaz.

III—Mobilya ile kiraya verilen gayrimenkullerin yukarki fıkralara göre taayyün eden yıllık kira bedellerine, mobilyaların belediyelerce takdır edilecek kıymetinin % 20 si zam olunabilir.

Şu kadar ki; bu suretle zam olunacak miktar kira bedelinin yıllık tutarını deçemez. Kira müddetinin bitamından en az bir ay evvel yazı ile haber vermek şartiyle kiralıyan mobilyasını kısmen veya tamamen geri alabilir.

IV—Kısmen konut olarak, kısmen de konuttan gayri bir şekilde kullanılmak üzere kiralanmış bulunan veya tamamen konut olarak kullanılmak üzere kiralanmış iken fiilen konuttan gayri bir surette

[*] Yayımlandığı Resmi Gazete Ta: 27.2.942, No: 6543

kullanılan gayrimenkuller zam bakımından konut olmıyan yerlere ait hükümlere tabidir.

V—a) Kira sözleşmelerinin ve Borçlar Kanununun Millî Korunma Kanununa mugayyir olmıyan vecibelerine, kiracılar veya mirasçıları ve Konutlarda ölen kiracı ile birlikte ikamet edenler tarafından tamamen riayet edildiği sürece Millî Korunma Kanununun uygulamadan kaldırılmasıdaan üç ay sonraya kadar kiracılar aleyhine tahliye dâvası mesmu değildir. Kira müddetinin bitmesinden en az 15 gün evvel kiracı, gayrimenkulü tahliye edeceğini kiralıyana yazı ile bildirmediği takdirde sözleşme ayni şartlarla, bir yıl için uzatılmış sayılır.

Ancak kira bedeli, sözleşme veya belediye encümenleri kararı yahut iradı gayrisâfi ile taayyün eden gayrimenkul; sonradan bu kira bedelinden noksanına kiraya verilmiş olsa dahi, sözleşmenin hitamında, sözleşmenin yenilenmesi veya bir başkasına kiraya verilmesi hallerinde yukarki esaslar dahilinde belli olan kira bedeline çıkarıladilir.

b) Kira şartlarına ve Borçlar Kanununun Millî Korunma Kanununa mugayir olmıyan vecibelerine riayet edilse bile aşağıda yazılı hallerde kiralıyan:

1—Kiracı tarafından gayrimenkulün tahliye edileceği yazı ile bildirilmiş olmasına rağmen gayrimenkul tahliye edilmezse icraya müracaatla tahliye ettirebilir.

2—Gayrimenkulü kendisi veya çocukları için konut olarak kullanma ihtiyacında kalırsa kira sözleşmesinin hitamında.

3—Gayrimenkulü kendisinin veya çocuklarının muayyen bir meslek veya sanatın bizzat icrası için kullanma ihtiyacında ise sözleşmenin hitamında,

4—Bir gayrimenkulü Medeni Kanun hükümlerine göre iktisap eden kimseler kendisi veya çocukları veya mirasçılar yahut bunların bir kısmı için tamamen veya kısmen konut olarak kullanma ihtiyacında ise,

5—Kira bedelini vaktinde ödememelerinden dolayı haklı olarak bir yıl içinde iki defa ihtar yapılan kiracılar aleyhine kira müddetinin hitamında ve ayrıca ihtara hacet kalmaksızın,

Umumi hükümler dairesinde tahliye dâvası açabilir.

c) Mal sahibi yukarki «b» fıkrasının 2, 3 ve 4 numaralarında yazılı sebeplerden dolayı tahliye ettirdiği gayrimenkulü mücbir sebep olmaksızın bir yıl içinde başkasına kiralıyamaz.

VI—Bu madde hükümlerine göre açılacak tahliye dâvaları sulh mahkemelerinde görülür. Tahliye dâvaları ile beraber açılmış bulunan tazminat dâvaları hakkında sulh yargıçları ve tazminat dâvası zımmında asliye mahkemelerine açılan tahliye ve fesih dâvalarında asliye mahkemeleri tarafından görevsizlik kararı verilemez.

VII—Kaloriferli binalarıda kömür fiyatındaki değişikliklerin kira bedellerine inikâs nisbeti halin icaplarına göre bu kanun geregince çıkarılacak Bakanlar Kurulu kararıyle tâyin olunur.

I ve II sayılı bentlerde yazılı kira bedellerine yapılacak zamların hesabında kömür bededeli farkları nazara alınmaz.

VIII—Su parası kira bedeli içinde gösterilmiş olan hallerde, su sarfiyatının kira bedelinden düşülmek suretiyle, kiracı tarafından ödenmesi hususunda mal sahibi ile kiracı uzlaşamazlarsa ; % 20, % 50 ve% 80 zamlar bütün kira bedeli üzerinden yapılır. Kiralıyan veya kiracı su sarfiyatını göstermek üzere ayrı bir sayaç koyduğu takdirde su sarfiyatı sayaçta gösterilen miktara göre kiracı tarafından ödenir ve zamma tabi kira miktarının bu hallerde ne suretle bulunacağı Bakanlar Kurulu kararıyle tâyin olunur.

IX—Kiracı, sözleşmede aksine kayit olmadıkça konut olsun olmasın kiralanan yeri kısmen veya tamamen başkasına kiralıyamaz, yahut kiralanan yerden istifade hakkını veya kira sözleşmesini başkasına devredemez veyahut kendisi hakikatte gayrimenkulü bırakmış olduğu halde herhangi bir sebeple bu yeri başka kimselere kısmen veya tamamen işgal ettiremez.

Bu maddenin yürürlüğe girmesinden evvel kiraya verilmiş gayrimenkullerde kiracıya, gayrimenkulü başkasına kiralamak veya devretmek hakkını veren sözleşme şartları, bu maddenin yürürlüğe girmesinden sonra kiralıyanın rızası hilâfına devam edemez.

Yukarki fıkralar hükmüne riayet etmiyerek bir gayrimenkule kiracı veya devralan sıfatiyle girenler veya bu gayrimenkulü işgal edenler hakkında hiç bir ihtara hacet kalmaksızın sulh mahkemesinde tahliye dâvası açabilir. Fuzuli işgal edenler hakkında 2311 sayılı kanun hükümlerinin tatbiki de istenebilir.

Kira aktinin esas gayesi itibariyle başkalarına kiralanması lâzımgelen (otel, pansiyon ve talebe yurdu gibi) gayrimenkuller, bütün gayrimenkulün devri veya kiralanması hali müstesna olmak üzere yukarki fıkralar hükümlerine tabidir.

X—Bu madde hükümlerinin uygulanacağı yerleri Hükümet tâyin ve ilân eder. Bu yerlerde 2490 numaralı kanunun bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

Madde 2— Bir yerin konut olup olmadığı, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mer'i kira sözleşmesi bulunan hallerde o sözleşmedeki sarahate diğer hallerde ayni tarihte o yerin kullanma tarzına göre tâyin olunur.

Madde 3— Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte konut olan bir yerin sonradan konuttan başka bir yer haline getirilmesi ve yine o tarihte konut olmıyan bir yerin sonradan konut haline getirilmesi, kiralının Millî Korunma Kanununun 30 uncu maddesi hükümlerine göre tesbit edilmiş bulunan hadlerinin değişmesini gerekli kılmaz.

Madde 4— Mevcut binaların esaslı bir surette tamir ve ıslahı genişletilmesi veya tadili gibi her ne suretle ve maksatla olursa olsun yapılmış ve yapılacak inşaat hariç olmak üzere, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yeniden inşa edilmekte olup bu tarihten sonra ilk defa kiraya verilecek olan binalarla ayni tarihten sonra yeniden inşa edilecek binalar, gerek Millî Korunma Kanununun 30 uncu maddesi ve gerek bu kanun hükümlerine tabi değildir.

Mevcut bir binanın üzerine veya yanına başlı başına kiraya verilebilecek şekildeki ilâveler, yalnız bu ilâvelere münhasır olmak üzere, yeni inşaat sayılır.

Madde 5 — Millî Korunma Kanununun 56 ncı maddesinin VII nci bendi aşağıda yazıldığı üzere değiştirilmiştir:

VII— 30 uncu maddesinin I, II, III, V «c» ve VII nci bentleri hükümlerine riayet etmiyenler hakkında bir yıllık kira bedeli tutarınca ağır para cezası hükmolunur ve tekerrürü halinde bu ceza iki misline çıkarılır. 30 uncu madde hükmüne muhalefeti itiyat edenler ayrıca bir aydan altı aya kakar hapis cezasına da mahkûm edilir. Ancak 30 uncu madbe hükmüne muhalefetin kasta makrun olmayıp hata veya zühulden ileri geldiği ve ilgililer tarafından kovuşturmadan evvel tashih edildiği anlaşılan hallerde ilgilirile hakkında kovuşturma yapılmaz.

30 uncu madde hükmüne muhalefetin derecesi ve suçun şahsi ihtiyaç sevki ve geçim sıkıntısiyle işlendiği mahkemece takdir olunan hallerde ceza üçte bire indirilebilir veya zaruretin derecesine göre tamamen iskat edilebilir. Mükerrirler ile bu suçu itiyat edinmiş olanlar bu hükümden istifade ettirilmez.

Bu bentte yazılı suçlar hakkında bir sene içinde dâva açılmadığı takdirde âmme dâvası düşer.

Geçici Madde 1— Millî Korunma Kanununun 30 uncu maddesinde yazılı % 20 ve % 50 ve geçici madde 4 de yazılı % 50 ve % 80 nisbetlerinden aşağı nisbette kiraya zam yapılacağını veya hiç zam yapılmıyacağını kiralıyan, bu kanunun yayımlandığı ayı takip eden ayın sonuna kadar yazı ile tebliğ etmediği takdirde alınan bu zamlar bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ilk ayın başından itibaren kendiliğinden uygulanır. Bu takdirde kiracı bir aylık sürenin sonundan başlıyarak bir ay içinde kira sözleşmesinin feshini ihbar edebilir ve bu ihbardan itibaren iki ay içinde binayı tahliyeye mecburdur. Binanın tahliyesine kadar geçen sürenin kirası, zammı ile birlikte ödenir.

Geçici Madde 2— İşbu kanun ile kiralara yapılan zamlar Bina Vergisi Kanunu mucibince tadile esas olamaz ve iradı gayrisâfî ve kira üzerinden alınmakta olan her türlü Devlet, özel idare ve belediye vergi ve resimlerine ve bunların zam ve kesirlerine Millî Korunma Kanununun uygulandığı müddetçe aksettirilemez.

Geçici Madde 3 — 30 uncu maddenin VIII inci bendindeki su sarfiyatının ödenmesine ait hükümler bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yapılacak su sarfiyatına uygulanır.

Geçici Madde 4 — Kira sözleşmelerindeki başkasına kiralama veya devretme yetkilerine dayanarak kiracıların gayrimenkulün bir kısmını veya tamamını bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar başkalarına kiralanmış veya devretmiş oldukları hâllerde kiracıların ikinci kiracılar veya devralanlarla yapmış oldukları sözleşmeler en geç ilk kiralıyanla kiracı arasındaki sozleşmenin sona ereceği tarihe kadar geçerli kalır. Bu süre içinde ilk kiracı kiralayana karşı kiracılık durmunu muhafaza ediyorsa, kirasına konutlarda % 50 ve konutlardan gayri yerlerde % 80 zam yapılır. Birinci kiracı ile ilk kiralıyan arasındaki sözleşmenin sona ermesi halinde birinci kiracı ile bağıt yapmış olanlardan gayrimenkulde oturmakta bulunanlar o tarihe kadar cari sözleşmenin hükmünce, eğer yazılı sözleşme yoksa Millî Korunma Kanununun 30 uncu maddesinin II nci bendinin (a) fıkrasına göre tâyin edilecek kira miktarı ile, ilk kiralıyanın kiracısı sıfatını kazanırlar. Birinci kiracı da gayrimenkulün bir kısmını işgal etmekte ise sadece oranın kiracısı olarak, ayni esaslar dairesinde, kalabilir.

Madde 6 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7 — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

No.	Başlığı		Düstur Tertip	Cilt	Sahife	Resmî Gazete Sayı
	1— Milli Korunma Kanunu, ek ve değişiklikleri:					
3780	Millî Korunma Kanunu	2[illegible]/1/1940	3	21	433	4417
3954	Milli Korunma Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun	28/12/1940	3	22	121	4698
4156	Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun	23/12/1941	3	23	107	4991
4180	Millî Korunma Kanununun bâzı maddeletinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun	3/2/1942	3	23	232	5023
4642	Millî Korunma Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve ek maddelerin çıkarılmasına dair Kanun	11/8/1944	3	23	1341	5780
4945	Millî Korunma Kanununun 51 inci maddesiyle bu kanunun 4648 sayılı kanunla değiştirilen 10, 31, 32, 57, 66, 67 ve 68 inci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun	20/6/1946	3	27	1370	6338
	II — Sözü geçen Kanunlar:					
743	Türk Kanunu Medeniyesi	4/4/1926	3	7	237	339
8[illegible]8	Borçlar Kanunu	8/5/1926	3	7	763	366
1837	Bina Vergisi Kanunu	14/7/1931	3	12	604	1848
	Gayrimenkule tecavüzün def'ine dair Kanun	24/6/1933	3	14	1607	2435
2490	Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu	10/6/1934	3	15	1057	2723

Hizmetten affedilenler listesi

Ayırma Meclisince Hâkimler K. 45 nci maddesine göre hizmetten affedilmelerine karar verilen yargıçların isimleri aşağıda yazılıdır:

1 — Siirt Ceza yargıcı
Zeynelabidin Turhan
Sicil No: Maaşı
1668 40

2 — Cihanbeyli Sorgu yargıcı
Ali Şarlıoğlu
Sicil No: Maaşı
7465 35

3 — Elâzığ Ceza yargıcı
Necmettin Giritlioğlu
Sicil No: Maaşı
3847 70

4 — Ermenak Hukuk yargıcı
Ali Rıza Özonur
Sicil No: Maaşı
3096 35

Yükselmelerine halen kazai ve inzibati engel olmayan yardımcı, yargıç ve savcılarla Yargıç sınıfından sayılanların Eylül/947 sonuna kadar yükselme sürelerini bitireceklerle yine bu süre içinde 4908 sayılı kanundan faydalananların sicil sayısı itibariyle isimlerini gösterir liste Yargıçlar Kanununun 29 ncu madnesi gereğince her meslek sınıfları için ayrı ayrı hazırlanarak aşağıda gösterilmiştir.

Kendilerini yükselmeğe lâyık gördükleri halde bu listede isimlerini bulamıyanlar adı geçen maddenin 2 nci fıkrası gereğince yayım gününden itibaren bir ay içinde 2 sayılı Ayırma Meclisine yazılı olarak itiraz edebilirler.

YARGIÇLIK SINIFI

İkinci Sınıflarda beş veya bu sınıfların 4 ncü derecesinde üç yılı bitirecekler

Sıra No.	Sicil NO.	Adı ve Soyadı	Memuriyeti
1	284	Tahir Sencer	Adana Ceza Yargıcı
2	359	Hamdi Danışoğlu	Rize Ağırceza Başkanı
3	557	Kadri Kayaalp	Gürün Yargıcı
4	668	Abdülcelil Bayar	Gazi Antep Ağırceza Mahkemesi başkanı
5	1122	Kenan Ataergin	İstanbul Asliye Ceza Yargıcı
6	1154	Zühtü Uzman	Niğde Ağırceza Mahkemesi Başkanı
7	1554	Feyzullah Şenol	Antalya Hukuk Yargıcı
8	1932	Sabri Atay	Eskişehir Hukuk Yargıcı
9	2114	Cevdet Günday	Ağrı Yargıcı
10	2136	Hilmi Ayık	Malatya Ceza Yargıcı
11	2605	İsmail Öztürk	Maraş Hukuk Yargıcı
12	2920	Lütfi Erkan	Burhaniye Yargıcı
13	3221	Fevzi Köken	Bandırma Yargıcı
14	3313	İsmail Ergüven	Kocaeli Hukuk Yargıcı
15	3549	Şevki Taşçıoğlu	Çal Ceza Yargıcı
16	3771	Nusret Tunçalp	Adalet Bakanlığı Hukuk işleri Umum Müdürlüğü Baş Muavin ve 1. Şube Müdürü
17	4045	Senai Meriç	İstanbul Topu Milli Koruma Mahkemesi Başkanı
18	4052	Celâlettin Toksoy	İstanbul Ceza Yargıcı
19	4054	Nail İnci	İstanbul Ticaret Mahkemesi Başkanı

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve Soyadı	Memuriyeti
20	4113	Kâzım Suda	İstanbul Ticaret Mahkemesi Başkanı
21	4361	Hasan Sabri Sıdar	İzmir Milli Korunma Mahkemesi Yargıcı
22	5185	İhsan Köknel	İstanbul C. Savcısı

BEŞİNCİ DERECE

1	30	Tevfik Şenöz	Afyon Sulh Yargıcı
2	91	Atıf Varlık	İstanbul Ağırceza Mahkemesi Üyesi
3	162	İhsan Sidal	Ankara Yargıcı
4	209	Şerif Tümer	Eskişehir Kadastro Yargıcı
5	259	Avni Benli	Ankara Yargıcı
6	268	Rıza Kıvıncıoğlu	Erbaa Hukuk Yargıcı
7	303	Hilmi Güler	Çorum Ağırceza Mahkemesi Başkanı
8	421	Mustafa İlhan	Sındırgı yargıcı
9	424	Şinasi Tüzer	Zile Hukuk Yargıcı
10	439	Mahmut Nedim Akpınar	Karasu Yargıcı
11	496	Muhlis Şen	Gerede Asliye Hukuk Yargıcı
12	506	Cemil Bilman	Trabzon Asliye Ceza Yargıcı
13	520	Şevki Eğemen	Kastamonu Hukuk yargıcı
14	634	Abdullâtif Akalın	Ordu Asliye Ceza yargıcı
15	755	Sait Kafalı	Niğde Hukuk Yargıcı
16	789	Ahmet Ata Dolmaç	Kayseri Ağırceza Mahkemesi Üyesi
17	870	Mustafa Vehbi Özdöl	Eskişehir Ağırceza Mahkemesi Üyesi
18	882	Sami Yetiş	Isparta Yargıcı
19	896	Osman İlhami Türel	Baklisir İcra Yargıcı
20	915	Ali Rıza Özdemir	Bitlis Hukuk Yargıcı
21	917	Hilmi Evrem	Adapazarı Ağırceza mahkemesi Üyesi
22	1033	Hamdi Uğurlu	Edirne Hukuk Yargıcı
23	1202	Tevfik İzgi	Adana Ağırceza Mahkemesi Üyesi
24	1273	Hilmi Tüzer	Söke Ceza yargıcı
25	1296	Zühtü Aytan	Senirkent Sulh Yargıcı
26	1368	Mümin Ersöz	Bursa Yargıcı
27	1396	Ali Tekinay	Osmaniye Ceza Yargıcı
28	1449	Gültekin Onay	Sivas Asliye Ceza Yargıcı
29	1466	Ziya Görgün	Tekirdağ Ceza Yargıcı
30	1520	Akif Güney	Sinop Hukuk Yargıcı
31	1637	Tahir Bayçin	Denizli Sulh Yargıcı
32	1692	Kâni Ertuğ	Eskişehir Ağırceza Mahkemesi Başkanı

Sıra No.	Sicil No	Adı ve Soyadı	Memuriyeti
33	1789	Münip Bayraktar	Balıkesir Ağırceza Mahkemesi Başkanı
34	1812	Ali Pekdemir	Şebinkarahisar Hukuk Yargıcı
35	1833	Kemalettin Engin	Edirne Sulh yargıcı
36	1917	Ahmet Gümüş	Boyabat Hukuk Yargıcı
37	2029	Münir Kösemihaloğlu	Üsküdar Sulh Yargıcı
38	2063	Abdulkerim Kocareşitoğlu	Aydın Hukuk Yargıcı
39	2254	Nuri Erenler	Sinop Yargıcı
40	2260	Halmi Enercan	Küre Yargıcı
41	2374	Kanber Öke	Kavak Sulh Yargıcı
42	2398	Nizamettin Özdeniz	İstanbul Asliye Hukuk Yargıcı
42	2673	Süleyman Şevki Ayer	Geyve Hukuk Yargıcı
43	2720	Recaî Özmen	Ordu Ağırceza Mahkemesi Başkanı
44	2774	Sami Atayer	Bayındır hukuk yargıcı
45	2778	Emin Akyürek	Eşme yargıcı
46	2781	Fevzi Altıok	Manisa ceza yargıcı
47	2812	Mustafa Fevzi Mankal	Ankara yargıcı
48	2922	Tevfik Çelikel	Bafra ceza yargıcı
49	2924	Şemsettin Bakkaloğlu	Bursa icra yargıcı
50	2958	Sadık Değirmencioğlu	Erzurum ağırceza mahkemesi başkanı
51	3153	Bahattin Tüzel	Uluborlu yargıcı
52	3225	Vahci Öymen	Konya hukuk yargıcı
53	3287	Niyazi Akay	Elâzığ ağırceza mahkemesi Başkanı
54	3289	Emin Tüzel	Giresun yargıcı
55	3312	Nesimi Baysoy	Urfa ağırceza mahkemesi Başkanı
56	3329	Hilmi Uğur	Amasya yargıcı
57	3342	Mehmet Arabi Seçkin	Bozdoğan yargıcı
58	3360	Hasan Yalçın	İnegöl hukuk yargıcı
59	3571	Adem Safiyettin Balkıs	Elmalı hukuk yargıcı
60	3592	Hayri Kandemir	Aydın asliye ceza yargıcı
61	3612	Tevfik Uzel	Kütahya yargıcı
62	3663	Ali Şükrü Argun	Malkara yargıcı
63	3728	Nurettin Sirer	İstanbul asliye ceza yargıcı
64	4187	Esat Kırca	Zonguldak ağırceza mahkemesi üyesi
65	4219	Hasan Fehmi Karadoğan	Sandıklı hukuk yargıcı
66	4376	Yahya Naci Öztin	İstanbul sulh yargıcı
67	4584	Osman Tevhit Kocabalkanlı	İstanbul sulh yargıc

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve Soyadı	Memuriyeti
68	4625	Hasan Ünal	Tarsus ceza yargıcı
69	4630	İsa Ruhi Küntü	Ankara icra yargıcı
70	4789	Rşit Nomer	İstanbul asliye ceza yargıcı
71	4874	Sıtkı Yusufoğlu	İzmir yargıcı
72	4900	İbrahim Avni Akkoyunlu	Amasya yargıcı
73	4950	Recep Balkan	Tokat hukuk yargıcı
74	4959	Asım Erkan	Yozğat ağırceza mahkemesi başkanı
75	4960	Hüsmettin Yenier	İstanbul sulh yargıcı
76	4961	Nazıbi Kumral	İkinci sınıf adalet müfettişi
77	4979	Adil Güneşoğlu	Zonguldak ağır ceza Mahkemesi üyesi
78	5010	Hasan Fevzi Öz	Kuşadası ceza yargıcı
79	5012	Mehmet Ata Ataoğlu	Erzincan yargıcı
80	5015	Rauf Şükrü Sencar	Avanos ceza yargıcı
81	5021	Nuri Pekin	Kütahya ceza yargıcı
82	5036	Hafzı Şişmanoğlu	Yozgat sulh yargıcı
83	5039	Kadri Şener	Akşehir yargıcı
84	5156	Nazif Başar	Çanakkale sulh yargıcı
85	5165	Nafiz Yücel	İstanbul millî korunma mahkemesi yedek yargıç üyesi
86	5177	Kemal Ecevit	Kandıra yargıcı
87	5191	Süleyman Nazmi Orga	İstanbul asliye hukuk yargıcı
88	5193	İsmail Zeybekoğlu	İzmir milli korunma mahkemesi yedek yargıç üyesi
89	5194	Abdurrahman Bir	İstanbul millı korunma mahkemesi yargıcı
90	5195	İzzet Aker	İstanbul asliye hukuk yargıcı
91	5222	Hamdi Arda	Kırkağaç yargıcı
92	5226	Abdullah Avni Deniz	Mersin asliye hukuk yargıcı
93	5231	Cemal Gündüz	Kocaeli sulh yargıcı
94	5233	Hüsnü Özerdem	Adana sulh yargıcı
95	5246	Celâlettin Alpaslan	Mersin sulh yargıcı
96	5266	Ferruh Adalı	Ankara asliye ceza yargıcı
97	5313	Ferhat Refik Dönmeke	İstanbul yargıcı
98	5322	Zekı Dalokay	İkinci sınıf adalet müfettişi
99	5656	Alı Kafaraoğlu	İstanbul asliye hukuk yargıcı
100	5686	Celâlettin Kuralmen	İstanbul millî korunma mahkemesi yargıcı
101	5717	Sait Göçyan	Bursa asliye hukuk yargıcı
102	5792	Tahsin Üstünel	İstanbul Asliye hukuk Yargıcı
103	5904	Abdülnafı Onat	İzmir Yargıcı

214

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve Soyadı	Memuriyeti
104	5955	Cevat Serin	İkinci Sınıf Adalet Müfettişi
105	5963	Atilâ Yurdakul	Ankara Millî Korunma Mahkemesi Yargıcı
106	5968	Cemal Turgut Poyrazoğlu	Ankara Yargıcı
107	6005	Nuri Ocakcıoğlu	Konya Yargıcı
108	6034	Melâhat Rusçan	Ankara Yargıcı
109	7566	Cevdet Benker	Seyhan Kadastro Yargıcı
		ALTINCI DERECE	
1	32	Salâhattin Başkan	İzmir Sulh Yargıcı
2	336	Şerif Kırkağaç	Antalya Ağırceza Mahkemesi Üyesi
3	382	Ahmet Özgen	Kayseri Ağırceza Mahkemesi Üyesi
4	492	Kamer Gerçek	Gezici Mahkeme Yargıcı
5	555	Münür Mısırlıoğlu	Şebinkarahisar Sulh Yargıcı
6	693	Sabit Yöney	Hekimhan Yargıcı
7	742	İhsan Sargut	Çankırı Ağırceza Mahkemesi Üyesi
8	772	Şevket Altundağ	Uzunköprü hukuk Yargıcı
9	831	Talât Özberk	Sürmene hukuk yargıcı
10	1025	Ali Rıza Babadır	Kemaliye yargıcı
11	1064	Mehmet Kurtul	Daday ceza yargıcı
11 M.	1072	Bahri Demir	Sivas sulh yargıcı
12	1243	Abdülhalim Ambarlı	Reşadiye Yargıcı
13	1266	Veli Alp	İsparta ağırceza mahkemesi üyesi
14	1272	Ziyaettin Akbaş	Balıkesir üyesi
15	1294	Salih Alparslan	Yenişehir ceza yargıcı
16	1605	Hasan Tunca	Gönen hukuk yargıcı
17	1696	Hüseyin Güngör	Kayseri kadastro yargıcı
18	1735	Ziya Özaydın	Bolvadin hukuk yargıcı
19	1738	Kâmil Ergin	Çorum ceza yargıcı
20	1784	Halit Korkut	İstanbul sulh yargıcı
21	1878	Habibullah Erkılıç	Artvin sulh yargıcı
22	2275	Hamdi Aracı	Ezine yargıcı
23	2495	Talât Uras	Balıkesir suhl yargıcı
24	2532	Rifat Yüce	Antakya sulh yargıcı
25	2801	Ziya Erol	Elmalı ceza yargıcı
26	3127	Tevfik Demircioğlu	Trabzon ağırceza mahkemesi üyesi
27	3145	Mehmet Bayrakçılar	Çankırı sulh yargıcı
28	3219	Hüseyin Karacaoğlu	Adapazarı ağırceza mahkemesi üyesi
29	3533	Sadık Şimşek	Yargıtay Raportörü
30	3653	İlyas Karaağaç	Bolu ağırceza mahkemesi üyesi

Sıra No.	Sicli No.	Adı ve Soyadı	Memuriyeti
31	3716	Şerif Dikbaş	İstanbul icra yardımcı yargıcı
32	3746	Nefise Yücekök	Yargıtay Raportörü
33	3997	Hakkı Tezdil	Bilecik sulh yargıcı
34	4127	Hüsnü Lostar	Ankara kadastro yargıcı
35	4138	Avni Şener	İstanbul sulh yargıcı
36	4244	Rıza Önen	Gebze ceza yargıcı
37	4358	Sabri Öztürk	Biga hukuk yargıcı
38	4385	Celâl Öztürk	Ankara sulh yargıcı
39	4436	Yusuf Bilen	Ankara ağırceza mahkemesi üyesi
40	4473	Hilmi Arısoy	İnebolu hukuk yargıcı
41	4892	Kâmil Gürçay	Ankara ticaret mahkemesi üyesi
42	4922	Ali Rıza Azak	Cide yargıcı
43	4954	Tevfik Akın	Samsun Ağırceza mahkemesi üyesi
44	4977	Rıza Tekinözker	Balıkesir ceza yargıcı
45	4988	Cemal Tümer	Kastamonu sulh yargıcı
46	5163	Nuri Parkan	Hendek ceza yargıcı
47	5173	Cevdet Karaağaç	Karaman yargıcı
48	5229	Veysi Sezer	İnegöl ceza yargıcı
49	5250	Abdülhalim Süner	Amasya ceza yargıcı
50	5273	Süleyman Çetin	Elâzığ sulh yargıcı
51	5297	Nasreddin Bilgin	İstanbul ağırceza mahkemesi üyesi
52	5326	Mustafa Tombuloğlu	Malatya sulh yargıcı
53	5391	Fevzi Artukoğlu	Turcelli Ağırceza mahkemesi başkanı
54	5393	Haydar Eren	Antakya ceza yargıcı
55	5401	Halil Timoçin	Siirt ceza yargıcı
56	5415	Naci Nuri Aykun	Denizli sulh yargıcı
57	5433	Ali Derinöz	Çatalca yargıcı
58	5478	Salih Vefik Bartu	Ödemiş kadastro yargıcı
59	5505	Mehmet Araz	Adapazarı hukuk yargıcı
60	5516	Hüseyin Necati Yücel	Vezirköprü hukuk yargıcı
61	5520	Şerif Kolhan	Urla hukuk yargıcı
62	5543	Kâzım Aksoy	Uşak yargıcı
63	5559	Fehmi doğan	İstanbul milli koruma mahkemesi yargıcı
64	5610	Necmettin Özenli	Ceyhan hukuk yargıcı
65	5642	Rasim Özkurt	Niğde ceza yargıcı
66	5644	Saim Bisalman	İstanbul sulh yargıcı
67	5667	Hüsnü Yargucu	Kayseri asliye ceza yargıcı
68	5673	Mehmet Reşat Saka	İstanbul sulh yargıcı
69	5675	Sıtkı Cebesoy	Gürün hukuk yargıcı
70	5708	Naci Tözün	Taşköprü ceza yargıcı
71	5753	Sabriye Ürek	Trabzon sulh yargıcı

216

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve Soyadı	Memuriyeti
72	5756	Feh..i Tüzman	İstanbul milli korunma mahkemesi yargıcı
73	5767	Sadi Erten	Akhisar hukuk yargıcı
74	5787	Zübeyde Nimet Yeğin	İstanbul sulh yargıcı
75	5795	M. Ali Özdemir	Giresun ağırceza mahkemesi üyesi
76	5796	Nezih Kandemir	Doğubayazıt yargıcı
77	5900	Necati Baral	Manisa hukuk yargıcı
78	5 02	Tahsin Okur	İstanbul sulh yargıcı
79	5910	Nazim Kutlar	Gaziantep ağırceza mahkemesi üyesi
80	5936	Rifat Korkut	Akçaabat hukuk yargıcı
81	5952	Riza Fıkırkoca	Vezirköprü yargıcı
82	5984	Ed p Alan	Karadeniz ereğlisi ceza yargıcı
83	5986	Hayri Ertürk	Ankara sulh yargıcı
84	5989	Rauf Demircioğlu	Kırşehir ceza yargıc
85	5991	İbrahim Tokar	İstanbul sulh yargıcı
86	5996	Tahsin Ünür	Bursa hukuk yargıcı
87	6 02	Nuri Tarhan	Finike yargıcı
88	6004	Mehmet Zıyaeddin Yazgan	İstanbul sulh yargıcı
89	60'0	Hayrettin Genya	Ankara yargıcı
90	6016	Ömer Kayalı	İzmir sulh yargıcı
91	6022	Orhan Tığrak	Giresun ağırceza mahkemesi başkanı
92	6024	Tevfik Tunçok	Bolu hukuk yargıcı
93	6025	Kemal Kınoğlu	Tarsus sulh yargıcı
94	6 45	Niyazi Ünal	Mersin asliye hukuk yargıcı
95	6155	Tahir Oskay	Tekirdağ hukuk yargıcı
96	6185	Hamit Aytunca	Yenişehir hukuk yargıcı
97	6192	Fethi Kuraner	Aydın sulh yargıcı
98	6199	Tayyar Yasa	Samsun asliye hukuk yargıcı
99	6 00	Necmettin Örgon	İstanbul sulh yargıcı
100	6201	Mesut Seyhun	İnebolu ceza yargıcı
101	6202	Hamdi Çolakoğlu	Samsun Ağırceza mahkemesi üyesi
102	6203	Galip Barlas	Kadıköy asliye ceza yargıcı
103	6283	Sadreddin Berk	İstanbul sulh yargıcı
104	6284	Nazmi Hamzadı	Ankara sulh yargıcı
105	6374	Naci Benli	Ankara millî korunma mahkemesi yargıcı
106	6434	Abdullah Üner	Ankara yargıcı
107	6626	Şahin Şahinler	İstanbul sulh yargıcı
108	6631	Kemil Bengü	Ankara yargıcı
109	6683	Şahbezat Anış	İstanbul ticaret mahkemesi üyesi

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve Soyadı	Memuriyeti
110	8059	Hakkı Uma	Ankara yargıcı
111	8157	Necip Bilge	Ankara yargıcı
112	8345	Orhan Karaköse	Kadıköy sulh yargıcı

YEDİNCİ DEREECE

1	188	Kemalettin Akşit	Emirdağ hukuk yargıcı
2	462	Naci Bıyıklı	Cayhan ceza yargıcı
3	576	Fethullah Şerbetçi	Adana Ağır ceza mahkemesi üyesi
4	859	Nafiz Karabudak	Aydın Ağırceza mahkemesi Üyesi
5	1222	Sadrettin Öztürk	Sivas Ağırceza mahkemesi Üyesi
6	1441	Şevki Gürtürk	Elazığ Üyesi
7	1852	Ziyaeddin Öğütçü	Gelibolu ceza yargıcı
8	3493	Suphi Ödemiş	Tunceli Üyesi
9	3511	Fevzi Balkır	Bandırma ceza yargıcı
10	3910	Abdulkadir Karas	Düzce ceza yargıcı
11	4056	Fahrettin Öztepe	Salihli Hukuk yargıcı
12	4105	Riza Özbilgin	Malatya Ağırceza mahkemesi Üyesi
13	4437	Osman Selçuk	Ankara sulh yargıcı
14	5013	Kâmil Özüaydın	Çiçekdağ yargıcı
15	5404	İbrahim Yücer	Taşköprü hukuk yargıcı
16	5453	Şemsettin Demiröz	Adana sorgu yargıcı
17	5557	Ferit Menteş	Bursa Ağırceza mahkemesi Üyesi
18	5705	Ferit Beşkardeş	Giresun ceza yargıcı
19	5714	Mehmet Bahri İlhan	Yozgat Ağırceza mahkemesi Üyesi
20	5716	Faik Barbarosoğlu	Kuşadası hukuk yargıcı
21	5727	Sami Orhon	Samsun sulh yargıcı
22	5773	Sürayya Soysal	İstanbul sulh yargıcı
23	5802	Asaf Günaç	Kayseri hukuk yargıcı
24	5911	Asım Çelik	Manisa sulh yargıcı
25	5974	Münür Pilavoğlu	İzmir sulh yargıcı
26	6003	Zeki Barlas	İstanbul sulh yargıcı
27	6208	Zühtü Özalp	Manisa Ağırceza mahkemesi Üyesi
28	6231	Ruhi Güven	Mudurnu ceza yargıcı
29	6237	Fazlı Onat	Ordu hukuk yargıcı
30	6279	İbrahim Güngör	Manisa sulh yargıcı
31	6286	Bahaddin Aydınol	İstanbul sulh yargıcı
32	6289	Ekrem Güven	Ayvalık Asliye hukuk yargıcı
33	6290	Hüsevin Baksı	Çanakkale ceza yargıcı
34	6303	Hamdi Matracıoğlu	Kayseri sulh yargıcı

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve Soyadı	Memuriyeti
35	6305	Osman Kaplangı	Darsunbey yargıcı
36	6314	Şerafettin altan	Samsun sulh yargıcı
37	6315	Remzi Çitçi	Bünyan Hukuk yargıcı
38	6317	Ahmet Cizrelioğlu	Konya Hukuk yargıcı
39	6331	Emine Hikmet Bingöllü	Sivas Ağırceza mahkemesi Üyesi
40	6336	Nazım Akyüz	Kırşehir Ağırceza mahkemesi Üyesi
41	6346	Rasim Mazıcı	Ankara sulh yargıcı
42	6356	Nuri Özpay	Biga ceza yargıcı
43	6359	Mürşit İlker	Gerede ceza yargıcı
44	6360	İhsan İrgir	Ünye Hukuk yargıcı
45	6370	Ekrem Yasaman	Genlik Hukuk yargıcı
46	6382	Cevdet Sukas	Erzurum sulh yargıcı
47	6390	Şahabettin Tol	Silifke Hukuk yargıcı
48	6418	Ali Atay	Bitlis sulh argıcı
49	6422	Rifat Çidem	Çankırı Asliye ceza yargıcı
50	6430	Fehmi Bingöllü	Sivas sulh yargıcı
51	6438	Bahri Kurban	Çivril Hukuk yargıcı
52	6444	Sezai Aarıkal	Eskişehir Ağırceza mahkemesi Üyesi
53	6446	Nevzat Kıvılcımer	Antalya Kadastro vargıcı
55	6466	Hâdi Gürün	Kütahya Hukuk yargıcı
56	6478	Cemil Tolunay	Kırklareli Hukuk yargıcı
57	6531	Ahmet Batur	Kayseri sulh yargıcı
58	6563	Reşat Soysal	İzmir Ağırceza mahkemesi Üyesi
59	6604	Naime Özevren	İzmir sulh yargıcı
60	6616	Necmettin Yeşil	İzmir Millî korunma mahkesi yargıcı
61	6629	Fahri Erenkuş	Mardin hukuk yargıcı
62	6660	Memduh Balamir	Kızılcahamam ceza yargıcı
63	6665	Nedim Yalçıo	İskilip ceza yargıcı
64	6667	Ahmet Hayrettin Apaydın	Ankara sulh yargıcı
65	6693	Hüseyin Hüsnü Erdem	Kadınhanı yargıcı
66	6813	Abdulkadir Topuzlu	Edirne sulh yargıcı
67	6847	Feyzi Boran	Kozan hukuk yargıcı
68	6939	Zarrin Akgün	Merzifon hukuk yargıcı
69	6972	Saadet Akın	İstanbul sulh yargıcı
70	7094	Nedim Ergüven	İstanbul sulh yargıcı
71	7153	Fevzi Alperen	İstanbul sulh yargıcı
72	7456	Fuat Erdoğan	Ankara sulh yargıcı
73	7617	Atıf Aköner	İstanbul millî korunma mahkemesi yargıcı
74	7660	Saniha Öğütçü	Yargıtay raportörü
75	7777	Şahabettin Kitapçı	Tokat ceza yargıcı
76	8070	Kevni Sızan	Ankara sulh yargıcı

219

SEKİZİNCİ DERECE

Sıra No	Sicil No.	Adı ve Soyadı	Memuriyeti
1	2790	Bahaeddin Özduran	Bandırma sorgu yargıcı
2	3942	Hüsamettin Türegün	Urfa sorgu yargıcı
3	4415	Kâmil Oyman	İnegöl sorgu yargıcı
4	4447	Selâhattin Bozacıoğlu	Daday sorgu yargıcı
5	4471	Kemal Özgün	Akşehir sorgu yargıcı
6	4492	İhsan Orhon	Kırkağaç sorgu yargıcı
7	4516	Necati Ongan	Düzce sorgu yargıcı
8	4855	Sami Can	Tavas sorgu yargıcı
9	4886	Azmi Varan	Mersin icra memuru
10	5056	Nazif Kula	Elbistan sorgu yargıcı
11	5167	Kemal Kaynak	Bahçe yargıcı
12	5281	Abdurrahman Özkan	Muş sorgu yargıcı
13	5305	Kadri Duran	Antalya Ağırceza mahkemesi üyesi
14	5536	Memduh Çıdal	Yusufeli sorgu yargıcı
15	5619	Faruk Orhun	Çerkeş sorgu yargıcı
16	5633	Ali Doğan Dündar	Mecitözü sorgu yargıcı
17	5729	Reşat Aksu	Ankara sulh yargıcı
18	5982	Ömer Kemerli	İstanbul sorgu yargıcı
19	6210	Bahattin Yüce	Çatalca sorgu yargıcı
20	6316	Agâh Nas	Devrek hukuk yargıcı
21	64 5	Enver Ergin	Seyitgazi yargıç yardımcısı
22	6595	Adil Onaran	Ayancık yargıcı
23	6625	Tahir Taşer	Üzüp ceza yargıcı
24	6773	Galip Eminoğlu	Kırıkkkle hukuk yargıcı
25	6798	Emine Yürük	Kocaeli ağırceza mahkemesi üyesi
26	68[illegible]1	Ali Memduh Ertunga	Akçakoca yargıcı
27	6853	Yaşar Turan	Uzunköprü ceza yargıcı
28	6891	Nuriye Akçakanat	Ankara sulh yargıcı
29	6917	Müslim Gökgöl	Ankara sorgu yargıcı
30	6944	Hayrettin Nuhrat	İzmir millî korunma mahkemesi yargıcı
31	6955	Ural İdil	Tefenni hukuk yargıcı
32	6957	Bedia Çaylı	Erzincan sulh yargıcı
33	6964	Sabiha Erdem	Salihli ağırceza mahkemesi üyesi
34	6978	Semahat Arsun	İstanbul sulh yargıcı
35	6979	Liyuza Balikser	Niğde sulh yargıcı
36	6982	Edibe Bağana	İstanbul sulh yargıcı
37	6984	Melâhat Bibioğlu	Aydın sulh yargıcı
38	6989	Enver Özlü	Kelkit yargıcı
39	6997	Süleyman Özsever	Koyulhisar yargıcı
40	7004	Berire Beydeş	İstanbul sulh yargıcı
41	7028	Saime Bulak	Balıkesir ağırceza mahkemesi üyesi

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve Soyadı	Memuriyeti
42	7056	Nizami Karagözoğlu	Osmaneli sulh yargıcı
43	7058	Sinan Gürak	Bozdoğan sorgu yargıcı
44	7059	Derviş Kuntman	İstanbul icra yardımcı yargıcı
45	7100	Şerafettin Bilgiç	Akşehir ceza yargıcı
46	7129	Zühtü Cura	Balya yasgıcı
47	7134	Ahmet Üigen	Gerze yargıcı
48	7135	Reşat Deniz	Akyazı sulh yargıcı
49	71 3	Cahit Alpay	Silivri yargıcı
50	7146	Enver Ağar	Menemen ceza yargıcı
51	7148	Enver Karahan	Çivril ceza yargıcı
52	7154	Galip Bilge	Arapsun yargıcı
53	7156	Ferit Eren	Van hukuk yargıcı
54	7157	Sabri Tırpan	Mihalıççık yargıcı
55	7159	Hüseyin Tarhan	Kırklareli sorgu yargıcı
56	7160	Hamza Tunçel	Bucak yargıcı
57	7165	Hayrettin Ateş	Kastamonu sulh yargıcı
58	7166	Kemal Sürmeli	Kangal yargıcı
59	7168	İsmail Ünlü	Fatsa hukuk yargıcı
60	7170	İrfan Özberk	Sarayköy yargıcı
61	7171	Lütfü Tezcan	Urfa ağırceza mahkemesi üyesi
62	7175	Kadir İzer	Erzincan hukuk yargıcı
63	7177	Memduh Öktem	Muğla hukuk yargıcı
64	7179	Muzaffer Akgün	Lüleburgaz yargıcı
65	7189	Nevres Tiryakioğlu	İstanbul ağırceza mahkemesi üyesi
66	7194	Rüştü Baykal	Yıldızeli yargıcı
67	7197	Reşat Keskin	Kaman sulh yargıcı
68	7202	Salih Aker	Sinop Sulh Yargıcı
69	7206	Şekip Özbilge	Elbistan Ceza Yargıcı
70	7209	Vasfi Göksu	Kütahya Sulh Yargıcı
71	7211	Ziyaettin Dokumacı	Ankara Sulh yargıcı
72	7231	Edip Varal	Mudanya Yargıcı
73	7235	Esat Özbayraktar	Bozkır Yargıç Yardımcısı
74	7266	Emine Saide Erdem	Sivas Sulh Yargıcı
75	7281	Selâhattin Hakalan	Geyve Ceza Yargıcı
76	7282	Mustafa Dinekli	Konya Sulh Yargıcı
77	7285	Naci Gültekin	Bandırma Sulh Yargıcı
78	7288	Zeki Yüney	Düzce Sulh Yargıcı
79	7293	Nureddin Tolun	Kula Ceza Yargıcı
80	7297	Suphi Umut	İznik Sulh Yargıcı
81	7309	Saime Ökmen	Afyon Sulh Yargıcı
82	7329	Nami Göksun	Bursa Sulh Yargıcı
83	7339	Celâlettin Celâsin	Çorlu Yargıcı
84	7343	Mehmet Şatoğlu	Ordu Sulh Yargıcı

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve soyadı	Memuriyeti
85	7374	Mehmet Enginün	Uzunköprü Sorgu Yargıcı
86	7385	Rafet Özdemir	Tokat Ağırceza Mahkemesi Üyesi
87	7395	İsmail Okay	Acıpayam Ceza Yargıcı
88	7396	Saf Tulum	Tire Ceza Yargıcı
89	7398	Emin Selçuk	Lâpseki Yargıcı
90	7400	Basri Doğrul	Bitlis Ceza Yargıcı
91	7403	Esat Taluy	Ankara Sulh Yargıcı
92	7404	Tahsin Uysal	Bursa Sulh Yargıcı
93	7407	Murat Yangaçolu	Niğde Sulh Yargıcı
94	7409	Kâzım Ökmen	Afyon Ağırceza mahkmesi Üyesi.
95	7412	Mehmet Alaybeyoğlu	Balıkesir Sulh Yargıcı
96	7414	Mahmut Çomak	Kemalpaşa Yargıcı
97	7423	Zeki Demirer	İskenderun Ceza Yargıcı
98	7425	Fehmi Alagül	Siverek Ceza Yargıcı
99	7427	İhsan Merlik	Antalya Ceza Yargıcı
100	7430	Selâmi Yüksel	Çankırı Sulh Yargıcı
101	7436	Lütfi Ömerbaş	Çerkeş Hukuk Yargıcı
102	7441	Osman Çetindal	Tavas Hukuk Yargıcı
103	7448	Emin Akyüz	Ankara Yargıcı
104	7452	Nedim Müren	Istanbul Millî Korunma Mahkemesi Yargıcı
105	7453	Cemal Tolkun	Mudanya sorgu Yargıcı
106	7455	Necip Karcı	Ermenek sorgu Yargıcı
107	7457	Hulûsi Özdem	Sürmene Ceza Yargıcı
108	7459	Nâsır Saydam	Ordu Ağırceza Mahkemesi Üyesi
109	7460	İbrahim Vidinli	Adalet Bakanlığı Cezaişleri Umum Müdürlüğü 5 nci şube Müdürü.
110	7462	Nail Geveci	Torbalı Yargıcı
111	7486	Hulûsi Özdem	Devrek Ceza Yargıcı
112	7492	Muammer Boduroğlu	Azdavay Sulh Yargıcı
113	7512	Altay Egesel	Ankara Millî Korunma Mahkemesi Yargıcı
114	7514	Fahrettin Tanju	Yerköy Sulh Yargıcı
115	7527	Şeref Erdoğan	Beyşehir Hukuk Yargıcı
116	7538	Halil Altıntop	Burhaniye Hukuk Yargıcı
117	7530	Vehbi Aksoy	Kırıkhan Yargıcı
118	7544	Nedime Nişova	Adalet Bakanlığı Cezaişleri Ummum Müdürlüğü Şube Müdür yardımcısı
119	7578	Ömer Özben	Suşehri Yargıcı
120	7601	Rüştü Fırat	Cezaci mahhkeme Yargıcı
121	7611	Müştak Ketizmen	Malatya Hukuk Yargıcı

222

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve soyadı	Memuriyeti
122	7612	Mustafa Karaoğlu	Manyas Sulh Yargıcı
123	7614	Orhan Hamamîoğlu	İstanbul Ticaret Mahkemesi Üyesi
124	7618	Lütfü Arcan	Fethiye Ceza Yargıcı
125	7620	Faik Özer	Kocaeli Ceza Yargıcı
126	7647	Sait Bilen	Vezirköprü Sorgu Yargıcı
127	7651	Naime Nire Atasü	Gaziantep Ağırceza Mahkemesi Üyesi
128	7652	Hasna Şener	Denizli Sulh yargıcı
129	7678	Mustafa Bora	Çermik Yargıcı
130	7680	Abbas Ali Çetin	Petürge yargıcı
131	7687	Rıgıp Azmi Cankaya	Karacabey hukuk yargıcı
132	7689	İhsan Şansoy	Taşanlı yargıcı
133	7692	Hüseyin Erdem	Susığırlık yargıcı
134	7697	Asım Okay	Malatya ağırceza mahkemesi üyesi
135	7700	Akif Kop	Ulukışla yargıcı
136	7703	Ahmet Erdem	Sıvas sulh yargıcı
137	7723	Hakkı Tekşen	Devrekâni Sulh yargıcı
138	7727	Şevki Özgönül	Karaman hukuk yargıcı
139	7731	Halil Ertem	Trabzon sulh yargıcı
140	7733	Ahmet Sancar	Şarki karaağaç yargıcı
141	7740	Lâmia Edgü	Konya sulh yargıcı
142	7750	Sami Ünser	Alıcı yargıcı
143	7751	Salim Ünsav	İskendurun asliye hukuk yargıcı
144	7755	Feridun Yasasever	Konya yargıcı
145	7768	Musa Çulha	Araç ceza yargıcı
146	7804	Mustafa Yazbaşıoğlu	Arapkir yargıcı
147	7812	Hamdi Karababan	İmroz yargıcı
148	7851	Feridun Müderrisoğlu	Soma yargıcı
149	7870	Adil Barben	Zonguldak millî korunma mahkemesi yargıcı
150	7881	Ahmet Oskay	Mardin ceza yargıcı
151	7914	Rıfat Ülgen	Maraş sulh yargıcı
152	7931	Mustafa Sayıner	Şabanözü sulh yargıcı
153	7934	Niyazi Erdoğar	Siverek hukuk yargıcı
154	7939	Nazir Evübigil	Eskişehir sulh yargıcı
155	8008	Muzaffer Alpağan	Fatsa ceza yargıcı
156	8017	Ferit Alpiskender	Bergama sulh yargıcı
157	8232	Besalet Demirsel	Şerefliköçhisar hukuk yargıcı
158	8329	Uluer Yüceöz	Sarıbli ceza yargıcı

DOKUZUNCU DERECE

1	45	Edip Baran	Bayburt sorgu yargıcı

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve soyadı	Memuriyeti
2	446	Şevki Karadayı	Gürün sorgu yargıcı
3	594	Şefik Turhan	Kütahya sorgu yargıcı
4	999	Nehri Yargıcı	Kozan sorgu yargıcı
5	1451	Zülfikar Ural	Serik sorgu yargıcı
6	2841	Nazif Arıkan	İnebolu sorgu yargıcı
7	2950	Muhittin Arslan	Nevşehir sorgu yargıcı
8	3309	Halit Atalay	Mersin sorgu yargıcı
9	3378	Azmi Tunçay	Kandıra sorgu yargıcı
10	3529	Fahri Güveli	Vakfıkebir sorgu yargıcı
11	3588	Ethem Gönenç	Burhaniye sorgu yargıcı
12	3872	Azmi Temel	Kadirli sorgu yargıcı
13	3876	Sabri Severcan	Bodrum sorgu yargıcı
14	3887	İlmi Atak	Malatya sorgu yargıcı
15	3891	Servet Kılıçcı	Bafra sorgu yargıcı
16	4329	Salim Dinçer	Araç sorgu yargıcı
17	4368	Şerafettin Bilgen	Osmancık sorgu yargıcı
18	4461	Abdülgaffar Kayahan	Hakkâri sorgu yargıcı
19	4465	Haydar Erelmalı	Şereflikoçhisar sorgu yargıcı
20	4888	Münir Omay	Bartın sorgu yargıcı
21	5612	Süleyman Türkyılmaz	Urla sorgu yargıcı
22	5629	Hadi Tanman	Simav sorgu yargıcı
23	5647	Muhlis Öğütçü	Yavaç sorgu yargıcı
24	5690	Tevfik Öz	Afyon sorgu yargıcı
25	5720	Zühtü Kafalı	Dörtyol sorgu yargıcı
26	5749	Hulûsi Aydın	Niksar sorgu yargıcı
27	6023	Abdüssamet Erkol	Gemlik sorgu yargıcı
28	6027	İrfan Ökmen	Konya Ereğlisi sorgu yargıcı
29	6099	Tahsin İleri	Develi ceza yargıcı
30	6218	Rüştü Pekergin	Nazilli sorgu yargıcı
31	6943	Mustafa Ceyhan	Kırıkkale ceza yargıcı
32	7888	Ali Süreyya Baran	Bayındır ceza yargıcı
33	7925	Rıza Kayan	Maden yargıcı
34	7980	İbrahim Ekmen	Şirvan sulh yargıç yardımcısı
35	8030	Mefharet Tüzün	Tavşanlı yargıç yardımcısı
36	8032	Nadire Gülçür	Ankara yargıç yardımcısı
37	8034	Şerare Aktan	Bolu yargıç yardımcısı
38	8039	Naime Anıl	Aksaray yargıç yardımcısı
39	8040	Jale Arkun	Ordu yargıç yardımcısı
40	8042	Hanımşah Güngenci	Muş ceza yargıcı
41	8045	Sabriye Baykal	Lülleburgaz yargıç yardımcısı
42	8048	Güzide Tapucu	Ovacık sorgu yargıcı
43	8054	Nihal Demirel	Kastamonu Ağırceza Mahkemesi üye yardımcısı
44	8057	Hüceste Kayı	Ordu ağırceza mahkemesi üye yardımcısı
45	8062	Nahide Akyüz	İstanbul millî korunma yargıç yardımcısı

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve soyadı	Memuriyeti
46	8088	Sırrı Uzunhasanoğlu	Karaburun yargıç yardımcısı
47	8119	Cemal Kırca	Beytüşşebap sulh yargıç yardımcısı
48	8121	Servet Sezgen	Hınıs yargıcı
49	8124	İdris Gürsoy	Akşehir sulh yargıcı
50	8125	Ali Demirel	Solhan sul yargıç yardımcısı
51	8132	Fikri Simav	Pınarbaşı yargıç yardımcısı
52	8139	Lami Bargu	Bozkır yargıç yardımcısı
53	8146	Sadık Fehmi Dokuzoğlu	Şavşat yargıcı
54	8147	Rahmi Süray	Lâpseki yargıç yardımcısı
55	8160	Şevket Koçan	Şarkikaraağaç Yargıç yardımcısı
56	8206	Oğuz Türkmen	Kula Yargıç yardımcısı
57	8218	Nihat Dincer	Alucra Yargıç yardımcısı
58	82 6	Necati Öncül	Palu Yargıcı
59	8235	Sıtkı Özalp	Yeşilova Yargıcı
60	8237	Hurşit Erdal	Saimbeyli Yargıç Yardıcısı
61	8240	Oğuz Özhaytaoğlu	Peshof Yargıcı
62	8241	Recep Öcal	Genç Sulh Yargıç Yardımcısı
63	8242	Ali Kâzım Elmacı	Oltu Yargıcı
64	8244	Yunus Gürer	Muradiye Sulh Yargıç Yardımcısı
65	8246	Nurettin Yaman	Kozan Yargıç Yardımcısı
66	8249	Gevher Güzey Doluca	Zara Yargıç Yardimcısı
67	8259	Cevdet Binal	Tekirdağı Sulh Yargıcı
68	8260	Mehmet Amca	Nusaybin Yargıcı
69	8261	Hüseyin Kahveci	Göle Sulh Yargıç Yardımcısi
70	8262	Hic i Çulha	Hilvan Sulh Yargıç Yardımcısı
71	8271	Ali Erdinç	Rize Agırceza Mahkesi Üyesi
72	8281	Rifat Ersoy	Kalecik Huknk Yargıcı
73	8282	Ali Özkısacık	Besni Yargıç yardımcısı
74	8284	Mehmet Torkak	Yerköy Sulh Yarhıç Yardımcısı
75	8314	Şefik Çobanoğlu	Kulp Yargıç Yardımcısı
76	8339	Hayrettin Argun	Karasu Yargıç Yardıcısı
77	8399	Nadir Özinal	Boğazlıyan Ceza Yargıcı
78	8420	Şerafettin Kayalar	Bergama Sulh Yargıcı
79	8472	Salâhattin Zeybekoğlu	Iliç Yargıcı
80	8492	Mehmet Arıca	Ezine Yargıç Yardımcısı
81	8504	Muzaffer Gülsoy	Pervari Sulh Yargıç Yardımcısı
82	8508	Mehmet Öngören	Alanya Yargıç Yardımcısı
83	8550	Suphi Kut	İsparta Yargıç Yardımcısı
84	8551	Tacettin Gürol	Zonguldak Ağır ceza mahkemesi Üye Yardımcısı
85	8584	Alim Orhun	Söke Yargıç Yardımcısı
86	8598	Hilmi Ergun	Hayrabolu Yargıcı
87	8633	Hasan Yazıcıoğlu	Gürün Yargıç Yardımcısı
88	8653	Burhanettin Balyemez	İstanbul Sulh Yargıcı

Sıra No	Sicil No.	Adı ve soyadı	Memuriyeti
89	8856	Ahmet Aksu	Tavşanlı Sorgu Yargıcı
90	8674	Rıdvan Eldeniz	İstanbul Yargıç Yardımcısı
91	8994	Ethem Yelbaşı	Niğde Ağır ceza mahkemesi Üyesi
92	9034	Kemal Özbeik	Seydişehir Ceza Yargıcı
93	9040	Sait Üiken	Lice Yargıcı
94	9069	Doğan Akman	İstanbul Yargıç Yardımcısı
95	9106	Hakkı Kurtsoy	Hozat Yargıcı
96	9116	Kenan Aksoyek	Çumra Yargıç Yardımcısı
97	9126	Oktay Akçakayalıoğlu	Kars Ceza Yargıcı
98	9129	Sophi Aparı	Kağızman Yargıcı
99	9116	Faruk Esin	Gevaş Sulh Yargıç Yardımcısı
100	9172	Naci Ezgü	Bayburt Hukuk Yargıcı
101	9195	Kâzım Uysal	Eğirdir Yargıcı
102	9196	Osman Bilger	Tutak Sulh Yargıç Yardımcısı
103	9197	Fikri Akıncı	İspir Yargıç Yardımcısı
104	9222	Muzffer Üçsel	Göksun Yargıç Yardımcısı
105	9228	Ethem Gürsoy	Bulancak Yargıcı

ONUNCU DERECE

1	6563	Mustafa Çelik	Pazar Sorgu Yargıcı
2	6872	Nuran Ünsal	Burdur Sulh Yargıcı
3	7111	Celâl Memişoğlu	Sinop Yargıç Yardımcısı
4	7131	Şerafettin Aytaç	İnegöl Yargıç Yardımcısı
5	7258	Suat Meriçelli	Viranşehir Yargıç Yardımcısı
6	7705	Melihat Çalıkoğlu	Aydın Ağır Ceza Mahkemesi Üye Yardımcısı
7	7971	Mehmet Kalkan	Kâhta Yargıç Yardımcısı
8	8061	Musahhar Temizer	Adalet Bakanlığı Cezaişleri Umum Müdürlüğü Şube Müdür Yardımcısı
9	8769	Zarife Kitapçı	Tokat Yargıç Yardımcısı
10	8776	İsmet Altan	Devrek Yargıç Yardımcısı
11	8786	Melâhat Başar	Malatya Yargıç Yardımcısı
12	8787	Seniha Köksel	Malatya Ağır ceza Mahkemesi üye yardımcısı
13	8789	Süreyya Erol	Elâzığ Üye yardımcısı
14	8796	Şayan Kılıçoğlu	Adapazarı Yargıç yardımcısı
15	8797	Seniha Anış	Kayseri kadın yeni cezaevi Müdürü
16	8809	Saime Batu	Antalya Yargıç yardımcısı
17	8826	Viltan Musabay	İstanbul Yargıç yardımcısı
18	8848	Melek Ergen	Alaca Yargıç yardımcısı
19	9100	Mümtaz Özata	Kars Yargıç yardımcısı
20	9105	Mahmut Çözgener	Pütürge Yargıç yardımcısı
21	9150	Hasan Kuçükalpelli	Diyadin Sulh Yargıç yardımcısı

226

Sıra No.	Sicil No	Adı ve soyadı	Memuriyeti
22	9140	Fikri Şendur	Zonguldak Yargıç yardımcısı
23	9178	Edip Türkmen	İvrindi Sulh Yargıç yardımcısı
24	9179	Fazıl Baykan	Hatay Sorgu Yargıcı
25	9200	Halil Tortum	Akçadağ Yargıç yardımcısı
26	9221	Nuri Pişkin	Çal Yargıç yardımcısı
27	9239	Müfit Saka	Kığ Yargıç yardımcısı
28	9244	Lami Yener	Lice Yargıç yardımcısı
29	9275	Mustafa Cicioğlu	İzmir Ağırceza mahkemesi üye yardımcısı
30	9277	Adil Galatalı	Köycegiz Yargıç Yardımcısı
31	9293	Nurettin Yeter	Maçka Yargıç yardımcısı
32	9296	Recai Şengün	Demirköy Sulh Yargıç yardımcısı
33	9 13	Nazif Şenkaya	Van Yargıç yardımcısı
34	9315	Necmi Doğuç	Balâ Yargıç yardımcısı

Savcılık Sınıfı

Beşinci Derece

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve Soyadı	Memuriyeti
1	1647	Hakkı Sunata	Zonguldak Milli Korunma Mahkemesi Savcısı
2	3150	Ekrem Günay	Balıkesir C. Savcısı
3	4276	Aşir Aksu	Hatay C. Savcısı
4	4626	Hamdi İyigün	Artvin C. Savcısı
5	4862	Hakkı Çağıranka ya	Mardin C Savcısı
6	4917	Zahit Tor	Bolu C. Savcısı
7	5020	Rüştü Kayıkçıoğlu	Tokat C. Savcısı
8	5166	Mustafa Hızal	Diyarbakır C. Savcısı
9	5252	Hikmet Sonel	Edirne C. Savcısı
10	5287	Fazıl Uluocak	Kadıköy C. Savcısı
11	5406	Fazlı Öztan	Aydın C. Savcısı
12	5472	Hakkı Talimcioğlu	Bandırma C. Savcısı
13	5477	Hayrettin Ayışık	Kırklareli C. Savcısı
14	5726	Nafiz Yamanoğlu	Giresun C. Savcısı
15	5731	Necati Erdoğan	Akşehir C Savcısı
16	5747	Necati Aras	Erzurum C. Savcısı
17	6019	Kemal Ömer Yörükoğlu	Isparta C. Savcısı
		ALTINCI DERECE	
1	4703	Şevket Algantürk	Karaman C. Savcısı
2	5306	Mehmet Üstüner	Keskin C. Savcısı
3	5394	Cemalettin Pekcan	Burhaniye C. Savcısı
4	5450	Tahsin Özer	Pazar C. Savcıs
5	5661	Cemil Akdoğan	Tekirdağ C. Savcısı
6	5674	Veli Ünüvar	Niğde C. Savcısı
7	5682	Nedim Öztan	Kayseri C. Savcısı
8	5685	Servet Yener	Ordu C. Savcısı
9	5703	Cevat Özpay	İstanbul Milli Korunma Mahkemesi Savcı Yardımcısı
10	5768	Bahattin Sümer	Taşköprü C. Savcısı
11	5781	Şerafettin Gökmen	Antalya C. Savcısı
12	5791	A. Sadık Yırcalı	Gönen C. Savcısı
13	5937	İrfan Beydeş	İstanbul Milli Korunma Mahkemesi Savcı Yardımcısı
14	5949	Nejat Eğemen	Sinop C. Savcısı
15	5956	Salih Oyman	Mnstafakemalpaşa C. Savcısı
16	5964	Abdülkadir Töre	Erzincan C. Savcısı
17	5997	Cemil Muhtar Söylemez	Amasya C. Savcısı
18	5998	Mustafa Özpolat	Ankara Milli Korunma Mahkemesi Savcı Yardımcısı

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve soyadı	Memuriyeti
19	6000	Hamit Selekler	İstanbul Milli Korunma Mahkemesi Savcı Yardımcısı
20	6007	Fehmi Çağıl	İstanbul C. Savcı Yardımcısı
21	6014	Tahsin Ceyhan	Çorum C. Savcısı
22	6036	Mürüvvet Tüzünkan	C Başsavcı Yardımcısı
23	6205	Fahrettin Demirel	Kozan C. Savcısı
24	6322	Mustafa Somer	Bozüyük C. Savcısı
25	6433	Berki Baran	Sivas C. Savcısı
26	6655	Hicabî Dinç	İstanbul C. Savcı Yardımcısı
27	6871	Nejat Özoğuz	C. Başsavcısı Yardımcısı

YEDİNCİ DERECE

1	3503	Azmi Altan	Gemlik C Savcısı
2	6235	Necdet Tünay	Üsküdar C. Savcı Baş Yardımcısı
3	6266	Nureddin Özen	Manisa C. Savcı Yardımcısı
4	6296	Riza Ünal	Malkara C. Savcısı
5	6318	Ferruh Yoro	Ünye C. Savcısı
6	6323	Ziya Yalkut	İstanbul C. Savcı Yardımcısı
7	6324	Nihat Tokuz	İstanbul C. Savcı yardımcısı
8	6334	Hasan Ersöz	Simav C. Savcısı
9	6357	Sadık Günay	İnebolu C. Savcısı
10	6371	Arif Sönmez	Kırklareli C. Savcı Yardımcısı
11	6375	Nail Topuz	İstanbul Milli Korunma Mahkemesi Savcı Yardımcısı
12	6385	Şakir Öncül	İstanbul C. Savcı Yardımcısı
13	6440	Mahir Özkurt	Adana C. yavcı Baş Yardımcısı
14	6445	Tefik Gümrükçüoğlu	Alanya C. Savcısı
15	6475	Tevfik Özgen	Afyon C. Savcı Yardımcısı
16	6661	M. Kadri Özin	Akhisar C. Savcısı
17	6675	Ömer Göncü	Kırkağaç C. Savcısı
18	6682	Halit Acarkaya	Marmaris C. Savcısı
19	6849	Zihni Kutlar	Maraş C. Savcısı
20	6881	Adviye Özdeniz	Ankara Milli Korunma Mahkemesi Saycı Yardımcısı
21	7415	Kazım Akdoğan	Ankara Milli Korunma Savcı yardımcısı
22	7426	Cevdet Menteş	Salihli C. Savcısı
23	7715	Ahmet Kırmacı	Elbistan C. Savcısı
24	7783	Mahmet Ünver	Balıkesir C. Savcı Yardımcısı
25	7827	Hikmet Gündüz	İstanbul Milli Korunma Mahkemesi Savcı Yardımcısı
26	8159	Zühtü Tarhan	İstanbul C. Savcı Yardımcısı

SEKİZİNCİ DERECE

1	6336	Şekip Undurucu	Osmaniye C. Savcısı

Sıra No.	Sicil No.	Adı ve soyadı	Memuriyeti
2	6059	Cemalettin Çepuroğlu	Elâzığ C savcı yardımcısı
3	6350	Orhan Kalyoncu	Trabzon C. savcı yardımcısı
4	6574	Hakkı Müftüoğlu	Çatalca C. savcısı
5	6630	Rıfkı Taner	Bolya C. savcısı
6	6694	Şükrü Anar	Araç C savcı yardımcısı
7	6960	Süleyman Önder	Kelkit C. savcı yardımcısı
8	6990	Abdi Başara	Zara C Savcısı
9	6994	Seyfullah Aygen	Kocaeli C. Savcı yardımcısı
10	6995	Kemaleddin Akansel	Orhangazi C. savcısı
11	7033	Adil Gülapoğlu	Gümüşhane C. savcı yardımcısı
12	7035	Abdullah Arkan	İstanbul millî korunma savcı yardımcısı
13	7104	Atıf Seyhun	Sungurlu C. savcısı
14	7133	Avni Erkunt	Biga C savcısı
15	7139	Abdulbaki Tekin	Sivas C. savcı yardımcısı
16	7141	Cahit Uluğ	Samsun C. savcı yardımcısı
17	7142	Cemal Burdurlu	Çeşme C. savcısı
18	7145	Dündar Başar	Ödemiş C. savcı yardımcıcı
19	7150	Fikret Davaz	İstanbul millî korunma savcı yardımcısı
20	7151	Fahri Cebeci	Ankara C. savcı yardımcısı
21	7161	Halit Güral	Darende C savcısı
22	7162	Hayri Mumcuoğlu	Safranbolu C. savcısı
23	7163	Hüseyin Kaynak	Siirt C. savcısı
24	7180	Kemalettin Turan	Tosya C. savcısı
25	7190	Necati Volkan	İstanbul C. savcı yardımcısı
26	7191	Osman Yazgan	Bozdoğan C. savcısı
27	7196	Rebii Aktürk	Kaş C savcısı
28	7200	Seyfettin Göral	Orhaneli C. savcısı
29	7203	Selâhattin Kazancı	Alanya C savcı yardımcısı
30	7207	Şemi Ergün	Manisa C. savcı yardımcısı
31	7216	Selman Yörük	İstanbul C savcı yardımcısı
32	7217	Emin Günoy	Tekirdağ C. savcı yardımcısı
33	7221	Sabiha Türker	Erzurum C. savcı yardımcısı
34	7226	Ziya Yücel	Çerkeş C. savcısı
35	7283	Kemal Akman	Konya C. savcı yardımcısı
36	7294	Hüsnü Saydut	Amasya C. savcı yardımcısı
37	7301	Safa Ağlarcı	Bodrum C. savcı yardımcısı
38	7351	Fethi Alpergin	Adapazarı C. savcı yardımcısı
39	7376	Kâzım Günay	Menemen C. savcısı
40	7381	Şuayyip Kor	İstanbul C. savcı yardımcısı
41	7382	İbrahim Erim	Zonguldak C. savcı yardımcısı
42	7384	Kâmuran Güralp	Muğla C. savcı yardımcısı
43	7387	Rıdvan Akagün	Çorum C. savcı yardımcısı
44	7391	Şinasi Akgönenç	Karaburun C savcısı

230

Sıra No	Sicil No.	Adı ve soyadı	Memuriyeti
45	7393	Mustafa Saygın	Balıkesir C. savcı yardımcısı
46	7399	Mazhar Saraçoğlu	Düzce C. savcısı
47	7401	Şevket Türe	Balıkesir C. savcı yardımcısı
48	7402	Mustafa Öktülmüş	Giresun C. savcı yardımcısı
49	7406	Osman Talu	İstanbul millî korunma savcı yardımcısı
50	7417	Kâmil Okay	Ankara C. savcı yardımcısı
51	7418	Hilmi Dura	Zonguldak millî korunma mahkemesi savcı yardımcısı
52	7424	Ramiz Emre	Keskin C. savcı yardımcısı
53	7428	İhsan Yücel	Zonguldak C savcı yardımcısı
54	7434	Reşat Tarhan	Buldan C. savcısı
55	7437	Orhan Doğruder	Çine C. savcısı
56	7439	Mesut Dolu	İstanbul C. savcı yardımcısı
57	7446	Cevdet Ünel	Hatay C. savcı yardımcısı
58	7447	Reşat Çoldur	Tirebolu C. savcısı
59	7451	Sami Arkan	C. Başsavcı yardımcısı
60	7458	Hayri Kuloğlu	Kastamonu C savcı yardımcısı
61	7474	İhsan Tan	Foça C. savcısı
62	7478	Salih Çebi	Vakfıkebir C. savcısı
63	7479	Mustafa Yücetürk	Ayaş C. savcısı
64	7483	Sırrı Aras	Sarayköy C Savcısı
65	7487	Mehmet Ungan	Ermenek C. Savcısı
66	7489	Recep Erkilet	Ulukışla C. Savcısı
67	7490	Zeki Çulfaz	Adana C. Savcı Yardımcısı
68	7493	Rahmi Ergül	Gaziantep C. Savcı Yardıcısı
69	7501	İbrahim Zeybekoğlu	Kargı C. Savcısı
70	7529	Şefik Türkdoğan	Edirne C. Savcı Yardımcısı
71	7535	Şefik Ayhan	Mudanya C. Savcısı
72	7548	Veli İnanç	Alaşehir C. Savcısı
73	7554	Sadık Tüzel	İzmir Millî Koruma Mahkemesi Savcı Yardımcısı
74	7603	M. Ali Diker	İstanbul C. Savcı Yardımcısı
75	7607	Nuri Sangar	C. Baş Savcı Yardımcısı
76	7642	Sadettin Erten	Uşak C. Savcısı
77	7677	Ertuğrul Bayındır	Ankara C. Savcı Yardımcısı
78	7681	Perihan Perker	C. Baş Savcı Yardımcısı
79	7699	Mamduh Sezgin	Ezine C. Savcısı
80	7708	Sedat Kısakürek	Konya C. Savcı Yardımcısı
81	7709	Necdet Güzelçam	Balıkesir C. Savcı Yardımcısı
82	7714	Nejat Öztürk	İzmir C. Savcı Yarrdımcısı
83	7729	Kemalettin Haksal	Tunceli C. Savcı Yardımcısı
84	7732	Mustafa Torkan	Hafik C. Savcısı
85	7734	Abdullah Tunca	İnegöl C. Savcısı
86	7754	Hasan Orbatu	Maçka C. Savcısı
87	7759	Rüçhan Kutengin	İstanbul C Savcı Yardımcısı
88	7770	Süleyman Nasuhoğlu	İstanbul Millî korunma Mahkemesi Savcı Yardımcısı

Sıra No.	Sicil No	Adı ve soyadı	Memuriyeti
89	7842	Münür Hüsfer	Gebze C. Savcı Yardımcısı
90	7861	Aclan Nuri Bayrakdaroğlu	Anamur C. Savcı Yardımcısı
91	7871	Hüsamettin Çelebioğlu	Kandıra C. Savcısı
92	7947	Selim Öztam	Manavgat C Savcı Yardımcısı
93	7949	Memduh Tunçer	İskenderun C. Savcısı
94	7951	Talât Hıncal	Nazilli C. Savcısı
95	7967	Abdülmümin Zafir	Eskişehir C. Savcısı Yardımcısı
96	7984	Tevfik Kendi	İstanbul Millî Koruma Mahkemesi Savcı Yrrdımcısı
97	8000	Hikmet Aksu	Hatay C. Savcı Yardımcısı
98	8049	Celâl Çalgüner	Bafra C. Savcı Yardımcısı
99	8050	Mustafa Çalgüner	Samsun C. Savcı Yardımcısı
		DOKUZUNCU DERECE	
1	7122	Sebati Yalçın	Giresun C. Savcı Yardımcısı
2	7250	Ali Keskin	Silvan C. Savcısı
3	8038	Belkıs Ardahan	Erzincan C. Savcı Yardımcısı
4	8044	Niyaz Bayiç	Ankara C. Savcı Yardımcısı
5	8109	Galip Onursan	Yıldızeli C. Savcısı
6	8118	Münif Sevi	Bulanık C. Savcı Yardınmcısı
7	8220	İsmail Benli	Hadım C. Savcısı
8	8239	Şakir Turan	Doğubeyazıt C. Savcı Yardımcısı
9	8243	Yaşar Güzeler	Akçadağ C. Savcısı
10	8247	Hükmü Baltalı	Manisa C. Savcı Yadımcısı
11	8257	Orhan Ada	Kayseri C. Savcı Yardımcısı
12	8264	Hüseyin Özen	Tortum C. Savcı Yardımcısı
13	8273	Neşet Bayrı	Nallıhan C. Savcı Yardımcısı
14	8275	Kemal Cenez	Bozcaada C. Savcısı
15	8280	Fikri Başbayrakdar	Reşadiye C. Savcı Yardımcısı
16	8333	Namık Kemal Ilgazer	Babaeski C. Savcısı
17	8447	Ahmet Yanan	Yeşilova C. Savcı Yardımcısı
18	8640	Hasan Lefkeli	Çal C. Savcı Yardımcısı
19	8644	Fahrettin Ulaç	Tokat C. Savcı Yardımcısı
20	8654	Nazım Erdem	Uluborlu C. Savcısı
21	9128	Refik Can	Vize C. Savcı Yardımcısı
22	9191	Enver Levent	Van C. Savcı Yardımcısı
23	9224	Senai Olgaç	Çubuk C. Savcısı
		ONUNCU DERECE	
1	8675	Danış Servet Yurdatapan	Sındırgı C. Savcı Yardımcısı
2	9250	Celâl Oktay	Beyşehir C. Savcı Yardımcısı
3	9267	Reşit Çelikel	Suşehri C. Savç Yardımcısı
4	9276	Hamdi Önde	Boyabat. C. Savcı Yrrdımcısı
5	9299	Zeki Turan	Ardahan C. Savcı Yardımcısı
6	9300	İbrahim Yener	Vezirköprü C. Savcı Yardımcısı
7	9310	Nazım Böğrek	Muş C. Savcı Yardımcısı

232

233

234

ADALET DERGİSİ

Sayısı 30, yıllık abonesi 300 kuruştur.

Adalet Bakanlığı tarafından bastırılan weya satın alınan ve mevcudu bulunan kitapların adları, fiyatları,, aşağıda; elde etme yolu da kapağın içinde gösterilmiştir.

Adı	*Fiyatı Kr.*
Avukatlık kanunu	50
Alman ceza muhakemeleri usulü kanunu	175
Bağlamlar kanunu şerhi (H Oser).	150
Ceza kanunu üzerinde bir inceleme	75
Cezalı kanunlar ve bunları tatbik eden merciler kanunu mülâhazalar	40
Ceza Muhakemeleri kanununun esbabı mucibesi	50
Adalet Mantığı	300
(941—942) Yılları Yargıtay Ceza Kararları	300
Zürih Şerhi Borçlar Hukuku C. 1	300

Adı	*Fiyatı Kr.*
Ceza Muhaikemeleri usulü kanunu üzerinde bâzı izahlar	50
Ceza Muhaikemeleri Usulü kanunu alfabetik fihristi	75
Deniz ticareti kanunu	50
Hâkimler kanunu	50
Meşhut Suçlar Kanunu	15
,,,, ,,,, ,,,, talimatı	15
Varşova konferansı	75
Tamimler mec. (1928-1937).	175
,,,, ,,,, (1938)	100
,,,, ,,,, (1939—1940)	100
Noter Kanuuu	50
Devletler umumi hukuku	300
Madrid Komferansı	100
Aynî Haklaır 1 ci kısım	600

Dergiye konulmak üzere gönderilen yazılar yeni türkçe terimlerle yazılmış olmalıdır.

Ankara Yeni Cezaevi Matbaası
1 9 4 7

236